

หัวข้อธรรมในคำกลอน

และ

บทประพันธ์ของ "สิริवास"

อนุสรณ์ในงานธรรมสมโภช

ฉลองชนมวาระ ๘๐ ปี ท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ

ชุมนุม
หัวข้อธรรมในคำกลอน
ของ ท่านพุทธทาสภิกขุ

และ

บทประพันธ์ของ "สิริวิลาส"

จัดพิมพ์ด้วยเงินบริจาค (มีนามข้างท้าย) กับ ทุนธรรมทานปริวรรตน์
ที่ตั้งไว้ทางสวนอุศมมูลนิธิ เป็นอันดับที่ สิบเจ็ด เป็นการพิมพ์ครั้งแรกของ
หนังสือนี้

ซึ่งจัดอยู่ในธรรมโฆษณ์ หมวดห้า ชุดรวมเรื่องปกิณกะ
อันดับ ๔๒ ค. บนพื้นแถบสีม่วง

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๙

[ลิขสิทธิ์ไม่สงวนสำหรับการแจกเป็นธรรมทาน สงวนเฉพาะการพิมพ์จำหน่าย]

ถวายฉัตรการะฐุนะฐากะระชาจารย์
ในวันอุคัมมุจันธิ์

คำปรารภ

การจัดพิมพ์หนังสือชุด หัวข้อธรรมในคำกลอน ของท่าน “พุทธทาส อินทปัญโญ” ร่วมกับเรื่อง บทประพันธ์ของ “สิริวิลาส” ครั้งนี้ เนื่องมาจากคณะกรรมการจัดงานธรรมสมโภชฉลองอายุ ๘๐ ปี ของท่านอาจารย์ โดยเฉพาะฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือ มีมติให้รวบรวมบทประพันธ์ร้อยกรอง ของ ท่านอาจารย์ “พุทธทาสภิกขุ” กับ “สิริวิลาส” มาตีพิมพ์เป็นหนังสือสำหรับท่านอาจารย์ได้แจกเป็นวิทยาทานในงานครั้งนี้ด้วย; กับเนื่องจากการจัดพิมพ์งานเผยแผ่ธรรมะของท่านอาจารย์ มีเรื่องเกี่ยวกับบทประพันธ์ของท่านเตรียมไว้ในโครงการธรรมโฆษณ์แล้ว ใน ชุดหมวดห้า รวมเรื่องปกิณกะ ลำดับที่ ๔๒ ค. และธรรมโฆษณ์เล่มนี้มีผู้ปวารณารับเป็นทานบดีช่วยจัดพิมพ์อยู่แล้ว มีรายนามข้างท้ายหนังสือนี้ คณะผู้จัดทำธรรมโฆษณ์จึงพิจารณาจัดพิมพ์เรื่องนี้เป็นสองเล่ม : แยกเป็นธรรมโฆษณ์โดยเฉพาะเล่มหนึ่ง สำหรับแจกและเผยแพร่ตามโครงการธรรมโฆษณ์ กับอีกเล่มหนึ่งสำหรับถวายท่านอาจารย์แจกเป็นวิทยาทานตามประสงค์ของท่าน

อานิสงส์ของการศึกษาข้อธรรมในคำกลอน และบทประพันธ์ของ “สิริวิลาส” จักมีเพียงไร ท่านผู้สนใจอาจศึกษาได้จากคำนำและคำชี้แจงขององค์ประพันธ์ ซึ่งตีพิมพ์ไว้แล้วนั้น.

คณะผู้จัดพิมพ์หนังสือชุดธรรมโฆษณ์

สวนอุศุมมุนิ

๗๗ หมู่ ๖ แขวงหนองบอน เขตพระโขนง

ถนนสุขุมวิท ซอย ๑๐๓ กท. ๑๐๒๖๐

๒๗ พ.ค. ๒๕

คำนำ

(ของท่านอาจารย์ ฯ)

หัวข้อธรรมประเภทนี้ มีไว้สำหรับใช้ฟัง เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงแห่งข้อความนั้น แล้วฟังต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นขึ้นมาจริงๆ จนจิตใจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงนั้น ในการที่จะทำให้เกิดความสดดั่งเวช ความไม่ประมาท การเปลี่ยนนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา กวาดล้างความรู้สึกชนิดที่ทำความรำคาญต่างๆ ให้แก่ตนให้หมดไปจากจิตใจ และมีความสะอาด ความสว่าง ความสงบ โดยสมควรแก่การกระทำของตน ฯ

ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกิดจากการฟังทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าที่เกิดจากการอ่านตะพืด และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่ง อยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะฟังทำได้ และพร้อมกันนั้นก็เป็นศีลอยู่แล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวังบังคับตัวให้ทำเช่นนั้น ไม่มีโอกาสแก่การทุจริตแต่ประการใด.

พุทธทาส อินฺทปญฺโญ

คำประพันธ์ บทพระธรรม ไม่จำเพาะ
ว่าจะต้อง, ไพเราะ เพราะอักษร
หรือสัมผัส ช้อยชด แห่งบทกลอน
ที่อรชร เชิงกวี ตามนิยม ๙

ขอแต่เพียง ให้อรรถ แห่งธรรมะ
ได้แจ่มจะ ถนัดเห็น เป็นปฐม
แล้วได้รส แห่งพระธรรม ดำอารมณ์
ที่อาจบ่ม เบิกใจ ให้เจริญ ๙

ให้นิสัย เปลี่ยนใหม่ จากก่อนเก่า
ไม่ซึมเศร้า สุขสง่า น่าสรรเสริญ
เป็นจิตกล้า สามารถ ไม่ขาดเกิน
ขอชวนเชิญ ชมธรรมรส งดกวี ๙

พุทธทาส อินฺทุพฺพลฺโย

สมัยนี้ พวกเรา เอาแต่ไหว้
พอบอกให้ ประพฤติธรรม ก็กำหู่

สารบาญ

ภาคแรก หัวข้อธรรมในคํากลอน

	หน้า
พุทธนวารหคุณ ๙ บท	๒
อุบาสีพุทธคุณ ๑๐๐ บท	๗
หัวข้อธรรมในคํากลอน หมวดบทนำ :-	๒๙
- คําประพันธ์บทพระธรรม	๓๓
- ความทุกข์เกิด	๓๔
- ธรรมพรปีใหม่	๓๕
- ชีวิตของผู้ประเสริฐ	๓๕
- ส.ค.ส.	๓๖
๑. หมวดการงาน :-	
- การงานคือการปฏิบัติธรรม	๓๗
- การงานเป็นสิ่งที่น่ารัก	๓๗
- การงานทำให้ชีวิตสดใส	๓๗
- การงาน, -กิเลสคู่, - จริ่งชี้	๓๘
๒. หมวดอุปมาธรรมคํากลอน :-	
- ยาระงับสรรพทุกข์	๓๙
- หลักเป็นประธานของพุทธธรรม	๔๐
- ช่างหิวมัน	๔๓
- อย่าช่างหิวมัน	๔๓
- ปิด - ปิด - ปิด	๔๕

(๒)

หน้า

- เปิด - เป็ด - เป็ด	๔๕
- นั่งริมธาร	๔๖
- นั่งเหนือเมฆ	๔๗
- อุปมาธรรมคำย่อ	๔๘
- ตกนรกพลาถ คว้านิพพานพลาถ	๔๘
- บ้าดี - อะไรที่ไหน	๔๙

๓. หมวดเตือนตน :-

- หลักรักของคนทุกวันนี้	๕๐
- ยึดมั่นมั่นกัดแน่น	๕๐
- บาบใหญ่, บาบเล็ก	๕๐
- ตัวกูมิได้มี, ทำไมไ่	๕๑
- ระวังผีกู ผีสู	๕๑
- ตัวกู - ตัวสู, เมื่อกูแก่ง	๕๒
- ของกู - ของสู, ตัวกู - ตัวสู	๕๓
- ตัวกูกับตัวกู, สุขจิต - ทุกจิต	๕๔
- มีอยู่แล้ว, รักสงบ	๕๕
- มีโดยไม่ต้องเป็นของกู	๕๕
- มีโดยไม่ต้องมีผู้มี	๕๖
- สหายเอ๋ย, สิ่งทีรู้จักยากทีสุด	๕๖
- จงรู้จักตัวเอง, ศัตรูคือผู้จู่มาสงบได้	๕๗

๔. หมวดอธิบายธรรมะจากภาพ :-

- ภาวะแห่งเจ้าตนหลวง	๕๘
- ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์, บัวทีเริ่มบาน	๕๘

(๓)

	หน้า
- พระองค์อยู่ที่หลังมาน	๕๙
- จงรู้จักตัวเอง	๕๙
- เสียงตบมือข้างเดียว	๕๙
- ปฏิบัติเพื่อความสะอาด	๖๐
- เสียงขลุ่ยกลับมาหากอไผ่	๖๐
- ดอกไม้จัดคน	๖๑
- ไหว้พระพุทธรูป	๖๑
- อยู่ให้เหมือนลื่นงูในปากงู	๖๒
- เต่าหินตาบอด	๖๓
- ผู้ดับไม่เหลือ	๖๓
- จิตว่างได้ยินหญ้าพูด	๖๔
- ฝนอิฐเป็นกระจกเงา	๖๔
- อริยมรรคมีองค์แปด	๖๕
- แม่น้ำคด น้ำไม่คด	๖๕
- สหายเขียนพระไตรปิฎก	๖๖
- พันแล้วไว้อย	๖๖
- ได้เดือนเขียนจดหมายถึงมนุษย์	๖๗
- ตัวกู กับ ตัวกู	๖๗
- ทะเลไฟ	๖๘
- จากอนันตะสู่อันันตะ	๖๘
- ยอดนักรบ, พุทธรูปไม้, ศัตรูแห่งศานติ	๖๙
- รากะ ศัตรูแห่งศานติ, สัมผัส	๗๐
- โลกกล้า ฯลฯ	๗๑

(๔)

หน้า

- ในโลกนี้มีพุทธศาสนา ๙, พระยีสัส ๗๒
- นางเบ็ด ๗๓

๕. หมวดศาสนา :-

- พระเจ้าองค์เดียว ๗๔
- ติดตำราจะติดตั้ง ๗๔
- เราถือศาสนาอะไรกันแน่ ๗๕
- เรียนธรรมะ, เรียนศาสนาที่ตาหู ๗๕
- เรียนปรัชญา, เรียนธรรมะกับเรียนปรัชญา ๗๖
- เรียนแบบคันถธุระ, เรียนวิปัสสนา, เรียนชีวิต ๗๗
- เรียนศาสนา, ไม่น่าจะบ้า ๗๘
- มังคุตธรรม, สำคัญที่วิธี ๗๙
- จิตลู่ถึง พุทธ - ธรรม - สงฆ์ ๗๙
- ประชดธรรม, มีธรรมเป็นอารมณ์ ๘๐

๖. หมวดความตาย :-

- ความแก่, ตันสนเฒ่า ๘๑
- ตายก่อนตาย, ๘๒
- ปริญาจากสวณโมกข์ ๘๓
- หนทางชนะความตาย, คาถาดับสังขาร, มันมีเท่านั้นเอง ๘๔
- รสแห่งความเปลี่ยนแปลง ดับสังขาร ๘๕
- บางที่ท่านมีมัน, ชีวิตนี้คืออะไรกัน ? ๘๖
- ภัทเทกรัตต์ ๘๗
- อยู่กันนิรันดร ๘๘

๗. หมวด เป็น ให้เป็น :-

- ยามไหนก็ได้	๘๙
- ยามจะมี, ยามจะใช้, เป็นอยู่ด้วยจิตว่าง	๙๐
- ปากอย่างไรอย่าง, ตามรอยพระพุทธรองค์	๙๑
- อะไรเผือก	๙๒
- ภัยร้ายของนักเรียน, เป็นพ่อให้เป็นพ่อ	๙๓
- บุญเป็นอะไร	๙๔
- ชาวบ้านชาววัด	๙๕
- ความเป็นพระ, เป็นมนุษย์หรือคน	๙๖
- ปุถุชน, กัลยาณชน, อริยชน	๙๗
- อรหันต์, เป็นเจ้าคุณ, เป็นหลวงตา, เป็นพระบ้าน	๙๘
- เป็นพระเถื่อน, เป็นพระป่า, เป็นพระเมือง, โภธิสัตว์	๙๙
- พระรัตนตรัย, ไม่รู้จักหน้าที่, ความรักของอวิชา	๑๐๐

๘. หมวดศีลธรรม :-

- ศึกษากันเท่าไร, ความหมายของศีลธรรม	๑๐๑
- ศีลธรรมกับคน	๑๐๑
- ศีลธรรมกับโลก ย่น - ถอย - ยับ	๑๐๒
- หลงบ้าศีลธรรม, ศีลธรรมกลับมาเถิด	๑๐๒
- ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา, ปรมัตถธรรมกลับมา, อยู่กับธรรม	๑๐๓
- ปัญหาเฉพาะหน้า	๑๐๔
- ก ข ศีลธรรม ก-ค, ค-จ, จ-ช	๑๐๔
- ช-ญ, ฎ-ฐ, ฑ-ณ, ด-ถ, ท-น, ป-ผ	๑๐๕

(๖)

	หน้า
- ฝ-ฟ, ภ-ย, ร-ว, ศ-ส, ห-อ	๑๐๖
- ก-ข ปรมัตถธรรม ก-ข, ค-ง, จ-ฉ, ช-ญ, ฎ-ฏ	๑๐๗
- ฐ-ถ, ด-ต, ถ-น, บ-ป, ฝ-ฟ, ภ-ม	๑๐๘
- ย-ล, ว-ษ, ส-ห, พ-ฮ, สำคัญที่มีศีลธรรม	๑๐๙
๙. หมวดมงคล :-	
- เราสร้างดวง อย่ำให้ดวงสร้างเรา	๑๑๐
- ทำดี ดีแล้วเป็นพร	๑๑๑
- กรรมดี ดีกว่า มงคล	๑๑๒
- ผู้กับหมอน, สนนากับพระเจ้า, การปิดทอง	๑๑๓
- รสสวรรค์นั้นเสพติด, อดตาหิฯ	๑๑๔
- การฟังผู้อื่น	๑๑๕
๑๐. หมวด มอง - มอง :-	
- มอง - มอง - มอง, มองถูกทุกซัดลาย	๑๑๖
- มองแต่แง่ดีเกิด, ตาบอด – ตาดี	๑๑๗
- เมื่อมองดิน เห็นฟ้า, มองฟ้าปะดิน	๑๑๘
๑๑. หมวดโลก :-	
- โลกเปรียบศาลาให้อาศัย	๑๑๙
- โลกนี้คืออะไรกันแน่, โลกนี้น่าขำ	๑๑๙
- โลกนี้คือทางผ่านและบทเรียน	๑๒๐
- โลกนี้คือเครื่องลงและโรงละคร	๑๒๐
- โลกนี้เปรียบมหาสมุทรและกรงไก่	๑๒๐
- จะดูโลกแง่ไหนดี	๑๒๐

- โลกนี้คืออะไรแน่ ? ๑๒๑
- โลกนี้อนิจจัง, โลกกลียุค ๑๒๑
- โลกนี้พัฒนา, เมื่อกิเลสยึดครองโลก, โลกพัฒนา ๑๒๒
- ยิ่งเจริญยิ่งบ้า, ทรวงเปิดโลก ๑๒๓
- นกไม่เห็นฟ้า, ปลาไม่เห็นน้ำ ๑๒๓
- โลกรอดเพราะกตัญญู ๑๒๔

๑๒. หมวดปกิณกะ :-

- อาสาพหุชา ๑๒๕
- เผาตัวเอง, ใครอยู่ระดับไหน, ความสุข ๑๒๖
- ความอยาก, อาจารย์ไก่ ๑๒๗
- สุนัขหรี, ถ้ำสตรีตี้มเหล่า ๑๒๘
- ดีในชั่ว, ชั่วในดี, ให้เขาเถิด ๑๒๙
- ได้ดีเพราะถูกด่า, ยิ่งตรงยิ่งคดลึก ๑๓๐
- บุญหรือนิพพานเชิญเลือก ๑๓๐
- ความโง่ของปัญญา, นายเหนือหัว, มั่วแต่สร้างมาร ๑๓๑
- มีมารไม่มีมาร ๑๓๒

สารบัญภาคบทประพันธ์ของ "สิริवास"

มีสารบัญเฉพาะภาคนี้ต่อจากหน้า ๑๓๒ ของภาคแรก

พุทธนวารหคุณ

หัวข้อคำบรรยาย

พระพุทธานุคุณ ๙ บท

บรรยาย ณ สวนโมกขพลาราม พ.ศ. ๒๕๒๐

อรหัม

สมมาสัมพุทโธ

วิชชาจรณสมบรูณ์โนจ

สุคโต

โลกวิทู

อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ

สตถา เทวมนุสสานัน

พุทโธ

ภควา

พุทธนวารหคุณ ๙ บท

คำกลอน

บทสรุปคำบรรยาย ระหว่างวันที่ ๒ เมษายน ถึง วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๒๐

บทที่ ๑. อรหิ

ไฉ่พระองค์ ทรงเป็นพระ อรหันต์
เหตุแห่งทุกข์ ไหลหลับ ไม่กลับกลาย

เพราะประหาน กิเลส - สวะหาย
ทุกข์จึงวาย ตายไป ไม่กลับคืน.

กิเลสวัฏฏ์ ถูกขจัด ทลายลง
หมุนต่อไป จึงได้ หยุด - เย็น - ยืน

วัฏฏ์ทั้งวง หักกระจาย ไม่อาจฟื้น-
ควรรวมขึ้น ว่าท่านรอด เป็นยอดคน.

ยอดมนุษย์ สูงสุด ด้วยคุณธรรม
ถึงความว่าง ห่างทั่ว จากตัวตน

อยู่เหนือกรรม เหนือเหตุ และเหนือผล
นิรมล นิรทุกข์ วิมุกต์มवल.

บทที่ ๒. สมุมาสมพุทโธ.

ไฉ่พระองค์ ทรงเป็น พระสัมมา-
รู้โดยชอบ พร้อมครบ จบกระบวนการ

สัมพุทโธ ศาสดา ทุกกระส่วน
โดยพระองค์ เองล้วน ไร้ครุบา.

ทรงแจ่มแจ้ง แสงตลอด อริยสังข์
ปฏิจจ - สมุปปา - ทธัมมา

สามัญญลักษณะ ประจักษ์ชัด ตัดโมหา
อสังขตะ สังขตา ประจักษ์จริง.

สัพพัญญู รู้แจ้ง ทุกแหล่งธรรม
ทรงมหิท - ธิปัญญา ทำให้ถึง

อาศัยอ้า - นาจตรัส - รู้ยิ่ง
มาร พรหม วัง หนีหน้า ไม่ทำอะไร.

บทที่ ๓. วิชาจรณสมุปนโน.

ไอ้พระองค์ ทรงสมบุรณ์ ด้วยวิชา
ทั้งสองธรรม สัมพันธ์ แก่กันไป

เพื่อความ เป็น พระสัมพุทธ สุดประเสริฐ
ทำหน้าที่ รื้อชน เวไนยยา

สมัยนี้ เรียกว่ามี ทั้งเทคนิค
วิชาการ วิธีการ ญาณภิชโย

บทที่ ๔. สุกโต.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม พระสุคต
ชั้นโลกุตร์ หลุดพ้น จากวัฏฏ์ตรัย

หรือ"ถึงดี" คือถึงที่ แห่งนิพพาน
ถึงสภาพ นิรันดร นามกรมี

อีกนามหนึ่ง ซึ่งไม่คุ่น หูคนนัก
เพราะไม่เปลี่ยน แปลงอย่างไร ไร้เวลา

บทที่ ๕. โลกวิทู.

ไอ้พระองค์ ทรงสมัญญา โลกวิทู
แม้วิจิตร พิสดาร ปานมณี

ทรงทราบโลก และเหตุ ให้เกิดโลก
อยู่ในกาย มีชีวา น่าอัศจรรย์

สัตว์โลกเกิด อยู่ในคู่ ายตนะ
ส่วนพระองค์ ทรงสภาพ เหนือโลกา

และจรณะ ปฏิปทา อันยิ่งใหญ่
มีผลได้ ถึงวิมุตติ สุดพรรณนา.

ที่สามารถ ก่อกำเนิด พระศาสนา
เพราะวิชา - จรณะ - สัมปันโน.

และเทคนิค เชี่ยวชาญ ชำนาญโช
มอบบมโน นมัสการ สมานใจ.

เพราะถึงบท อันสูงสุด เป็นวิสัย
อภิไธย เกิดขึ้นมา ว่า"ไปดี"

ดับกิเลส ในสันดาน ทุกวิถี
โพเราะดี ว่า "มหา สุญญตา".

ถ้าประจักษ์ ก็เรียกว่า ถึง"ตถา"
ใครถึงแล้ว ก็เรียกว่า "ผู้ไปดี"

ทรงหยั่งรู้ โลกธาตุ ทุกวิถี
ก็ไม่มี ส่วนที่ น่าติดพัน.

ความดับโลก และทางถึง ความดับนั้น
รวมด้วยกัน อยู่ในคู่ ายตนะ.

หลงตะกอละ ทุกข์แสดง อย่างแรงกล้า
เพราะรู้โลก จนเรียกว่า โลกวิทู

บทที่ ๖. อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ยอดสารถิ
พอฝึกได้ ต่างต่างกัน ตามขั้นคุณ
เพราะพระองค์ ทรงเป็น สัพพัญญู
ปาฏิหาริย์ ดักใจสัตว์ ถนัดจน -
ออกจากโลก พันโลก หมดโคกคัลย
ประธานสิ่ง สูงเหลือ เหนือโลกา

เพราะฝึกสัตว์ ที่พอมี นิสัยอยู่
ฝึกแล้วรู้ ถอนพราว จากวิภูฏวน.
ทรงรู้ลวง วิสัยสัตว์ ไม่ขัดสน -
ยอมจำนน ดำเนินตาม พระองค์มา.
เป็นอรหันต์ ยอดสุด มนุสสา
คือมรรคา พระนิพพาน ผ่านพ้นตาย.

บทที่ ๗. สตุถา เทวมนุสสานิ.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น พระศาสดา
สอนให้พ้น ทุกข์ภัย ทั้งใจกาย
เทพกามา ฐปา อฐปา
ยังมีทุกข์ เพราะยึดมั่น กันอย่างเคย
พวกมนุษย์ อุตลุด ในแหล่งทุกข์
ทรงเปิดเผย สุขโลกุตร์ สุดทุกข์ภัย

ของเทวา และมนุษย์ มีจุดหมาย
ถึงระดับ สุดท้าย สิ้นทุกข์เลย.
มีสุขอย่าง โลภียา หลงเสวย
ทรงเปิดเผย สุขโลกุตร์ วิมุติไป.
บ้างล้มลุก ในอบาย ยิ่งร้ายใหญ่
หมดทุกข์ได้ ทั้งเทวดา แลมนุษย์.

บทที่ ๘. พุทโธ.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าพุทธะ
สามารถสั่ง สอนวิธี แห่งวิมุติ
อีกพุทธะ มีอตถะ ว่า "ผู้ตื่น"
สามารถปลุก สัตว์ทั้งหลาย ได้ตื่นจน
อีกพุทธะ มีอตถะ ว่า "เบิกบาน"
จึงสดใส สุขปลั่ง ดังจันทรา

ทรงทราบธรรม - สัจจะ อันสูงสุด
ลูโลกุตร์ รู้ระจับ ดับทุกข์ตน.
อย่างสดชื่น จากความหลับ ที่สับสน
ไม่มีมณฑล ด้วยกิเลส - นิทรา.
เมฆหมอกไม่ พ้องพาน สักนิดหนา
เพ็ญนภา ผ่องพิไล ไร้ละออง.

บทที่ ๙. ภควา.

ไอ้พระองค์ ทรงนาม ภควา	เพราะหน้หนา ด้วยกัศ - ยธรรมผอง
คือความดี มีอยู่ ทุกหมู่กอง	ไม่มีพร่อง มีเปลี่ยน เสถียรธรรม.
อนึ่งพระองค์ ทรงนาม ภควา	เพราะแจกธรรม แก่ประชา เพื่ออุปัทม์ภ
ให้หมู่สัตว์ พันวิภูฏี แห่งวงกรรม	ไม่ชักนำ ภพใหม่ ให้ติดตาม.
อนึ่งพระองค์ ทรงนาม ภควา	ที่คบหา แห่งสัตว์ ในภพสาม
ได้เป็นที่ ฟังพา พยายาม	ที่ไซคงาม ตามพระองค์ ทรงกัศยธรรม.

[จบ พุทธนวารหคุณ ๙ บท]

พุทธสตารหคุณ

หัวข้อบาลีคำบรรยาย อูบาลีพุทธคุณ ๑๐๐ บท

บรรยาย ณ สวนโมกขพลาราม พ.ศ.๒๕๒๐

๑. ธีโร	๒. วิคตโมโห	๓. ปภินฺนชฺชโล	๔. วิชิตวิหโย
๕. อนนโฆ	๖. สุสฺมจิตฺโต	๗. พุทฺธสีโล	๘. สาธุปญฺโญ
๙. เวสฺมนุตฺตโร	๑๐. วิมโล	๑๑. อภยงฺกถิ	๑๒. ตฺถุสฺสิตฺโต
๑๓. วนฺตโลกามิสฺส	๑๔. มุทิตฺโต	๑๕. กตสฺมโณ	๑๖. มนุชฺโ
๑๗. อนนฺติมสฺสโร	๑๘. นโร	๑๙. อนนฺปโม	๒๐. วิโรช
๒๑. อสฺสโย	๒๒. กุสโล	๒๓. เวณยโก	๒๔. สารถิวโร
๒๕. อนนฺตฺตโร	๒๖. รุจฺจรมฺโม	๒๗. นิกฺกงฺโข	๒๘. ปภาสกโร
๒๙. มานจฺฉิทฺโ	๓๐. วีโร	๓๑. นิสฺโส	๓๒. อปฺปเมยฺโย
๓๓. คมฺภีโร	๓๔. โมนปฺปตฺโต	๓๕. เขมฺงฺกโร	๓๖. เวโท
๓๗. ฐมฺมภูจฺโ	๓๘. สฺสํวตฺตฺโต	๓๙. สฺงฺคาตฺติโค	๔๐. มุตฺโต
๔๑. นาโค	๔๒. ปนฺตเสโน	๔๓. ชีณสญฺญชฺชโน	๔๔. วิมุตฺโต
๔๕. ปฏิมนฺตโก	๔๖. โมนโค	๔๗. ปนฺนชฺช	๔๘. วิตรวาค
๔๙. ทนฺโต	๕๐. นิปฺปปญฺโจ	๕๑. อิสฺสิตฺตโม	๕๒. อกุโ
๕๓. เตวฺชฺช	๕๔. พุรฺหมสฺสฺตฺโต	๕๕. นฺหาตโก	๕๖. ปทโก
๕๗. ปสฺสทฺโ	๕๘. วิทิตเวโท	๕๙. ปุรินฺทโท	๖๐. สกฺโก
๖๑. อริโย	๖๒. ภาวิตฺตฺโต	๖๓. ปตฺตฺตฺตฺโต	๖๔. เวยฺยากรโณ
๖๕. สติมา	๖๖. วิปฺสฺสึ	๖๗. อนนฺถินฺโต	๖๘. โน อปฺถนฺโต
๖๙. อานนฺช	๗๐. วสฺสฺปตฺตฺโต	๗๑. สมฺมคฺคฺโต	๗๒. ฌายี
๗๓. อนนฺตคตฺตฺตฺโร	๗๔. สฺทฺโ	๗๕. อสฺสิตฺโต	๗๖. อปฺปภีโต
๗๗. ปวิวิทฺโต	๗๘. อคฺคปฺปตฺโต	๗๙. ตินฺนโณ	๘๐. ตารยฺนฺโต
๘๑. สนฺโต	๘๒. ภูริปญฺโญ	๘๓. มหาปญฺโญ	๘๔. วิตฺติโก
๘๕. ตถาคตฺโต	๘๖. สฺคฺโต	๘๗. อปฺปฏฺฐคฺคฺโล	๘๘. อสฺโม
๘๙. วิสวโร	๙๐. นิปฺโป	๙๑. ตณฺหจฺฉิทฺโ	๙๒. พุทฺโ
๙๓. วิตฺตฺตฺโต	๙๔. อนนฺตฺตฺโต	๙๕. อานนฺชโย	๙๖. ยกฺโข
๙๗. อุตฺตมปฺคฺคฺโล	๙๘. อตฺโต	๙๙. มหฺนฺโต	๑๐๐. ยสคฺคปฺปตฺโต

คำกลอน

อุปาสีพุทธคุณ ๑๐๐ บท

บทสรุปคำบรรยาย ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน ถึงวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๐

ฉีวรรค ที่หนึ่ง

๑. ฉีโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าฉีโร
ดุจดั่งป้อม ปราการ อันเกรียงแกร่ง
มลาย.

เพราะภียโย ด้วยปัญญา อันกล้าแข็ง
และปราดเปรื่อง เรืองเจาะแทง กิเลส

๒. วิคตโมโห.

ไอ้พระองค์ ทรงปราศ จากโมหะ
ทรงเห็นชัด สัมปายะ และอบาย

ปัญญาจักรู้ แจ่มกระจ่าง และเด็ดขาด
มีธรรมกาย เป็นพระองค์ ทรงความงาม.

๓. ปกิณนซีโล.

ไอ้พระองค์ ทรงหัก ซึ่งเสาะเชื่อน
ทั้งในรูป และอรูปร หรือกองกาม

เคยตรึงจิต ไม่เขยื้อน ในภพสาม
ไม่ติดตาม ตรึงจิต สักนิดเดียว.

๔. วิชิตวิชโย.

ไอ้พระองค์ ทรงพิชิต ได้พิชัย
ไม่กลับแพ้ แก่อะไร เรื่อยไปเที่ยว

แก่ห่มุมาร น้อยใหญ่, ไม่หวาดเสียว
ไม่ข้องเกี่ยว กับบ่วงมาร สถานใด.

๕. อนินโฆ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อนินโฆ
ต้องทุกข์ยาก ลำบาก แห่งผากใจ

บริสุทธิ์ จากสิ่ง กระทบให้ -
มีพระทัย หยุดยืน เป็นนิพพาน.

๖. สุตมจิตโต.

ไอ้พระองค์ ทรงมีจิต สม่่าเสมอ
อนุสัย ไม่เหลืออยู่ ในสันดาน

ไม่ล่อหลอบ พุบเพื่อ อย่างชาวบ้าน
อาสวะ ไม่มีผ่าน เข้าออกเลย.

๗. พุทธสิโล.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าพุทธสิโล
ทั้งปกติ มิแปรเปลี่ยน เพี้ยนจากเคย

มีระเบิด พุทธภาพ ที่เปิดเผย
พวกเราเอ๋ย เปลี่ยนเรื่อยไป ไม่อยู่คง.

๘. สาธูปญโญ.

ไอ้พระองค์ ทรงสา – ฐปัญญา
สำเร็จประโยชน์ แจ่มกระจ่าง เป็นทางตรง

ที่มั่นคง แก่กล้า ไม่ไหลหลง
ดียิ่งยง ตรงเหลือ เพื่อนิพพาน.

๙. เวสมนตาโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้ข้าม
ทั้งดีชั่ว บุญบาป หยาบตระการ

ซึ่งขวากหนาม ยิ่งใหญ่ ในสงสาร
ล้วนกันดาร ขรุขระ ทรงละไป.

๑๐. วิมโล.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิมโล
ไม่แปดเปื้อน เปื้อยพัง ทั้งนอกใน

เพราะมองพ้น กิเลส - สวานุสัย
มีกายา วาจาใจ ไม่กฏิกูล.

สรุปวรรค ๑.

ทั้งฉลาด ทั้งสะอาด เป็นปราชญ์แท้
ไม่มีปรุง จึงไม่มี ปฏิกูล

กิเลสแม่ กิเลสลูก ประยุกต์สูญ
บริบูรณ์ บริสุทธิ หยุดยาวเวียน.

อกถังกถิวรรค ที่สอง

๑๑. อกถงกถิ.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม อกถังกถิ
เรื่องดับทุกข์ ได้อย่างไร ไม่มีควม

เพราะไม่มี ข้อสงสัย ต้องได้ถาม
สงสัยตาม ที่คนเรา ฝ้าละเมอ-

๑๒. ตุสิติโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้ลืม
ไม่มีกิเลส ที่เป็นเหตุ ให้ทะเยอ

เพราะความปรีม อยู่ด้วยธรรม สม่่าเสมอ
ทะยานเห่อ หิวอะไร ไม่รู้พอ.

๑๓. วนตโลกามิส.

ไอ้พระองค์ ทรงกาย ซึ่งอามิส
อิฏฐารมณฺ์ ไตใด ไม่อาจรว

เครื่องยึดมติด น้อยใหญ่ ไม่เหลือหลอ
หรือหลอกล่อ ดวงใจ ให้ติดตั้ง.

๑๔. มุทิตโต.

ไอ้พระองค์ ทรงมี มุทิตา
จะเป็นมิตร แก่ปวงสัตว์ จัคประดั่ง

ความอ่อนโยน นานา เพราะว่าหวัง
ให้โลกหยั่ง สู่สภาพ ภราดร.

๑๕. กตสมโณ.

ไอ้พระองค์ ทรงสำเร็จ เป็นอย่างดี
สงบเย็น เป็นนิพพาน อุดมพร

ในหน้าที่ สมณะ ลือกระชนอน
ไม่มีร้อน แต่สักนิต หมดพิษเลย.

๑๖. มนุไซ.

ไอ้พระองค์ ทรงกำเนิด แต่มนุ
ธรรมศาสตร์ แห่งโลกุตร์ สุขเปรียบเปรย

เป็นมนุ กว่ามนุ ผู้เปิดเผย -
ว่าใครเลย พบธรรมใด ใหญ่เปรียบปาน.

อสังขยวรรค ที่สาม

๒๑. อสังโย.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อสังสะโย
ทรงทราบสิ่ง ควรทราบ เสร็จสิ้นไป

เพราะความเป็น สัมพุทโธ สิ้นสงสัย
ไม่เหลือไว้ ให้กังขา ทุกกรณี.

๒๒. กุสโล.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม กุสละ
ทรงถือเอา เป็นปัญญา บารมี

ทรงเติบโต ด้วยกุศล จนเต็มที
สามารถที่ ทลายกิเลส เจตกระจาย

๒๓. เวณยโก.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้นำ
สู่สภาพ แสนวิเศษ สะดวกตาย

สัตว์สิ้นสุด แห่งกรรม วิบากหาย
คือ นำให้ หลุดรอด ยอดผู้นำ.

๒๔. สารถิวโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา สารถิประเสริฐ
ทรงฝึกสัตว์ ปฏิบัติ อยู่เหนือกรรม

ทรงฝึกจิต พ้นเกิด แก่ตาย มีหน้า-
อยู่เหนืออ้อ- นาจกิเลส วิเศษงาน.

๒๕. อนุตตโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อนุตตะโร
ศีลสมาธิ ปัญญา วิมุตติญาณ

ไม่อวดไ้ แต่ยิ่งล้ำ ด้วยธรรมสาร
บริสุทธ์ ปริมาณ มากกว่าใคร.

๒๖. รุจิรธมโม.

โอ้พระองค์ ทรงมี ธรรมรส
ล้วนชื่นชม บรมธรรม ล้ำเลิศนัย

ที่ปรากฏ แก่สัตว์ ทุกวิสัย
ทุกดวงใจ ชื่นชม บรมธรรม.

๒๗. นิกงุโข.

โอ้พระองค์ ทรงสิ้น สุดกังขา
หมดสงสัย ในกิเลส และในกรรม

เพราะปัญญา ช่วยชุป อุปถัมภ์
ที่อาจนำ ให้เวียนว่าย ในวัฏฏ์วน.

๒๘. ปภาสโกโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ประภากร
สัตว์ทั้งหลาย ได้รับแสง แห่งธรรม, ยล-

รังสีธรรม ประภัสสร ทุกแห่งหน
หนทางตน ถูกต้อง คลองนิพพาน.

๒๙. มานจฺฉิโท.

โอ้พระองค์ ทรงตัด ซึ่งมานะ
ไม่มีตน วนอยู่ใน "ประมาณ"

ได้ทรงละ ความหมายมั่น ทุกขั้นฐาน
ว่าดีแล้ว หรือสมาน เสมอกัน.

๓๐. วิโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิโร
ไม่รู้หวาด หวั่นไหว อะไรกัน

มีวิริธรรม นำโผล่ จากไมหันธ์
จึงฟาดฟัน กิเลสมาร โลงล้านไป.

สรุปวรรค ๓.

ทั้งสามรถ ทั้งฉลาด ทั้งบริสุทธิ์
พระองค์เป็น ผู้นำ ข้ามวัฏฏ์ภัย

มवलมนุษย และเทวา ได้อาศัย
กรรมกระษัย ไตรภพสุญ อาตุรมลาย.

นิสภวรรค ที่สี่

๓๑. นิสโภ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่านิสโภ
เป็นเสฏฐิ์ ประเสริฐนัก เรื่องชกจุง

เป็นอัคโค เพราะว่าเลิศ ด้วยจิตสูง
เป็นเสฏฐิ์ คือจำฝูง สัตว์เวไนย.

๓๒. อปฺปเมยโย.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอดุลย์
ไม่อาจทำ อุปมา กันเท่าไร

เพราะทรงคุณ อันใครใคร ไม่วัดได้
สุดวิสัย ใช้ประมาณ การค่านึง.

๓๓. คมฺภีโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าคัมภีร์
ทรงทราบธรรม ลึกล้ำ เกินรำพึง

เพราะทรงมี ธรรมสภาพ เกินซาบซึ้ง
ทรงรู้ถึง ธรรมลึก เกินตรึกตรอง.

๓๔. โมนปฺปตฺโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าโมนะปัตต์
ควบคุมจิต วิเศษญได้ ดั่งใจปอง

มีโมนะธรรม กำจัด สิ่งเศร้าหมอง
ตามทำนอง มุณิมนิ ที่โลกลือ.

๓๕. เขมฺงฺกโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าเขมกร
เกษมจาก สรรพพิษ กิตติระปือ

เพราะทรงสอน เวไนยสัตว์ ตัดยึดถือ
ได้มีชื่อ ว่าศิษย์พระ เขมกร.

๓๖. เวโท.

ไฉ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าทรงเวท
ขจัดเสีย ซึ่งโมหันธ์ ทุกชั้นตอน

เพราะทรงเดช เรืองแสง ดั่งแสงศร
ไม่กลับย้อน มาคลุมสัตว์ วิบตไกล.

๓๗. ธมมภูโฐ.

ไฉ้พระองค์ ทรงพระนาม ธัมมภูโฐ
ผู้ลูถึง โลกุตร์ หลุดอาลัย-

ดำรงอยู่ อย่างอ่าไฉ้ ตามวิสัย-
อันยิ่งใหญ่ ในตัวเอง ทุกเพรงกาล.

๓๘. สุสังวัตตโต.

ไฉ้องค์พระ บรมครู สุสังวัตตโต
ไม่มีตน ใดด้วย อุปาทาน

ผู้ทรงขัด - ตภาพธรรม ล้ำสังขาร
ซึ่งวาลย์ จากกิเลส เหตุจัดดี.

๓๙. สงคาคติโค.

ไฉ้พระองค์ ทรงเป็น สังคาคติโค
แห่งวิภูวะ พันทั่ว ทั้งชั่วดี

มีมโน ก้าวออก นอกวิถี-
จึงไม่มี เครื่องข้อง ยึดครองใจ.

๔๐. มุตโต.

ไฉ้พระองค์ ทรงสมญา ว่ามุตโต
แห่งโลกีย์ กลายเป็น โลกุตร์ไป

เพราะพ้นหลุด ผุดผิ จากวิสัย
จึงว่างไกล จากตนตัว เครื่องพัวพัน.

สรุปวรรค ๔.

ทั้งฉลาด ทั้งสามารถ ทั้งวิสุทธิ
ตามพระองค์ ได้เอน อย่างไรกัน

ทั้งวิมุติ จากตัวตน พ้นเศกศัลย์
ควรพวกท่าน ตรองตรึก นึกได้เอง.

นาควรรค ที่ห้า

๔๑. นาโค.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา นาคะประเสริฐ
ทั้งเข้มแข็ง ทั้งอ่อนน้อม พร้อมวิธี

พระคุณเลิศ อุปมา พญาหัตถ์
เกิดความคิด ทั่วไกรวัลย์ สุดพรรณนา.

๔๒. ปนตเสโน.

ไอ้องค์พระ บรมครู ผู้อิสระ
ทุกกาละ ทุกซี้ได้ใจ ไม่ปีทา

กิเลสใด ไม่ปะทะ ไปทุกท่า
เรียกได้ว่า มีวิเวก เป็นเอกจริง

๔๓. ชีณสญโญชโน.

ไอ้พระองค์ ผู้ทรงสิ้น สิ่งผูกพัน
อารมณ์ใด กิเลสใด ไม่พาดพิง

ไม่เหลืออยู่ แต่สักขัน วิสุทธียิ่ง
จึงแน่วนิ่ง ไม่โคลงโยก : เป็นโลกอุดร.

๔๔. วิมุตโต.

ไอ้พระองค์ ผู้ทรงพ้น พิเศษแล้ว
เพราะกิเลส ทำลายไป ในทุกตอน

เพราะผ่องแผ้ว จากกองทุกข์ ทุกขนอน
พ้นจากร้อน เหลือแต่เย็น เป็นนิพพาน.

๔๕. ปฏิมนตโก.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปฏิมนตก็
เกิดขึ้นเหมาะ จะะแก่เหตุ ทุกฐานการ

เพราะปัญญา สารพัน ทุกชั้นฐาน
มีปฏิภาณ ผ่านไปได้ ไม่ติดตัน.

๔๖. โมโน.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าโมโน
เป็นมุนี มีโมณะธรรม เป็นสำคัญ

ความหมายเดียว กับพุทโธ ไม่ผิดผัน
เครื่องฟาดฟัน อวิชา ฝ่าออกไป.

๔๗. ปนฺนธไซ.

ไอ้พระองค์ ผู้มีธง ลดลงแล้ว
ไม่อวดโอ้ โห่หัง ตั้งใครใคร

จึงผ่องแผ้ว จากอัสตา มานานุสัย
ที่ยกธง ขึ้นไสว คั่นใหญ่ยาว.

๔๘. วิตราคโค.

ไอ้พระองค์ ทรงปราศ จากราคะ
ไม่มีสี ไตใด ให้กลิ่นคาว

เครื่องข้อมติด หลุดละ เปลี่ยนเป็นขาว
อย่างที่ขาว โลกข้อม กันมอมแมม.

๔๙. ทนฺโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าทนฺโต
คือสัจจะ จาคะ ชั้นดี แนม

มีทะโม เป็นยอดธรรม ซ้ำของแถม
ปัญญาแถม ฝึกตนได้ ตั้งใจปอง.

๕๐. นิปปปญฺโจ.

ไอ้พระองค์ ทรงทำลาย สายระยาง
ให้เชื่อนแซ แก่การเดิน ในครรลอง

ที่รุ่งรัง กัดขวาง อย่างห้วยหนอง
แล้วล่องลอย สู่จุดหมาย ได้ฉับไว.

สรุปวรรค ๕.

ทั้งฉลาด ทั้งสามารถ ทั้งไหวพริบ
ทั้งอดีต อนาคต จดกันไป

จึงเห็นกาล ไกลลับ ได้แจ่มใส
ทุกทุกนัย ก็ถูกต้อง เป็นคลองธรรม.

อิสิสัตมวรรค ที่หก

๕๑. อิสิสตุตโม.

ไอ้พระองค์ ผู้อิสิ สัตตมะ
เป็นองค์ที่เจ็ด แห่งอิสิ ที่เด่นดวง

แสงจณ พบปะ คุณใหญ่หลวง
สัตว์ทั้งปวง ได้ปรีดา เพราะบารมี.

๕๒. อกุโ.

ไอ้พระองค์ ทรงสัจจเหลือ เนื้อความคด
กิเลสไว้ ลวงใคร นั้นไม่มี

ไม่มีเท็จ ไม่มีปด ทุกวิถี
สมเป็นที่ อุ่นใจ ไม่ระแวง.

๕๓. เตวิชโช.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าไตรวิชช
รู้จักโลก รู้ชวยโลก รู้จัดแจง

มีวิชา ขวลิต ได้ส่องแสง
ให้โลกแล้ง เลิกโศก ทุกโลกเย็น.

๕๔. พรหมสตโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าพรหมสัตว์
เป็นพระพรหม ที่เหนือพรหม อุดมเป็น

ทรงเมตตา สารพัด จนสัตว์เห็น
ด้วยเชิงเช่น ที่อุดม กว่าพรหมปวง.

๕๕. นุหัตโก.

ไอ้พระองค์ ทรงเสร็จ จากการอาบ
สิ้นอาสวะ มีมณะ ที่เด่นดวง

มรรคญาณ ล้างทั้งบาป และบุญหลวง
อันโชติช่วง บริสุทธิ หยุดเป็อนเลน.

๕๖. ปทโก

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปะทะโก
พฤติกรรม แน่วหนัก มีหลักเกณฑ์

มีสภาพ พุทธิ โผล่ให้เห็น
มุ่งความเย็น เป็นนิพพาน สถานเดียว.

๕๗. ปสสทโธ

ไอ้พระองค์ ทรงระงับ ดับสันดาน
อารมณ์ ใดใด ไม่ยึดเหนี่ยว

สงบเย็น เป็นนิพพาน ไม่ชานเสีย-ต่อ
ไม่เปล่าเปลี่ยว เพราะเมตตา วิหารธรรม.

๕๘. วิทิตเวโท

ไอ้พระองค์ ทรงธรรมกิติ วิทิตเวท
มนุษย์ พันหลุด จากกองกรรม

ปัญญาสูง สุดวิเศษ ทรงอุปกัมภ -ให้
เพราะเหตุอ่า- นางปัญญา มหาพลัง.

๕๙. ปุรินทโท

ไอ้พระองค์ ทรงขี้ บुरีมาร
ให้เหือดแห้ง หายไป ไร้กำลัง

คือกิเลส ในสันดาน พิษฉม้าง
ทรงสอนสั่ง สาวกให้ ทำลายมาร.

๖๐. สกโก

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าศากยะ
แล้วเป็นจอม สัตว์ทวิ ทุกจักรวาล

เป็นหน่อเนื้อ โลกกาละ อันกล้าหาญ
ทรงปาฏิหาริย์ นำสัตว์ ชัดภัย.

สรุปวรรค ๖.

ทั้งเยือกเย็น ทั้งฉลาด ทั้งอาหาญ
ทรงชนสัตว์ จากวัฏฏ์วน พันออกไป

ทั้งเมตตา มากประมาณ ไม่หวั่นไหว
อย่างน้อยได้ รู้ยับยั้ง พลังวน.

อริยวรรค ที่เจ็ด

๖๑. อริโย

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอริโย
ตัดกิเลส เหตุแห่งวิภูฏี เต็มอัตรา

พระสัมมา สัมโพ - ธิญาณกล้า
ไม่มีข้า - ศักใดเหลือ เชื้อต่อไป.

๖๒. ภาวิตโต

ไอ้พระองค์ มีพระองค์ อบรมแล้ว
ทุกบารมี เต็มล้น จนพระทัย -

มีสันดาน ผ่องแผ้ว จากอนุสัย
วิมุติไกล จากวิภูฏีวน พันวายเวียน.

๖๓. ปตติปตโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปตติปตต์
กองกิเลส สูญกษัย ไม่เบียดเบียน

เพราะลู่ถึง ธรรมสัจจ์ สุขเสถียร
ทุกข์เกษียณ เป็นนิพพาน กาลนิรันดร์.

๖๔. เวชยากรโณ

ไอ้พระองค์ ทรงเผยอรรถ อย่างชัดแจ้ง
ให้หมู่สัตว์ สลัดได้ ไม่ติดพัน

ซึ่งความดับ รุนแรง แห่งทุกข์ชั้นนธ์
ได้พากัน พันโคก โลกวิไล.

๖๕. สติมา

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม สติมา
อวิชา ไม่อาจจู่ สู่พระทัย

เพราะเหตุว่า มีสติ เป็นวิสัย
ทุกข์น้อยใหญ่ ไม่อาจเกิด กวนกมล.

๖๖. วิปัสสี

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา วิปัสสี
อิริยา - บถใดใด ไม่มีคมนตรี

ความตื่นมี ในความหลับ ไม่สับสน
พระศพล ญาณมี ทุกวี่วัน.

๖๗. อนภินโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อะนะภินัต
ไม่แพบพูป หุบเหี้ยว เพราะเกี่ยวพัน -

น้ำพระทัย ไม่ตระหวัด ไม่เหิน
อารมณ์อัน ไม่อภิมรย์ ระทมใจ.

๖๘. โน อปณโต

ไอ้พระองค์ ทรงมี กมลจิต
ความยั่วยุ แห่งอารมณ์ ระดมใส่

ไม่อาจฟุ้ง แต่สักนิด ในทุกวิสัย
สักเท่าใด ใจไม่ฟู, อยู่อย่างเดิม.

๖๙. อาเนไซ

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอาเนช
น้ำพระทัย ไม่หวั่นไหว ไม่ถูกเติม

เหยื่อกิเลส สักเท่าไร มาใส่เสริม
ไม่ลดเพิ่ม แต่สักนิด จิตถาวร.

๗๐. วสิปุตโต

ไอ้พระองค์ จอมมุนี วสิปัตต์
พระองค์ออก จากอำนาจ ดัสกร

สามารถตัด เชื้อกิเลส เป็นเหตุถอน
ที่เคยร้อน กลับหาย กลายเป็นเย็น.

สรุปวรรค ๗.

ทั้งมีพลัง ทั้งตั้งมั่น ทั้งขันแข็ง
ธรรมที่ซึ่ง ถึงได้ ทุกประเด็น

ทั้งสองแสง สัตว์ทั้งหลาย ได้มองเห็น
ความล้ำเคี้ยว เศร้าโศก วิโยคไกล.

สัมมัตตวรรค ที่แปด

๗๑. สมนุคโคโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา สัมมัตคะโต
เมตตาสัตว์ ทรงทำนุทุกทำนอง

สัมพุทธโ ผู้สหาย แห่งสัตว์ผอง
อยู่ในคลอง แห่งธรรม นำปลอดภัย.

๗๒. ฌายี

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าฌายี
เพ่งสมณะ จิตมั่นคง และว่องไว

ความเพ่งมี สูงสุด พุทธวิสัย
เพ่งปัญญา สว่างใส ใ้รู้จริง.

๗๓. อนนุคตบุตรโ

ไอ้พระองค์ ดำรงจิต เหนือกิเลส
หายหน้าไป เปรียบได้ ดังฝูงลิง-

ทุกประเภท ไม่กลับ มาสู่สิง
ที่ถูกยิง ตายหมด งดหลอกใคร.

๗๔. สุทโ

ไอ้พระองค์ ทรงมี บริสุทธิ
จากกองทุกข์ ทุกชนิด ไม่ติดพระทัย

เพราะวิมุติ จากกิเลส ทุกวิสัย
ดั่งน้ำกลิ้ง จากใบ ปทุมมา.

๗๕. อสิโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอะสิต
ไม่อาจเป็น หลักแหล่ง แห่งอวิชา

เพราะมีจิต ลุกระทั่ง วิสังขาร์
ทั้งทิฏฐิ และตัณหา ไม่เกาะกุม.

๗๖. อปฺปภีโต

ไอ้พระองค์ ไม่ทรงมี ที่หวาดกลัว
แห่งความอยาก ความติด ชีวีตรม

เพราะไม่มี ตนต้ว ที่มีวสุม -
จะประชุม ตั๋ว และของงู.

๗๗. ปวิวิตโต

ไอ้พระองค์ ทรงมี ความวิเวก
ในภายใน ไม่มียึด ซึ่งธรรมคู่

เป็นธรรมเอก สงบสิ้น กิเลสอยู่
ภายนอกสู่วิเวกได้ ไม่วุ่นวาย.

๗๘. อคฺคปฺปตโต

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม อคคปะตตี
ล้วนสูงสุด เป็นโลกุตร์ แห่งธรรมกาย

ทรงคุณธรรม สวรรค์ ตามมุ่งหมาย
เรียกว่าได้ สิ่งเลิศสุด วิมุติประจำ.

๗๙. ตินฺนโณ

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าตินนโณ
คือข้ามทั้ง กองกิเลส และกองกรรม

ตั้งผูกใจ ข้ามสมุทร สุดลึกล้ำ
การกระทำ เป็นเพียง กิริยา.

๘๐. ตารยณฺโต

ไอ้พระองค์ ทรงชนสัตว์ ข้ามสมุทร
คือไม่เกิด กิเลสอยู่ ทางหู ตา ฯลฯ

ให้พ้นหลุด จากห้วง แห่งสังสาร
เลยได้นาม สมญา ว่าตาระยันตี.

สรุปวรรค ๘.

ทั้งข้ามเอง ทั้งช่วย ผู้อื่นข้าม
ทั้งงามงด ทั้งสดใส ในอนันต์-

ถึงที่สุด แห่งความ สุทธิสันต์
แห่งนิรัน - ครอบภาพ ทรงทราบเอง.

สันตวรรค ที่เก้า

๘๑. สมนุโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าสันโต
ร่างบได้ เพราะไม่มี กิเลสครอง

มีมโน กายา วาจาผอง
อาสวะ ไม่ไหลนอง อีกต่อไป.

๘๒. ภูริปญโญ

ไอ้พระองค์ ทรงปัญญา อันหนาแน่น
หรือปัญญา ฝ่าทะลุ แผ่นดินไป

เปรียบดั่งแผ่น พสุธา ให้อาศัย
หรือทนต่อ อารมณได้ ดุจแผ่นดิน.

๘๓. มหาปญโญ

ไอ้พระองค์ ทรงปัญญา มหาศาล
ปัญญาสูง ปัญญาลึก ปัญญาอจินตย์

ทุกเหตุการณ์ ทรงทราบได้ ดังถวิล
เป็นมุนินทร์ จอมปัญญา แก่กล้าจริง.

๘๔. วิตโลโก

ไอ้พระองค์ ทรงปราศ จากความโลภ
อุปาทาน ทุก ทุกแบบ ไม่แอบอิง

ไม่อ้อมโอบ อารมณใด ไว้สู้ชิง
แต่สักสิ่ง ว่าตัวเรา หรือของเรา.

๘๕. ตถาคโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ตถาคต
เข้าถึงแดน นิรันดร สอนพวกเรา

มีญาณจรด ถึง"ตถา" ฆ่าความเขลา
เหมือนเทือกเขาเถา แห่งพระองค์ ผู้ทรงญาณ.

๘๖. สุขโต

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม พระสุคต
ชั้นสุดท้าย ได้ลุถึง ซึ่งนิพพาน

ด้วยปรากฏว่า "ไปดี" ทุกสถาน
เรียกว่าการ "ถึงดี" มีแต่เย็น.

๘๗. อปปฏิบุคคล

ไอ้พระองค์ หาไม่ได้ ผู้ใดเปรียบ
ทรงอยู่นั่น รบรุก ทุกประเด็น

เป็นคู่เทียบ หรือคู่ทำ หาไม่เห็น
อยู่นั่นเช่น เริงกระเทียบ หรือเปรียบเปรย.

๘๘. อสโม

ไอ้พระองค์ ไม่ทรงมี ผู้ที่เสมอ
ที่ดีกว่า ไม่มีท่า จะมีเลย

ใครเคยอ เทียมพระองค์ ก็ทรงเฉย
พวกเราเอ๋ย โชคดี ที่มีพระองค์.

๘๙. วิสารโท

ไอ้พระองค์ ทรงพระญาณ อันแกลั้วกล้า
สิ่งใดใด ทรงทราบได้ ตั้งจำนง

เรียกได้ว่า วิสา - รท บทประสงค์
จึงได้ทรง ทราบสิ้น สรรพธรรม.

๙๐. นิปฺโน

ไอ้พระองค์ ทรงปัญญา ละเอียดอ่อน
ให้ทรงชนะ กองกิเลส และกองธรรม

ทุกชั้นตอน ช่วยชุบ อุปถัมภ์
ทุกสัดมภ์ ทลายลง ตรงนั้นแล.

สรุปวรรค ๙.

ทั้งแกลั้วกล้า ทั้งปัญญา ละเอียดอ่อน
แม้หม่อมมาร ไตใด ใฝ่รังแก

ทั้งลึกซึ้ง ทุกชั้นตอน ทุกกระแส
หรือैयाแห่ย์ ก็พินาศ ปราศไปเอง.

ตัณห์จฉิทวรรค ที่สิบ

๙๑. ตณฺหจฉิทโ

ไอ้พระองค์ ทรงทำลาย ข่ายตัณหา
ทำลายบ่วง แห่งวิภูฏะ ละทุกข์ไกล

ดังพญา ปักษี มีฤทธิ์ใหญ่
อารมณ์ไหน ก็ไม่มี ที่พันพาน.

๙๒. พุทฺโธ

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าพุทฺโธ
เป็นผู้ตื่น จากหลับ อันเนิ่นนาน

เพราะมีโพ - ธิปัญญา อันกล้าหาญ
แล้วเบิกบาน สดสวย ด้วยปัญญา.

๙๓. วิตฺถุโม

ไอ้พระองค์ ทรงออก จากหมอกควัน
คือหมอกแห่ง โมหะ อวิชชา

ที่เคยกั้น ดวงใจ ไว้แน่นหนา
ไม่กลับมา มีดมน ผ่านพ้นไป.

๙๔. อนุปฺลิตฺโต

ไอ้พระองค์ ไม่ทรงติด ในตงเหนียว
คือตัณหา และทิวฐิ วิมุติไกล

ที่สัตว์โลก เกาะเกี่ยว แต่ไหนไหน
ไม่เป็นภัย ดังเช่นตง รุ่งนงตาย.

๙๕. อาหุเนยฺโย

ไอ้องค์พระ อาหุเนย - ยะบุคคล
ไทยทาน เกิดบุญ คุณมากมาย

เป็นบ่อเกิด แห่งกุศล แก่สัตว์หลาย
มีพระกาย เป็นนาบุญ โลกอุ่นใจ.

๙๖. ยกโทษ

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าเป็นยักษ์
ความจริงคือ สัตว์ต้องกลัว ทั่วโลกภัย

แปลกหนัก บางคน ก็สงสัย
ต้องบูชา สุดใจ ได้เชื่อฟัง.

๙๗. อุตตมบุคคล

ไอ้องค์พระ ปัญญาคม อุดมบุรุษ
เพราะลู่ถึง ซึ่งนิพพาน กิเลสพัง

เป็นมนุษย์ งามปลอด ยอดอรหัง
เป็นสรณะ มนุษย์ทั้ง เทพและพรหม.

๙๘. อตุโล

ไอ้พระองค์ ทรงพระคุณ ไม่วัดได้
เหตุว่ามี สุญญตา เป็นอาคม

เหนือการเปรียบ การบรรยาย ให้เสียงขรม
โลกนิยม พระคุณเห็น เป็นอตุลย์.

๙๙. มหันโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่ามหันต์
ทั้งลึกซึ้ง ใหญ่หลวง กว่าปวงคุณ

เพราะคุณอัน ล้ำเลิศ ประเสริฐสุนทร
ทั้งคำจุน โลกกว้าง ว่างทุกภัย.

๑๐๐. ยสคคปตโต

ไอ้พระองค์ ทรงมี กิตติยศ
กิตติคุณ ร่ำระบือ เลื่องลือไกล

กิตติศัพท์ ปราภฏ โลกไหนไหน
โลกน้อยใหญ่ ล้วนเคารพ ครบไตรทวาร.

สรุปวรรค ๑๐.

ทั้งเรื่องยศ เรื่องเดช เรื่องกิตติศัพท์
ไว้เป็นหลัก ปฏิบัติ ชัดสันดาน

ทั่วไภววัลย์ ยอมรับ สมณศาสน์
มีนิพพาน เป็นที่หมาย ฝ่ายอนันต์.

สรุปลอุปาถิปุทธคุณ ๑๐๐ บท

อุปาถิปุทธคุณ หนุนให้คิด
หากผู้ใด ทำในใจ ไว้ทุกวัน

มีนิมิต ร้อยรส บทแผกผัน
จะพากัน แน่นหนัก รักพระองค์.

แม้เพียงแต่ ท่องบ่น สาธยาย
มีศรัทธา ปสาทะ ประสะลง

ก็ยิ่งเกิด ผลได้ ตามประสงค์
อย่างมั่นคง เป็นอเวจจับ - ปัสสัถา.

ในพระพุทธ ในพระธรรม ในพระสงฆ์
ครบเป็นองค์ ไสตาปัต - ดิยังคมา

ให้เกิดองค์ อริยกัณ - ต ศีลกล้า
มันต่อหน้า อมตะ มหาทวาร.

ต่อแต่นั้น มีแต่ จะก้าวไป
จะเข้าสู่ อมตะ มหานิพพาน

ไม่มีอะไร อะไร จะตายด้าน
ได้ตามกาล อันสมควร ถ้วนทุกคน.

๑ หมวดบทนำ

อุทิสนา

ลอยธรรมะมาลัย	ลงสู่โลกอันเปียกพีพีท์
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธรูปทรงประสงค์ ๑
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปน์โลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ๑
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวสู่ผู้เดรัจฉาน ๑
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอุหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ๑
บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันภัย ๑
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิสทั่วทั้งปถพี ๑

พ.ท.

๒๕๒๓

อุทิสนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมุนทั่วทั้งธาตุตรี	
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธรูประสงค์ ๙	
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง	
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ๙	
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร	
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวผู้ผู้เดรัจฉาน ๙	
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ	
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ๙	
บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม	
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพ้นภัย ๙	
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย	
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งธาตุตรี ๙	

พ.ท.

๒๕๒๓

หัวข้อธรรมในคำกลอน

คัดเลือก

โดย

พุทธทาส อินทปัญโญ

สมัยนี้ พวกเรา เอาแต่ไหว้
พอบอกให้ ประพฤติธรรม ก็กำหู่

คำนำ

หัวข้อธรรมประเภทนี้มีไว้สำหรับใช้ฟัง เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงแห่งข้อความนั้นแล้วฟังต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นขึ้นมาจริง ๆ จนจิตใจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงนั้น ในการที่จะทำให้เกิดความสดสังเวช ความไม่ประมาท การเปลี่ยนนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา กวาดล้างความรู้สึกชนิดที่ทำความรำคาญต่าง ๆ ให้แก่ตนให้หมดไปจากจิตใจ และมีความสะอาด ความสว่าง และความสงบ โดยสมควรแก่การกระทำของตน ๆ.

ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกิดจากการฟังทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าที่เกิดจากการอ่านตะพืด และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่งอยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะฟังทำได้และพร้อมกันนั้นก็เป็นศีลอยู่แล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวังบังคับตัวให้ทำเช่นนั้นแล้ว ไม่มีโอกาสแก่การทุศีลแต่ประการใด.

พุทธทาส อินฺทปญฺโญ

หมวดนำ

คำประพันธ์ บทพระธรรม ไม่จำเพาะ
 ว่าจะต้อง ไผเพราะ เพราะอักษร
 หรือสัมผัส ช้อยชด แห่งบทกลอน
 ที่อรชร เริงกวี ตามนิยม ฯ

ขอแต่เพียง ให้อรรถ แห่งธรรมะ
 ได้แจ่มจะ ถนัดเห็น เป็นปฐม
 แล้วได้รส แห่งพระธรรม ดำอารมณ์
 ที่อาจบ่ม เบิกใจ ให้เจริญ ฯ

ให้นิสัย เปลี่ยนใหม่ จากก่อนเก่า
 ไม่ซึมเศร้า สุขสง่า นำสรรเสริญ
 เป็นจิตกล้า สามารถ ไม่ขาดเกิน
 ขอชวนเชิญ ชมธรรมรส งดกวี ฯ

พุทธทาส อินฺทปญฺโณ

ความทุกข์เกิด

ความทุกข์ เกิดที่จิต,
เพราะเห็นผิด เมื่อผัสสะ.

ความทุกข์ จะไม่โผล่,
ถ้าไม่โง่ เมื่อผัสสะ.

ความทุกข์ เกิดไม่ได้,
ถ้าเข้าใจ เรื่องผัสสะ.

พุทธทาส อินฺทปญฺโญ

สัพพัญญูรู้ทั่วไป เปรียบไปไม่หมดทั้งป่า
แต่เลือก คัดเอามา สอนขึ้นมา กำมือเดียว ฯ

ธรรมพรปีใหม่

อันชีวิต	ผลิตขึ้นมา	จากพระธรรม
ด้วยพระธรรม	โดยพระธรรม	นำวิถี
สุทธิ ปัญญา	เมตตา	และขันตี
ปีใหม่นี้	มากกว่าเก่า	พวกเราเออ ฯ

ชีวิตของผู้ประเสริฐ

ผลงขึ้นมา	จากนรก	ให้จับปล้น
แล้วนั่งพัก	บนสวรรค์	กันสักครู่
มีเวลา	เนานิพพาน	นานโขอยู่
ชีวิตผู้	ประเสริฐศรี	เช่นนี้แล.

ส. ค. ศ.

○ ปีใหม่มี สำหรับดี กว่าปีเก่า
พีชมีเหง้า ครบปี ทวีหัว
ทั้งขนาด และจำนวน ล้วนเกินตัว
แต่คนชั่ว กลับถอยถด ดิลดลง
○ คือปีหน้า เลวลงกว่า ในปีนี้
ไม่ก็ปี จะหมดดี เพราะมีหลง
รู้สึกตัว ละชั่ว เพราะเห็นตรง
ดีจะคง ดีขึ้นไป ชื่นใจ เออ ๗

พุทธทาส อินทปญโญ

๑ หมวดการงาน

การงานคือการปฏิบัติธรรม.

อันการงาน คือคุณค่า ของมนุษย์	ของมีเกียรติ สูงสุด อย่าสงสัย
ถ้าสนุก ด้วยการงาน เบิกบานใจ	ไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม คำซึ่งจริง
เพราะการงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรม	กุศลกรรม กล้าปณมา มีค่ายิ่ง
ถ้าจะเปรียบ ก็เปรียบคน ฉลาดยิ่ง	นัดเดียววิ่ง เก็บบนก หลายพกมา
คือการงาน นั้นต้องทำ ด้วยสติ	มีสมาธิ ชันติ มีอุตสาห์
มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา	มีศรัทธา และกล้าหาญ รั้งงานจริง

การงานเป็นสิ่งที่น่ารัก.

อันที่จริง การงาน นั้นน่ารัก	เมื่อยังไม่ รู้จัก ก็อิจฉา(คือไม่ชอบ.)
ไม่รู้จักรั ก็ปล่อยปละ แล้วละวาง	บ้างร้องคราง เมื่อรอนหน้า ว่าเบื่อจริง
แต่ที่แท้ การงาน นั้นน่ารัก	สอนให้คน รู้จัก ไปทุกสิ่ง
ถ้ายังทำ ยิ่งฉลาด ไม่พลาดยิ่ง-	ได้ตรงดิ่ง สิ่งอุกฤษฏ์ คือจิตเจริญ
การงานนี้ ดูให้ดี มันน่ารัก	เป็นการชัก ธรรมะมา นำสรรเสริญ
คือมีสติ ฉันทะ เกิน	ครั้นหยุดเพลिन จิตก็ว่าง ทางนิพพาน.

การงานทำให้ชีวิตสดใส

อันการงาน นั้นประเสริฐ ตรงที่สนุก	ยิ่งทำงาน ยิ่งเป็นสุข ทุกสถาน
ทำชีวิต ให้สดใส ใจเบิกบาน	ในการงาน ประจำวัน นั้นเองนา
เมื่ออย่างนี้ มีแต่คน วิมลจิต	เย็นสนิท ดวงใจ ไร้โทสา
เกิดสังคัม ที่อุคัม ด้วยเมตตา	อยากเรียกว่า รัชมิกะ สังคัมนิยม
ผลของงาน ล้นเหลือ เผื่อแผ่ทั่ว	สัตว์ทุกตัว ใหญ่่น้อย พลอยสุขสม
ทั้งเมืองเล็ก เมืองใหญ่ ได้ชื่นชม	โลกระดม สุขวาง ทางนิพพาน.

การงาน

อันการงาน คือค่า ของมนุษย์
 ของมีเกียรติ สูงสุด อย่างสงสัย
 ถ้าสนุก ด้วยการงาน เบิกบานใจ
 ไม่เท่าไร รู้ธรรม คำซึ่งใจ
 ตัวการงาน คือตัวการ ประพฤติธรรม
 พร้อมกันไป หลายล้ำ มีค่ายิ่ง
 ถ้าจะเปรียบ ก็เหมือนคน ฉลาดยิ่งยิ่ง
 นิดเดียววิ้ง เกือบนก หลายพกเอ๋ย ฯ

กิเลสคุย

คุยเสียดี ที่แท้ แพ้กิเลส
 นำสมเพช เตือนเท่าไร ก็ไม่เห็น
 ว่าเป็นทาส กิเลส อยู่เข้าเย็น
 จะอดเป็น ปราชญ์ไป ทำไมนา
 คั้นธรรมะ หาทางออก อุ้มกิเลส
 นำสมเพช จริงๆ เทียววิ้งหา
 ตாரานี้ ตารานัน สรรหามา
 ได้เป็นข้า กิเลสไป สมใจเอ๋ย ฯ

จริงซี !

จริงซี !	เราบ่าบอก	ธรรมกัน
เพราะเหตุ	ที่ธรรมนำ	โลกแล้ว
ห่างทุกข์	สบสุข ทัน	ใจอยาก
เป็น สุข	ที่เที่ยงแท้	จุงเห็น ฯ
ธรรม, ธรรม, ธรรม, เท่านั้น		ที่สมาน
โลกนี้	โลกหน้า	เย็นน้ำ
ใคร คบ เสพ ธรรม	ฐาน-	คูชีพ
ตนสุข, เมีย, ลูก, ข้า		สุขตาม ฯ

๒ หมวดอุปมาคำกลอน

ยาระงับสรรพทุกข์

ต้น "ไม่รู้-ไม่ชี้" นี้เอาเปลือก
ต้น "ซึ้งหัวมัน" นั้นเปลือก เอาแก่นแข็ง
"อย่างนั้นเอง" เอาแต่ราก ฤทธิ์มันแรง
"ไม่มีกู-ของกู" แสง เอาแต่ใบ

"ไม่น่าเอา-น่าเป็น" เฟินเอาดอก
"ตายก่อนตาย" เลือดออก ลูกใหญ่ ๆ
หกอย่างนี้ อย่างละซึ้ง ตั้งเกณฑ์ไว้
"ดับไม่เหลือ" สิ่งสุดท้าย ใช้เมล็ดมัน

หนักหกซึ้ง เท่ากับ ยาทั้งหลาย
เคล้ำกันไป เสกคาถา ที่อาถรรพ์
"สพฺเพ ธมฺมา นาลิ อภินิเวสาย" อัน
เป็นธรรมชั้น หฤทัย ในพุทธนาม

จัดลงหม้อ ใส่น้ำ พอท่วมยา
เคี้ยวไฟกล้ำ เหลือได้ หนึ่งในสาม
หนึ่งช้อนชา สามเวลา พยายาม
กินเพื่อความ หมดสรรพโรค เป็นโลกอุดร ฯ

พุทธทาส อินทปญโญ

หลักเป็นประธานของพุทธธรรม

๑. ไม้สามขา

ไม้สามขา อาศัยกัน ชั้นเอกอุตม์
คือพระพุทธ พระธรรม แลพระสงฆ์

๒. ศาสดาสามอัน

ศาสดา มี สามอัน บันบาปลง
ตั้งประสงค์ คือศีล - สมา - ธิ ปัญญา.

๓. โจรฉกรรจ์สามก๊ก

โจรฉกรรจ์ สามก๊ก ฉกปล้นตะ
ก๊กโลภะ โทสะ และโมหา

๔. ปารกสามดง

ปารก สามดง หลงหลับตา
ว่า "เที่ยงแท้" ว่า "สิ้นสุด" ว่า "ไม่มีอะไร"

๕. เวียนวง สามวน

เวียนวง สามวน ทนทุเรศ
วน "กิเลส" "กรรม" "วิบาก" ยากแก้ไข

๖. ทุกข์ทนทั้ง ๓ โลก

ทุกข์ทน ทั้งสามโลก วิโยคใจ
กามวิสัย รูป - อรูป ฝ้าลุ่มคดดำ.

๗. เขาโคกมีสามเนิน

เขาโคก มี สามเนิน มานะรั้น
ดีกว่ากัน เลวกว่ากัน เสมอสม้า.

๘. ทางห้ามเดินสองแพร่ง

ทางห้ามเดิน สองแพร่ง แหล่งระกำ
หย่อนด้วยกาม ตึงด้วยเกียรติ ไม่เฉียดญาณ.

๙. แมลงห้าตัว

ตัวแมลง ห้าตัว ตอมหัวหู
นิวรรณ์ห้า กวนอยู่ ไม่สุขศานต์.

๑๐. มารนำกล้วห้าตน

มารนำกล้ว ห้าตน ตามรั้งควาน
กิเลส ชันธุ์ มัจจุ สังขาร มารเทวดา.

๑๑. บ่วงคล้องคนหกบ่วง

บ่วงคล้องคน หกบ่วง ห่วงแห่งกาม
ที่สวयงาม ไพเราะรส จดจ้อหา.

๑๒. เหตุทั้งปวงหกตำแหน่ง

เหตุทั้งปวง หกตำแหน่ง แห่ง หู ตา
ชีวหา นาสา ผิวกาย และฝ่ายใจ.

๑๓. **แหล่งอบายสี่ขุม**
 แหล่งอบาย สี่ขุม หลุมนรก
 เดรัจฉาน เปรต - อสุร กายใหญ่.
๑๔. **ที่ต่องคุมสามจุด**
 ที่ต่องคุม สามจุด ยุคให้ได้
 กาย วลี ใจ ทั้งสามคลอง ต่องสังวร.
๑๕. **ทางแห่งวิมุตติแปดองค์**
 ทางแห่ง วิมุตติ มีแปดองค์
 ต่องเดินไม้ ถูกตรง ดังตรัสสอน.
๑๖. **วัตถุที่พึงประสงค์สองชั้นตอน**
 วัตถุที่ พึงประสงค์ สองชั้นตอน
 ไม่ทุกร้อน ทั้งสองฝ่าย ในสังคม.

อุปมาคำกลอน

อุปมา คำกลอน ไว้สอนใจ สิบหกข้อ รู้ไว้ อย่างเหมาะสม
 ประพฤติไว้ ตลอดไป ไม่ล้มจม มีชีวิต รื่นรมย์ สมใจเออย.

ช่างหัวมัน

จยีนกราน สลัดทั่ว ช่างหัวมัน ถ้าเรื่องนั้น นั้นเป็นเหตุ แห่งทุกข์หนา
อย่าสำออย ตะบอยจัด ไว้ัตรา ตัวถูกล้ำ ขึ้นเรื่อยไป อดใจตาย.

เรื่องนั้นนิด เรื่องนี้หน่อย ลอยมาเอง ไปบวรก่ง ให้เห็นว่า จะฉิบหาย
เรื่องเล็กน้อย ตะบอยเห็น เป็นมากมาย แต่ละราย ธิบเขวียงขวาง ช่างหัวมัน.

เมื่อตัวถู กู้หลบ ลงเท่าไร จะเยือกเย็น ลงไป ได้เท่านั้น
รอดตัวได้ เพราะรู้ใช้ "ช่างหัวมัน" จงพากัน หัดใช้ ไว้ทุกคนฯ

อย่าช่างหัวมัน

อย่าบีนบ้า มัวแต่อ้าง ช่างหัวมัน ถ้าเรื่องนั้น เกี่ยวกับเพื่อน มนุษย์หนา
ต้องเอื้อเพื่อ ปฏิบัติ เต็มัตรา โดยถือว่า เป็นเพื่อนเกิด - แก่ เจ็บ ตาย.

การช่วยเพื่อน เหมือนช่วย ตัวเราเอง เมื่อจิตเฟ่ง เล็งช่วย ทวยสหาย
ยอมลดความ เห็นแก่ตัว ลงมากมาย ทุกทุกราย อย่าเขวียงขวาง ช่างหัวมัน.

เห็นแก่ตัว บางเบา ลงเท่าไร ยิ่งเข้าใกล้ พระนิพพาน เห็นปานนั้น
รอดตัวได้ เพราะไม่มัว ช่างหัวมัน จงพากัน ใคร่ครวญ ถ้วนทุกคน ฯ

ปิด - ปิด - ปิด

ปิด ปิด ตา : : อย่าสอดส่าย ให้เกินเหตุ
 บางประเภท แกล้งทำบอด ยอดกุศล
 มัวสอดรู้ สอดเห็น จะเป็นคน -
 เอาไฟลน ตนไป จนไหม้พอง ;

ปิด ปิด หู : : อย่าให้แสบ ไปฟังเรื่อง
 ที่เป็นเครื่อง กวนใจ ให้หม่นหมอง
 หรือเร้าใจ ให้ฟุ้งซ่าน พาลล้าพอง
 ผิดทำนอง คนฉลาด, อนาคตใจ ;

ปิด ปิด ปาก : อย่าพูดมาก เกินจำเป็น
 จะเป็นคน, ปากเหม็น เขาคดเคี้ยวได้
 ต้องเกิดเรื่อง เย็นเยื่อ เสมอไป
 ถ้าหุบปาก มากไว้ ได้แห่งทอง ;

พ. อินทปญโญ

เปิด - เปิด - เปิด

เปิด เปิด ตา : ให้รับแสง แห่งพระธรรม
ยิ่งมีดคำ ยิ่งเห็นชัด ถนัดถนี่
สมาธิมาก ยิ่งเห็นชัด ถนัดดี
นี่วิธี เปิดตาใจ ใ้กันมา ฯ

เปิด เปิด หู : ให้ยินเสียง สำเนียงธรรม
ทั้งเข้าคำ มีก้องไป ในโลกหล้า
ล้านล้านปี ฟังให้ชัด เต็มอัตรา
คือเสียงแห่ง สุญญตา ค่าสุดใจ ฯ

เปิด เปิด ปาก : สนทนา พุดจาธรรม
วันยังคำ อย่าพุด เรื่องเหลวไหล
พุดแต่เรื่อง ดับทุกข์ได้ โดยสัจจันย
ไม่เท่าไร เราทั้งโลก พันโคก แล ฯ

พุทธทาส อินทปัญโญ

นั่ง ริม ธาร

นั่งริมธาร ครุ่นพิจารณา การเกิดดับ
เปลี่ยนปุบปับ สายธาร ทะยานไหล
เกิดไฉน ฟุ้งฟุ้ง จรุงใจ
ดับร้อนได้ โดยไม่ต้อง ลองอาบกิน.

อีกทางหนึ่ง ตลิ่งแล แน่นใจนัก
ถ้าใครผลัก ตกลง คงแต่ตื่น
กระทบก้อน หินผา ใต้วาริน
แล้วจะสิ้น ชีฟไป ในวังวน

มานึกดู เปรียบดั่ง สังสารวัฏฏ์
ดูผาด ๆ นำกระหัด ในลามผล
ที่ซ่อนอยู่ ในทุกข์ ปลูกใจคน
ให้ยอมทน ทุกข์ยาก บากบั่นไป.

จนได้เกิด แก่ตาย ในวัฏฏะ
ไม่มีสะ ใจสร้าง อย่างไหน ๆ
ใครมองเห็น จงระวัง ยิ่งจิตใจ
อย่าให้ไหล พลัดตก นรกวน.

นั่งเหนือเมฆ

รู้สึกว่า น่าดู อยู่เหนือเมฆ
 แสนวิเวก สุขใจ ตั้งในฝัน
 เมื่อเมฆนอก เมฆใน ไม่พัวพัน
 เป็นสุขครั้น สิ่งใด ไม่มีปาน
 นั่งเหนือเมฆ แล้วบางคน ยังก่นเศรำ
 อะไรเล่า ติดมา ลองว่าชาน
 หรือเงินทอง ติดตั้ง ทั้งการงาน
 ก็ตามมา รังควาญ เป็นถ่านไฟ
 เห็นไหมเล่า เมฆนอก ยังหลอกลวง
 ถึงใครลวง เลยได้ ก็ไม่ไหว
 ยังไม่พัว ทุกข์ทน หม่นหมองใจ
 พัวเมฆใน จึงจะเอก วิเวกจริง.
 ดูป่วยการ ที่จะผ่าน เพียงเมฆกาย
 ไม่ทุกข์ทน มากมาย ดอกชานหญิง
 ส่วนเมฆจิต ปิดบัง ควรขังขัง
 ยิ่งกว่าลึง หลอกเจ้า ทำเราเพลี่ย
 อันเมฆกาย ที่จะกลาย เป็นเมฆจิต
 ก็เพราะความ ชุ่นคิด จนจิตเสีย
 ถ้ารู้เท่า ท้น - ท้ว ไม่จัวเจีย
 หยดนิ้วเนี่ย ก็เย็นเหลือ เหนือเมฆเอ๋ย ฯ

อุปมาธรรมคำย่อ .

สาม ส	สะอาด	สว่าง	สงบ.
สาม ก	กิน	กาม	เกียรติ.

สิบสาม พ :-

ศีลธรรมมัน แพบ	การศึกษามัน เฟ็ด
ประชาธิปไตยมัน เพ้อ	ยุวชนมัน ฟุ้ง
การปกครองมัน เพื่อน	การเมืองมัน ฟุบ
สังคมมัน เฟะ	เศรษฐกิจมัน ฟ้าม
ศาสนามัน ฟั่น	วัฒนธรรมมัน เพี้ยว
ประเทศชาติมัน ฟอน	รัฐธรรมนูญมัน ฟาง
ความเป็นไทยมัน เพ็อย	

คติ ๑.

กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู นอนในกุฏิเล่าหมู, ฟังยูงร้องเพลง

คติ ๒.

กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่อย่างทาส มุ่งมาดความวาง
เป็นอยู่อย่างตายแล้ว พบแก้วในมือ แจกของสองตะเกียง.

ตกนรกพลาจ คว้านิพพานพลาจ

เมื่อใด จิตว่าง จากตัวกู	นิพพานก็ มีอยู่ ณ จิตนั้น
ตัวกูเกิด เมื่อไร ที่ไหนกัน	สังสารวัฏฏ์ ก็ปลัน เกิดขึ้นแทน.

บ้า ดี

ยิ่งทำดี	จะยิ่งมี	นรกมาก
ถ้าใจอยาก	ดีเด่น	เป็นเจ้าของ
ให้ผู้อื่น	ทั้งผอง	ต้องยอมกลัว
คือยอมตัว	อยู่ได้	ปัญญา ญง ;
ไม่ต้องการ	มรรคผล	ดลนิพพาน
คงต้องการ	แต่ให้	เขาช่วยส่ง
ให้ลอยลม	ล่องไป	จมไม่ลง
ต้องประสงค์	แต่เท่านั้น :	"บ้าดี" เอย ฯ

อะไร ที่ไหน

อัน <u>ความงาม</u>	มีอยู่ตาม	หมู่ซากผี
อัน <u>ความดี</u>	อยู่ที่ละ	สละยิ่ง
<u>ความเป็นพระ</u>	อยู่ที่เพียร	<u>บวชเรียนจริง</u>
<u>นิพพาน</u> ดิ่ง	<u>อยู่ที่ตาย</u>	<u>ก่อนตาย</u> เอย ฯ

๓ หมวด เตือนตน

หลักของคนทุกวันนี้

ถ้าเขาเปรียบ เขาไม่ได้ ก็ว่า "ไม่ถูก"	ถ้าจูงจุมูก ได้ทุกที ก็ว่า "ดีเหลือ"
ถึงวันดี เกิดมี เกลือกจิ้มเกลือก	ร้องว่า"เบื้อ" โลกอะไร ? ไม่เป็นธรรม.
คนพวกนี้ มีโลก ของตัวเอง	ไปตามเพลง ของกิเลส ที่อุปถัมภ์
ไม่ยอมรับ อะไรหมด แม้กฎกรรม	ความเป็นธรรม นั่นคือ "ได้ ตามใจตัว"
ไกลจากสัตว์ ไปทุกที ที่ว่าเจริญ	หาส่วนเกิน มาเทิดไว้ ใส่เกล้าหัว
ใช้สงคราม ตัดลินความ ไม่คร่ำมกลัว	ว่าความชั่ว จะไหม้โลก เป็นโคกไฟฯ

ยึดมั่นมั่นกัดแน่น

ชอบยึดมั่น ระวางมั่น จะกัดเอา	เพราะความเขลา ยึดมั่น มีตัณหา
อุปาทาน กอดรัด มัดวิญญาณ	อยู่ดีดี ก็เป็นบ้า มาทันที.
ยึดสิ่งใด สิ่งนั้น แหละมั่นกัด	กิน,กาม,เกียรติ สารพัด กลี หรือ ศรี
หรือแม้บุคน ภรรยา และสามี	ความชั่วดี บุญหรือบาป จงทราบกัน.
แม้รสสุข ที่อร่อย อยู่กับใจ	ชั้นที่อร่อย แน่ิ่งไป, ถ้ายึดมั่น
จะกลายเป็น ยักขา ขึ้นมาพลัน	แล้วห้าห้า กัดเอา อย่าเขลาเอ๋ยฯ

บาปใหญ่ - บาปเล็ก ?

คิดว่าดี กว่าเขา ชิเราแย
 มันเพียงแต่ ดีกว่าคน ที่บาปใหญ่
 ส่วนตัวเอง บาปเล็ก นึกให้ไกล
 มันบาปเบา อยู่เมื่อไร ให้นึกดู
 เขาติดซ้าย, เราติดขวา, ถ้ามานึก
 มันยังติด เหลืออีก กันทั้งคู่
 แม้ติดซ้าย เลวกว่า ไม่น่าดู
 แต่ติดขวา มันก็หุ อยู่เมื่อไร
 มันเพียงแต่ ดีกว่าคน ที่ยังเลว
 ส่วนตัวเอง ก็ยังเหลว ไม่ไปไหน
 ฝ้าเกลียดซ้าย รักขวา เป็นบ้าใจ
 มันก็โผล่ พลัดห่าง ทางนิพพาน ฯ

ตัวกู มีได้มี.

อันตัวกู เองหนอ ก็ไม่มี
ทรัพย์ของกู จะมี ได้อย่างไร

ลูกเมียกู มันจะมี ที่ไหนได้
เพราะตัวเอง มันก็ไม่ มีตัวกู ฯ

ทำไมโง่ ?

"หู - หาง" ยังมี อยู่ทนโท่
ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นมี แต่ใครใคร

ไหนโง่ ไม่เห็น อันนั้นได้
เป็นศัตรู ทั้งสิ้นไซ้! แสนโง่จริง ฯ

ระวัง ผี "กู" ผี "กู"

อันความจริง "กู" - "กู" มีได้มี
แต่พอโง่ ก็เป็นผี โผล่มาได้
พอหายโง่ "กู" - "กู" ก็หายไป
หมด "กู" - "กู" เสียได้ เป็นเรื่องดี ฯ

รักสงบ ชวนกันถอน ซึ่ง"กู" - "กู"
อย่าให้มี เหลืออยู่ เหมือนอย่างผี
เหลือกันไว้ แต่ปัญญา และปรานี
อย่าให้มี "กู" - "กู" เหลืออยู่เลย ฯ

อันธรรมชาติ ผี"กู" และผี"กู"
มันเป็นคู่ กัดกัน ชันเปิดเผย
เข้าสิงจิต เมื่อไร เป็นไม่เสบาย
อย่าเลี้ยงเลย ผีทั้งสอง ต้องขับไป ฯ

ตัวกู - ตัวสุ

[โอวาทให้เฉพาะคน]

อันความจริง "ตัวกู" มิได้มี
แต่พอใจ มันก็มี ขึ้นจนได้.

พอหายใจ "ตัวกู" ก็หายไป
หมด"ตัวกู" เสียได้เป็นเรื่องดี.

เหตุดังนั้น จงถอน ซึ่ง "ตัวกู"
และถอนทั้ง "ตัวสุ" อย่างเต็มที่
คงมีแต่ ปัญญา และปราณี
หน้าที่ใคร ทำได้ดี เท่านั้นเอย ฯ

๑๓ กย. ๑๙

เมื่อถูกแค้น.

[ให้เฉพาะบุคคล]

ฉันมีปัญ - ญาล้น จนหัวโต
ฉันอยากฆ่า ตัวตาย ให้ใครใคร
ฉันมีดี อะไร ๆ ไม่แก้งว่า
หัวฉันโต กว่าหัวช้าง ไม่แคะกัน

พวกแกใจ ดูหมิ่นฉัน กันจนได้
ได้เข้าใจ ว่าใครใจ โขกว่ากัน.
ฉันเก่งกว่า คนตั้งแสน เป็นแมนมั่น
ทำไมแก ไม่กลัวฉัน น่าขันเอย ฯ

ของกู - ของสุ

อันความจริง	"ของกู"	มิได้มี
แต่พอเพลอ	"ของกู" มี	ขึ้นจนได้,
พอหายเพลอ	"ของกู"	ก็หายไป
หมด "ของกู"	เสียได้	เป็นเรื่องดี ;
สหายเอ๋ย	จงถอน	ซึ่ง "ของกู"
และถอนทั้ง	"ของสุ"	อย่างเต็มที
ของเปลี่ยนไป	เปลี่ยนมา	ทุกนาที
เพราะไม่มี	ของใคร	ที่ไหนเอ๋ย ฯ

ตัวกู - ตัวสุ

อันความจริง	"ตัวกู"	มิได้มี
แต่พอเพลอ	มันเป็นผี	โผล่มาได้
พอหายเพลอ	"ตัวกู"	ก็หายไป
หมด"ตัวกู"	เสียได้	เป็นเรื่องดี ;
สหายเอ๋ย	จงถอน	ซึ่ง "ตัวกู"
และถอนทั้ง	"ตัวสุ"	อย่างเต็มที
มีกันแต่	ปัญญา	และปราณี
หน้าที่ใคร	ทำให้ดี	เท่านี้เอ๋ย ฯ

ตัวกู กับ ตัวกู.

อัน "ตัวกู" "ตัวกู" มิได้มี
 พอหายใจ "กู" - "กู" ก็หายไป
 แต่ละข้าง ต่างยึด ว่า"ตัวกู"
 ต่างหมายมั่น แก่กัน ฉันทไพร่
 ที่ตัวยกว่า รู้ว่ากู ก็มีดี
 ที่พอกัน กันท่า ไม่ว่าใคร
 เอาพระธรรม กวาดล้าง อย่างไม่กวาด สำหรับฟาด หัวสัตว์ ที่ข้างฝา
 ตกกระเด็น เป็นเหยื่อ แก่ไก่อกา ที่เก่งกว่า คืออย่าใจ ให้ไหลเอ๋ย ฯ

สุจิต - ทุจริต

ทุจริต	คือจิต	เกิด"ตัวกู"
แผ่ยกหู	ชูหาง	อย่างบ้าหลัง
เขาดักเตือน	อย่างไร	ไม่ยอมฟัง
เฝ้าคลุ้มคลั่ง	เดือดพล่าน	เผาผลาญใจ;

สุจิต	คือจิต	ว่าง "ตัวกู"
สะอาดอยู่	ด้วยสภาพ	อันผ่องใส
สว่างอยู่	เพราะเห็นตาม	ความจริงไป
สงบอยู่	เพราะเย็นได้	ไม่รู้อนรรณ.

เหตุตั้งนั้น	หมั่นระวัง	ตั้งสติ
คุมความตรี	ทันควัน	หมั่นฝึกฝน
มิให้เกิด	"ตัวกู"	อยู่ในตน
เป็นสุขน	เพราะสุจิต	วิศิษฐ์เอ๋ย ฯ

มีอยู่แล้ว

ขณะใด	จิตไม่	มี "ตัวกู"
นิพพานก็	ปรากฏอยู่	ณ จิตนั้น
พอ "ตัวกู"	เกิดได้	ในจิตนั้น
สังสารวัฏฏ์	ก็พลัน	ปรากฏแทน ฯ

รักสงบ

รักสงบ	จงลืมน	ซึ่ง "ตัวกู"
และลืมหั้ง	"ตัวกู"	อย่างเต็มที่
มีสติ	ปัญญา	และปราณี
หน้าที่ใคร	ทำให้ดี ;	เท่านั้นเอย ฯ

มีโดยไม่ต้องเป็นของกู.

ถ้าจะอยู่ ในโลกนี้ อย่างมีสุข	อย่าประยุคต์ สิ่งทั้งผอง เป็นของฉัน
มันจะสุขุม เผากระบาล ท่านทั้งวัน	ต้องปล่อยมัน เป็นของมัน อย่าผันมา.
เป็นของกู ในอำนาจ แห่งตัวกู	มันจะดู วุ่นวาย คล้ายคนบ้า
อย่างน้อย เป็นนกเขา เข้าตำรา	มันคิดว่า "กู - ของ - กู" อยู่รำไป.
จะหามา มีไว้ ใช้หรือกิน	ตามระบิล อย่างอิมหน้า ก็ทำได้
โดยไม่ต้อง มันหมาย ให้อะไร ฯ	ผูกยึดไว้ ว่า "ตัวกู" หรือ "ของกู" ฯ

มีโดยไม่ต้องมีผู้มี.

ถ้ามีอะไร แล้วใจ รู้สึกเหนื่อย สำนักเรื่อย ว่าผู้มี อย่างนี้หนา
มีทั้ง "กู" ทั้ง "ของกู" อยู่อัตรา นั้นอัตรา มาผูกขึ้น ในการมี.
ถ้ามีอะไร มีไป ตามสมมุติ ไม่จับยุค ว่า "ของกู" รู้วิถี
แห่งจิตใจ ไม่วิปริต ผิดวิธี มีอย่างนี้ ย่อมไม่เกิด ตัวอัตรา.
ฉะนั้นมีอะไร อย่าให้มี อัตราเกิด เพราะสติ อันประเสริฐ คอยกันท่า
สมบูรณ์ด้วย สัมปชัญญ์ และปัญญา นี้เรียกว่า รู้จักมี ที่เก่งเกิน.
เป็นศิลปะ แห่งการมี ที่ชั้นยอด ไม่ต้องกอด ไพนรก ระหกระเหิน
มีอย่างว่า วางอย่างมี มีได้เพลิน ขอชวนเชิญ ให้รู้มี อย่างนี้แล ฯ

สหายเอ๋ย !

สหายเอ๋ย "ตัวเรา" มิได้มี
แต่พอผลอ "ตัวเรา" มี ขึ้นมาได้
พอหายผลอ "ตัวเรา" ก็หายไป
หมด "ตัวเรา" เสียได้ เป็นเรื่องดี ;
สหายเอ๋ย จงถอน ซึ่ง"ตัวเรา"
และถอนทั้ง "ตัวเขา" อย่างเต็มที่
ให้มีแต่ ปัญญา และปรานี
อย่าให้มี "เรา" - "เขา" เบาเหลือเลย ฯ

สิ่งที่รู้จักยากที่สุด.

สิ่งที่รู้จัก ยากที่สุด กว่าสิ่งใด ไม่มีสิ่ง ไหนไหน ได้ยากเท่า
สิ่งนั้นคือ ตัวเอง หรือตัวเรา ที่คนเขลา หลงว่ากู - รู้จักดี.
ที่พระคือ เณรคือ และเด็กคือ ไม่มีใคร มีสร้าง อย่างหมุนจี
เพราะความรู้ เรื่องตัวกู มันไม่มี หรือมีอย่าง ไม่มี ที่ถูกต้อง
อันตัวกู ของกู ที่รู้สึก เป็นตัวหลง เหลือลึก ให้คนหลง
ส่วนตัวธรรม เป็นตัวจริง ที่ยิ่งยง หมดความหลง รู้ตัวธรรม ถ้าเลิศตน ฯ

จงรู้จักตัวเอง.

<p>"จงรู้จัก ตัวเอง" คำนี้หมาย ข้างฝ่ายดี มีไว้ ในดวงมาน</p> <p>จงรู้จัก ตัวเอง คำนี้หมาย จึงสาระแน แต่จะทำ บาปกรรมไกล</p> <p>จงรู้จัก ตัวเอง คำนี้หมาย ไปตามเหตุ บัจฉัย ทีไล่ - รุน</p>	<p>มีดีร้าย อยู่เท่าไร เร่งไขชาน ข้างฝ่ายชั่ว รีบประหาน ให้หมดไป.</p> <p>ว่าในกาย มีกิเลส เป็นเหตุใหญ่ ต้องควบคุม มันไว้ ให้รักบุญ.</p> <p>สังขารไร ตนตัว มัวแต่หมუნ พันบาปบุญ ชั่วดี มีนิพพาน ฯ</p>
--	--

ศัตรูคือผู้จู่มาสบไล่.

<p>อันศัตรู คือ ผู้จู่ มาสบไล่ หรือดีแต่ จะโกรธเย็น เป็นไฟไฟ</p> <p>อันศัตรู คือ ผู้สรร สวรรค์ให้ ว่าอดกลั้น นั้นแหละนะ เป็นพระเทียว</p> <p>อันศัตรู คือ ผู้สอน สัจธรรม อย่าเก็บไว้ ในใจ ให้ใจฟก</p> <p>เหตุฉะนั้น ศัตรู คือผู้ให้ เพราะผู้รับ รับไม่เป็น อย่างเช่นเคย</p>	<p>ให้รู้ได้ ว่าเรามี ดีเท่าไหน บังคับใจ ไว้ไม่อยู่ สักครู่เดียว.</p> <p>ตรงที่ได้ มีจิต คิดเฉลียว ไม่อด, เลี้ยว ไปเป็นมาร พล่านนรก.</p> <p>ว่าอาฆาต นั้นคือ น้ำสกปรก จะเวียนวก ว่ายสงสาร นานนักเคย.</p> <p>แต่กลายเป็น ผู้ร้าย เหตุไรเหวย ถ้ารับเป็น พวกเราเอ๋ย หมดศัตรู ฯ</p>
--	---

๔. หมวดอธิบาย ธรรมะจากภาพ.

ภาระแห่งเจ้าตนหลวง.

เจ้าตนหลวง ห่วงประชา เป็นภาระ	ตั้งจอมพระ ห่วงสัตว์ ในสงสาร
เจ้าตนหลวง ห่วงชาติ ราชการ	ตั้งสมภาร ห่วงวัด สมบัติกลาง.
เจ้าตนหลวง ยังห่วง ศาสนา	เพื่อไพร่ฟ้า พุทธธรรม พร้าสะสาง
เจ้าตนหลวง ห่วงสืบ พระวงศ์,วาง-	ทายาทอย่าง ก่อนมา ภาระเอย ๙

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.

มีชีวิต มีให้ดี ต้องมีชาติ	ชาติวิลาส นั้นต้องมี ศรีศาสนา
สองนั้นจะดี ต้องมี ธรรม - ราชา	เป็นหัวหน้า และตัวอย่าง ทุกอย่างไป.
ประเทศชาติ เหมือนร่างกาย ให้คิดดู	ไม่มีกาย ใจจะอยู่ อย่างไรได้
ศาสนา นั้น เหมือนใจ ฝ่ายนามกาย	ไม่มีใจ ก็เหมือนตาย ซากกายนอน.
มหากษัตริย์ เหมือนสติ และปัญญา	ที่ปัญญา กายและใจ ให้เป็นสมร
ร่วมกันไป ค้ำยันงาน สหกรณ์	ไม่ม้วยมรณ์ ไทยเจริญ เกินเปรียบเลย ๙

บัวที่เริ่มบาน.

บัวยิ่งบาน เต็มที่ ยิ่งมีมาก	ผู้มีพระภาค ยิ่งพอ พระทัยยิ่ง
เหตุดังนั้น บัวที่เริ่ม จะบานจริง	อย่ากลอกกลิ้ง ล่อหลูป หุบเสียเอย ๙

พุทธะตัวจริง

คือความเบ่งบานถึงที่สุดของธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะ

ซึ่งมีอยู่แล้วในทุกคน.

พระองค์อยู่ที่หลังม่าน.

ดูให้ดี พระองค์มี อยู่หลังม่าน	อยู่ตลอด อนันตกาล ท่านไม่เห็น
เฝ้าเรียกหา ดูเง้าหอน ห่อนหาเป็น	ไม่รู้เช่น เริงหา ยิ่งห่างไกล.
เพียงแต่แหวก ม่านออก สักศอกหนึ่ง	จะตกตะลึง ใจสั่น อยู่หวั่นไหว
จะรู้จัก หรือไม่ ไม่แน่ใจ	รู้จักได้ จักปรีดี "อยู่นี่เอง".
เชิญพวกเรา เอาถาร "การแหวกม่าน"	งดมงาย ตายด้าน หยุดโงงเฉง
ทำลายล้าง อวิชา อยามัวเกรง	ว่าไม่แก่ง ไม่สวย ไม่รวยบุญ ฯ

จงรู้จักตัวเอง.

"จงรู้จัก ตัวเอง" คำนี้หมาย	ว่าค้นพบ แก้วได้ ในตัวท่าน
หวนอกตัว ทำไม ให้ป่วยการ	ดอกบัวบาน อยู่ในเรา อย่าเขลาไป.
ในดอกบัว มีมณี ที่เอกอุตม์	เพื่อมนุษย์ ค้นหา มาให้ได้
"การตรัสรู้ หรือรู้ สิ่งใดใด	ล้วนมาจาก ความรู้ ตัวตนเอง" ฯ

เสียงมีอดบข้างเดียว.

มือฉันตบ ข้างเดียว ส่งเสียงลั่น	มือท่านตบ สองข้าง จึงดังได้
เสียงมีอดัน ดังก้อง ทั่วโลกัย	เสียงมีอดท่าน ดังไกล ไม่ก็ว่า.
เสียงความว่าง ดังกลบ เสียงความวุ่น	ทั้งมีคุณ กว่ากัน ทางหรรษา
เสียงสงบ กลบเสียง ทั่วโลกา	หูของข้า ได้ยิน แต่เสียงนั้น.
เสียงของโลก ดังเท่าไร ไม่ได้ยิน	เพราะเหตุวิญ - ญาณรับ แต่เสียงนั้น
เป็นเสียงซึ่ง ผิดเสียง อย่างสามัญ	เป็นเสียงอัน ดังสุด จะพรรณนา.
มือข้างเดียว ตบดัง ฟังดูเถิด	แสนประเสริฐ คือจิต ไม่ใฝ่หา
ไม่ยึดมั่น อารมณใด ไม่นำพา	มันร้องทำ เย้ยทุกข์ ทุกเมื่อเอย ฯ

ปฏิบัติเพื่อความสะอาด.

อาบอะไร ล้างกันใหญ่ ดูให้ดี
 ไม่น่าดู นั้นแหละดู ให้ดีเวย
 อาบที่หนึ่ง นั้นล้าง ส่วนร่างกาย
 ภาพพวกเซ็น อาบเป็น ตัวอย่างดู
 อาบที่สอง จองล้าง ไล่กิเลส
 เทียบยี่ดนั้น ยี่ดนี้ ที่กอบก่า
 เอาน้ำคือ "ธรรมะ" เข้าชะล้าง
 อะไรมา ไม่ยี่ดมัน ไม่ชันคู*
 ยามอาบล้าง ทำทาง ไม่น่าดู
 ยามชะล้าง แสนยาก ลำบากมี

ดูล้างกัน เต็มที่ ไม่มีเฉย
 ขอเฉลย อรรถอ้าง ล้าง "ตัวกู"
 ย่อมทำได้ โดยขยัน หมั่นเช็ดถู
 ล้างตัวกู กันอย่างหนัก ด้วยรักทำ.
 ที่เป็นเหตุ เผลอไพล่ ไถลถล่ำ
 เอามาทำ เป็น "ตัวกู" และ "ของกู".
 ให้สว่าง สะอาดสิ้น สงบอยู่
 "สิ้นตัวกู" เป็นวิมุตติ ดีสุดดี.
 อาบเสร็จแล้ว สวดยหฺร ชูศักดิ์ศรี
 ลูถึงที่ สุขล้วน ชวนชมเอย ฯ

เสียงขลุ่ยกลับมากอไผ่.

"เสียงขลุ่ยหวาน กลับมา หากอไผ่"
 ว่าลำไผ่ ตัดไป จากไผ่กอ
 เสียงก็หวน กลับมา หากอไผ่
 เหมือนไอน้ำ จากทะเล เป็นเมฆา
 เหมือนต้นหา พาคณ ดันพิภพ
 วิ่งมาสู่ แดนวิสุทธิ หยุดเกเร
 "อันความวุ่น วิ่งมา หากความว่าง
 ในที่สุด ก็ต้องหยุด เหมือนอย่างเคย

จงคิดให้ เห็นความ ตามนี้หนา
 ทำขลุ่ยพอ เป่าได้ เป็นเสียงมา.
 เป่าเท่าไร กลับกัน เท่านั้นหนา
 กลายเป็นฝน กลับมา สู่ทะเล.
 พอสิ้นฤทธิ์ ก็ตระหลบ หนทางเห
 ไม่เถล ไถลไป ที่ไหนเลย.
 ไม่มีทาง ไปไหน สหายเอย
 ความหยุดเฉย เป็นเนื้อแท้ แก่ธรรมแลฯ

* เช่นนกเขา

ดอกไม้จัดคน.

คนนั่งจัด บุปผชาติ ก็คาดคิด
 ความคิดนี้ ถูกผี แล้วหรือยัง
 คิดดูเถิด พวกถนัด จัดมาลัย
 ใครจัดใคร แยกไป ให้นึกดู
 ดูให้ดี พวกคน หลงดอกไม้
 ในทันที ที่คนจัด - ดอกไม้ไป
 ดอกไม้จัด คนบ้าง อย่างภาพนี้
 เด็กผู้ใหญ่ ไพร่ผู้ดี มีหรือจน

ว่าพิชิต มันได้ ตามใจหวัง
 มันจัดใคร เข้าให้มั่ง หยั่งคิดดู.
 ลิงโลดใจ ว่าจัด ได้สวยหู
 อย่าหลงรู้ แต่ว่าตน จัดมาลัย.
 มันมัดท่าน ใจใช้ อยู่ไหวไหว
 มันรวบใจ คนมัด ในบัดดล.
 คือพวกที่ หลงมัน ทุกแห่งหน
 ไม่เคยฝัน บุปผชาติ คาดมัดใจ ฯ

ไหว้พระพุทธรูป.

อาจารย์ขา ก้อนศิลา บ้านข้าเจ้า
 ทำพุทธรูป กันเถิดหนา เลิศกว่าใคร
 "ถ้าอย่างนั้น ไม่ได้แล้ว ไม่ได้แน่
 ขึ้นทำไป ไม่มีมัน มันป่วยการ
 ถ้าในใจ เชื้อมัน มันก็ได้
 เป็นพุทธรูปจริง ตรงที่ใจ ไม่เกเร
 พุทธรูปจริง ข้างในมี ดีอยู่แล้ว
 มีพุทธรูปจริง แล้วจะวิ่ง เทียวหาเอง

ลุกขึ้นเดิน เร่าเร่า น่าเลื่อมใส
 "อ้อ ทำได้" ! แน่หนา ท่านอาจารย์.
 เหตุว่าแก สงสัย ไม่ฉลาดฉาน
 พุทธรูป ตายด้าน เพราะลั้งเล.
 ถ้าในใจ สงสัย มันก็เขว
 มันไหลเท ออกจากใจ ข้างในเรา.
 พุทธรูป หินหรือแก้ว มักพาเขลา
 อะไรเล่า มาหมอบไหว้ ให้ยุ่งเคย" ฯ

อยู่ให้เหมือนลี้ญ์ในป่ากฐ.

นั้นลูกตา มองเห็น ไม่เป็นหมัน
 อยู่ในโลก อย่างไร ไม่ทรมาน
 อยู่ให้เหมือน ลี้ญ์ ในป่ากฐ
 อยู่ในโลก ไม่เคยถูก เขี้ยวโลกีย์
 คิดดูบ้าง นั่งได้ ในป่ากฐ
 นั่งในห้อง แสนสบาย ภายในเรือน
 อยู่ในโลก ไม่กระทบ โลกธรรม
 ใครมีตา รีบเคารพ นอบนบพลัน

เขาใช้มัน เล็งแฉก แก้ปัญหา
 พิจารณา ตรองไป ให้จงดี.
 ไม่เคยถูก เขี้ยววญ อยู่สุขศรี
 เป็นเช่นนี้ อุปมา อย่าพินเพื่อน.
 ก็ไม่ถูก เขี้ยววญ อยู่เสมียน
 มีเค้าเงื่อน เหมือนพระ- ภควันต์.
 อยู่เหนือกรรม เหนือทุกข์ เป็นสุขสันต์
 รีบพากัน ทำตาม ยามนี้เถย ฯ

เต่าหินตาบอด.

"โอ้! เต่าเอ๋ย ขอถาม ความสักอย่าง
 ตัวเป็นหิน ตาก็บอด ยอดเวรกรรม
 "มนุษย์เอ๋ย เราจะบอก กรอกหูเจ้า
 ธรรมของเจ้า คือตำรา บ้าพอดู
 ที่เป็นหิน หมายถึงเย็น อย่างนิพพาน
 ความหนวกบอด ยอดสงบ ลบล้างกรรม
 อันตำรา นั้นมิใช่ พระธรรมเลย
 จะมีธรรม กันบ้าง ช่างกระไร

ดูท่าทาง ของเต่า เรานึกขำ
 มีพระธรรม อยู่บนหลัง ยังไม่รู้"
 ตัวเราเอง แหละคือธรรม ตำตาอยู่
 ธรรมของตุ คือตัวตุ อยู่ที่ธรรม.
 และประหาร อวิชชา ไยว่าขำ
 เป็นความว่าง มีประจำ อยู่รำไป.
 คิดดูเถิด คนเอ๋ย อย่าไกล
 คว่าเอาไว้ แต่คัมภีร์ ดีเหลือเอ๋ย" ฯ

ยิ่งคัดลอกยิ่งเลอะเทอะ.

พระคัมภีร์ ยังมีใช้ องค์พระธรรม
 ครั้นนานเข้า คัดลอก กันสืบมา
 คัดพลาด ผงนพลาจ ช่างอืดอืด
 ยิ่งเป็นปราชญ์ ยิ่งแก้ไป ได้ไกลครั้น
 ส่วนพระธรรม ล้ำเลิศ ประเสริฐแท้
 ธรรมของใคร ใครเห็น ตามเป็นจริง
 ทั้มีอาจ ถ้ายทอด วิธีใด
 ไม่มีทาง ซ้อขาย หรือให้ปัน

มีไว้เพียง อ่านจำ เมื่อศึกษา
 เพียงแต่เขียน อักษรา ให้คล้ายกัน.
 ตัวไม่ชัด เดาไป คล้ายในฝัน
 ยิ่งแก้มน ก็ยิ่งเลอะ ไม่เจอะจริง.
 ไม่มีใคร อาจแก้ ให้ยุ่งชิง
 มีใช้สิ่ง คัดลอก หรือบอกกัน.
 มีแต่การ จัดใจ ให้สับสนดี
 หรือลอกกัน ให้เลอะไป ไม่หยุดเอะย

ผู้ดับไม่เหลือ.

อย่าเข้าใจ ไปว่า ต้องเรียนมาก
 ถ้ารู้จริง สิ่งเดียว ก็ง่ายตาย :
 เมื่อเจ็บไข้ ความตาย จะมาถึง
 ระวังให้ ดีดี "นาที่ทอง"
 ถึงนาที่ สุดทำย อย่าให้พลาด
 ด้วยจิตว่าง ปล่อยวาง ทุกสิ่งอัน
 ตกกระได ปล่อยกระโจน ให้ดีดี
 สม่ครใจ ดับไม่เหลือ ; เมื่อไม่เอา

ต้องปฏิบัติ ลำบาก จึงพ้นได้
 รู้ดับให้ ไม่มีเหลือ เชือกก็ลอง.
 อย่าพรั่นพริ้ง หวาดไหว ให้หม่นหมอง
 คอยจดจ้อง ให้ตรงจุด หลุดได้ทัน.
 ตั้งสติ ไม่ประมาท เพื่อดับขั้นธ
 สารพัน ไม่ยึดครอง เป็นของเรา.
 จะถึงที่ มุ่งหมาย ได้ง่ายเข้า
 ก็ดับ "เรา" ดับตน ดลนิพพาน ฯ

จิตว่างได้ยินหญ้าพูด.

พระพุทธะ ตรัสรู้ จิตอยู่ว่าง
เหมือนมันฝรั่ง ตัวเอง แข็งแข็งไป
มาเพื่อเป็น ตัวกู หรือของกู
เอาของเป็น อนัตตา มาเป็นเรา
แม้กรวดหิน หินไม้ และใบหญ้า
คนจิตวุ่น ไม่เข้าใจ ไม่ระวาง
ครั้งจิตว่าง จะได้ยิน แม้ใบหญ้า
ว่า "ทำไฉน สัตว์ทั้งหลาย จะร้ายรำ

ได้ยินสิ่ง ทุกอย่าง แดงไข
ว่าไม่มี สิ่งไหน น่ายึดเอา.
อย่าหลงตุ้ มันเข้า เพราะความเขลา
จะต้องเศร้า โศกระทม ตรมใจแรง.
ล้วนแต่ส่ง เสียงจ้ำ ทุกหัวระแหง
ว่าทุกสิ่ง ร้องแสดง บทพระธรรม.
มันปรักษา ข้อความ ที่งามซ้ำ
ด้วยจิตว่าง เพราะวางธรรม ทั้งปวงเคย" ๕

ฝนอิฐเป็นกระจกเงา.

ศิษย์วอนถาม อาจารย์ ฐานร้อนใจ
"อ้อ มันง่าย นี้กระไร บอกให้น่า
"อาจารย์ครับ เขาคงว่า เราบ้าใหญ่
"นั่นแหละเนื้อ มันสอนให้ แล้วไม่เบา
"ไม่มีใคร ฝนอิฐ เป็นกระจก
นิพพานนั้น ถึงได้ เพราะไม่ไป
ถ้าฝนอิฐ ก็ฝนให้ ไม่มีเหลือ
ฝนความวุ่น เป็นความว่าง อย่างเปรียบปาน ฝนอิฐดำน ให้เป็นเงา เราบ้าเอง"๕

"ทำอย่างไร ไปนิพพาน อาจารย์ขา"
คือคำว่า ฝนอิฐเป็น กระจกเงา"
แม้ฝนไป ฝนไป ก็ตายเปล่า".
ว่าให้เราหยุดหา หยุดบ้าไป.
ไม่ต้องยก มากล่าว เข้าใจไหม
หมดตนไซ้รั ว่างเห็น เป็นนิพพาน.
ไม่มีเชื้อ เวียนไป ในสงสาร

อริยมรรคมีองค์แปด.

พญานาค หกเศียร เจวียนฉวัด
ตา หู จมูก- ลิ้น กายใจ ไฉ่พัลวัน
พญาครุฑ ยุคขำ กำนาคไว้
ด้วยเรือผู้ง แปะดล่ำ ทวนน้ำลม
มีมนุษย์ ถึงก่อน วอนเรียกขาน
ขอจงช่วย กันและกัน ให้ทันที

เที่ยวขบกัด อารมณ์หก อยู่ผกผัน
รูป เสียง กลิ่น รส จลิกะสัน ธรรมารมณ์.
มนุษย์ผ่าน ไปได้ โดยเหมาะสม
ในธารธรรม งามอุดม สะดวกดี.
ให้ทุกท่าน ตามมา อย่าผันหนี
ถึงบุรี นิรวาณ ก่อนการตาย ฯ

แม่น้ำคด น้ำไม่คด.

แม่น้ำคด ส่วนน้ำ นั้นไม่คด
กายกับใจ ไม่ลามก ไม่ววน
จิตล้วนล้วน นั้นเป็น ประภัสสร
กิเลสเปรียบ ลำนํ้า ที่เลี้ยวลุด
อันจิตว่าง มีได้ ในกายวุ่น
ในสงสาร มีนิพพาน อยู่มากพอ
พระตรัสให้ ตัดป่า อย่าตัดไม้
รู้แยกน้ำ จากแม่น้ำ ตามว่ามา

ไม่แก้งปด ดูให้ดี มีเหตุผล
แต่กิเลส แสนกล นั้นเหลือคด.
กิเลสจร ครอบงำ ทำยุ่งหมด
จิตเปรียบน้ำ ตามกฎ ไม่คดงอ.
ในน้ำชุ่น มีน้ำใส ไม่หลอกหนอ
แต่ละข้อ งวยง ชวนสงกา.
ไม่เข้าใจ ตัดได้ อย่างไรหนา
จึงนับว่า ผู้ฉลาด สามารถเอย ฯ

สาหร่ายเขียนพระไตรปิฎก.

เส้นสาหร่าย ก่ายกัน หนาหนึ่่นัก
 ประสานสอด ทอดไป ไม่ลดลา
 คือมันเขียน คัมภีร์ ที่ครบครัน
 สภาธรรม สัจธรรม ประจำตัว
 เป็นหลักชี้ ชีวิต ไม่ผิดพลาด
 อยู่ในเส้น สาหร่าย ที่ก่ายกัน
 ตาผู้ใด ไม่บอด สอดส่องดู
 ดั่งศึกษา ปิฎกไตร ได้ประจำ

เป็นลวดลาย ย้ายยก หลายหมื่นท่า
 จนทั่ววา - ไรใส ในบึงบัว.
 ทั้งวินัย สุตตันต์ ภิธรรมทั่ว
 ธรรมชาติ พันพัว ทั่วถึงกัน.
 แสดงซึ่ง ถึงขนาด ประสิทธิ์สันดี
 สารพัน สัญญลักษณ์ หลักพระธรรม.
 ก็จ้ะรู้ ความหมาย ได้ยั้งคำ
 เป็นเครื่องนำ สัตว์รอด ตลอดเลยฯ

พ้นแล้วไฉน !

บัดนี้เมฆ ลอยพ้น ยอดเจดีย์
 เมฆรวมตัว เป็นภาพ พิสดาร
 ตะโกนร้อง บอกสหาย สิ้นทั้งผอง
 อนันตสุข ในโลกนี้ ที่หวังมา
 สุขแท้จริง จิตไม่วิ้ง ไปตามโลก
 มือเท้าเหนียว เหนียวขึ้นไป คล้ายตุ๊กแก
 ลอยเหนือยอด โปสถ์ไป ในเวหา
 ถึงความว่าง ห่างพ้น จากตัณหา

ทั้งโรงโบสถ์ มากมี และวิหาร
 บอกอาการ "พ้นแล้วไฉน" ไพรยืมมา.
 ว่าไม่ต้อง เสียเที่ยว เทียวค้นหา
 เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าแล.
 อยู่เหนือความ ทุกข์โศก ทุกกระแเส
 'ไม่อยู่แค่' พ้นโบสถ์ ไพรอดคิดดู.
 ลอยพ้นไป เหนือฟ้า ที่เทพอยู่
 'ไม่มีอยู่' ไม่มีตาย สบายเลย ฯ

ไฉ่เดือนเขียนจดหมายถึงมนุษย์.

รอยไฉ่เดือน เกลื่อนไป ในผิวดิน
 มีความหมาย ว่าอะไร ใครสงกา
 คือจดหมาย ไฉ่เดือน เตือนมนุษย์
 ทั้งคืนวัน ขยันเขียน เวียนทำไป
 มันพร่ำบอก พร่ำสอน พร่ำวอนว่า
 ว่าสรรพสิ่ง เปลี่ยนไป ไม่ถาวร
 มันให้อัด - ถาธิบาย หลายแสนอย่าง
 รอยไฉ่เดือน เกลื่อนทั่ว พสุธา

เป็นลวดลาย หลายระบิล หลายท่วงท่า
 หรือเห็นว่า ไร้สิ่ง น่าสนใจ.
 'ไม่รู้สิ้น รู้สุด มาแต่ไหน
 มนุษย์อ่าน หรือไม่ ไม่อาวรณ์.
 พร่ำพรรณนา ให้ระวัง ให้สังหรณ์
 ทุกทุกตอน อนิจจัง อนัตตา.
 อุทาหรณ์ ต่างต่าง ครบทุกท่า
 ก็เพราะว่า ไฉ่เดือนรัก คนนั้กเคย ฯ

ตัวกู กับ ตัวกู.

อัน "ตัวกู" "ตัวกู" มิได้มี
 พอหายโง่ "กู" - "กู" ก็หายไป
 แต่ละข้าง ต่างยึด ว่า "ตัวกู"
 ต่างหมายมั่น แก่กัน ฉันทไฟรี
 ที่ด้อยกว่า รู้ว่ากู ก็มีดี
 ที่พอกัน กันท่า ไม่ว่าใคร
 เอาพระธรรม กวาดล้าง อย่างไม้กวาด
 ตกกระเด็น เป็นเหยื่อ แก่ไก่อ่า

แต่พอโง่ มันเป็นผี โผล่มาได้
 พอโง่ใหม่ โผล่ใหม่ ดูให้ดี.
 จึงเกิดการ ต่อสู้ กันอย่างผี
 ทั้งเปิดเผย ลับลี้ มีทั่วไป.
 ที่เด่นกว่า ชมชี่ เขาเข้าไว้
 ล้วนแต่ใคร่ โด่งเด่น เป็นธรรมดา.
 สำหรับฟาด หัวสัตว์ ที่ข้างฝา
 ที่เก่งกว่า คืออย่าโง่ ให้โผล่เคย ฯ

ทะเลไฟ.

เรือของธรรม แล่นฝ่า ทะเลไฟ
เห็นที่จะ ชี้ขลาด และอ่อนแอ

จะออกไป นอกโลก ต้องฝ่าไฟ
จะพ้นตาย ต้องพราว จากตัวกู

คนเขลาเขลา เหมามา เหมามา ไปตามเขลา
ไฟของธรรม มีไว้ เพื่อดับไฟ

ตบะธรรม กรรมฐาน เปรียบปานไฟ
อันไฟธรรม มีไว้ ดับไฟคน

เรือของคน อย่างไร ยังไม่แน่
จึงต้องแพ้ แก่เนื้อหนัง นั่งเฝ้าดู.

จะหมดทุกข์ ต้องไป เหนือสิ่งคู่
เผากิเลส ต้องอยู่ ใจกลางไฟ.

ไม่อยากเข้า โกลีไฟ เพราะกลัวไหม้
ที่ไหม้ใจ ของสัตว์ ในบัดดล.

เผากิเลส ลีนไป เหลือมรรคผล
ดับแล้วพ้น ทะเลไฟ ฝ่าไปเอ๋ย ฯ

จากอนันตะ สู่ออนันตะ.

จาก "อนันต์" สู่ออนันต์ นั้นเห็นอยาก
"ไม่สิ้นสุด" ทั้งฝ่ายเกิด และฝ่ายตาย

ข้อนี้ต้อง เปรียบเทียบ กับเสียงระฆัง
ดังออกมา เรื่อยเรื่อยไป ได้อาจิณ

เหมือนสังขตะ ธรรมธาตุ ปรุงแต่งกัน
ปรุงออกมา นานนับ ก็กับปีวาร

แม้ธรรมธาตุ อสังขตะ สุขุญญา
เป็นที่ดับ แห่งสังขาร แต่กาลบุรพ

คนส่วนมา จันง ตรงความหมาย
ภาษาคน ไม่ชวนชวาย มาฟังยิน.

คือมันดัง ออกมาได้ ไม่รู้สิ้น
ก็ไม่เคย เต็มถิ่น อากาศ - กาล.

เนื่องอนันต์ มีรู้สิ้น สายสังขาร
อวสานต์ นั้นไม่มี ที่เหตุผล.

เป็นอนันต์ เสมอมา ไม่ขาดสูญ
ไม่เต็มมุน, เพราะอนันต์ นั้นแลนาฯ

ยอดนักรบ.

นักรบแบก เครื่องรบ อย่างครบครัน
เอาจิตแบก งงัน กั้นจนตาย
ถ้าไม่มุง หมายถึงมัน สิ่งอันใด
แบกอะไร ก็ไม่แปลก เท่าแบกบุญ
ได้อะไร พาอะไร ไม่ต้องแบก
กายของกาย จิตของจิต : ไซ้ของใคร
แม่แบกอยู่ ไซ้อยู่ หรือกินอยู่
สำหรับใส่ ของ "กุ" ฐูปปล่อยวาง

พวกชาวบ้าน แบกบ้าน ทรัพย์สินหลาย
เพราะมันหมาย จึงมีแบก, แปกใหม่คุณ?
ก็เท่ากับ ไม่แบกอะไร ให้หันเห
ถึงเซซุน 'ไม่รู้'ว่า หนักอะไร.
ฐู้จักแยก เสียจากกัน อย่าหวั่นไหว
อะไรอะไร เกี่ยวข้องกัน ฉันทของกลาง.
จิตก็รู้ วางไว้ ไร่ยุ่งฉาง-
มีชีวิต ก็มีอย่าง 'ไม่แบก "กุ" ๗

พุทธรูปไม้.

"เอาพุทธรูป สุ่มไฟ ทำไมเจ้า"
"พุทธรูปไม้ มีพระธาตุ อย่างไรกัน"
ท่านสมภาร สว่างโล่ง โพลงในจิต
หยุดผยอง อย่างก่อนหมก หยุดว่าใคร

"อ้อ,เพราะเรา ควรจะได้ พระธาตุนั้น"
"ถ้าอย่างนั้น ควรเผา เพื่อฝังไฟ"
ได้พินิจ เห็นตรง หมดสงสัย
เพราะท่านเสีย หยอดตาให้ หายบอดเคย ๗

ภยะ ศัตถุแห่งศานติ.

โลกทุกวัน นี้ยังมี สิ่งทีกลัว
ยิ่งก้าวหน้า ยิ่งระแวง แคลงใจกัน

จนขวัญแยก จากตัว นำขบขัน
ทุกคืนวัน เป็นโรคกลัว ทั่วกันเคย ๗

ราคะ ศัตรูแห่งศานติ.

พอ ราคะ กัดกัดลุ่ม ห่อหุ้มจิต
ไม่เห็นส่วน อื่นใด เหมือนไม่มี

ตาก็พิศ เฟ่งแต่หน้า รากษศี
เห็นนาศิ เป็นมัจฉา นากอดรัด ฯ

โลภะ ศัตรูแห่งศานติ.

สมัยนี้ ละโมบกล้ำ อย่างป่าเถื่อน
คิวิไลซ์ ล้วนแต่หมาย ว่าจะเอา
ฯ

จะรวบเดือน ดาวใส ในกระเป่า
โลกของเรา ย้อนกลับหลัง ยังป่าเถย

โทสะ ศัตรูแห่งศานติ.

ดนตรีชีพ รื่นสำราญ ชื่นบานนัก
เพราะโทสะ สุมเผา เป็นค้ำมูล

แล้วก็มีก ถูกทำลาย ให้หายสูญ
ต้องอาดูร ชีพรส หมดดนตรี ฯ

สันติภาพของคนสมัยนี้.

อยู่พร้อมหน้า ยืนยัน สันติภาพ
ปากถือศีล มือถือสาก มีฉากบัง

สร้างอาวุธ ไว้ปราบ กันลับหลัง
ต้องวุ่นวาย ตึงตัง ทั้งตาปี ฯ

เดินตัวเปล่า เดินเร็ว กว่าแบกบ้าน.**สัมผัส.**

สัมผัส กำหนด นั้น
อารมณ์พบอินทรีย์
ทำงานเที่ยงตรงหลัก
แต่โลกหลงว่าแก้ว

เครื่องจักร ในกาย
เข้าแล้ว
ต่างหาก
กำกวม

โลกสมัยนี้.

สมัยนี้ โลกกล้า อย่างป่าเถื่อน จะรวบเดือน ดาวใส่ ในกระเป่า
 ศิวีไลซ์ มีความหมาย ว่าจะเอา โลกของเรา ย้อนกลับหลัง ยังป่าเถี่ยฯ
 (คือป่าเถื่อน)

พุทธศตวรรษที่ ๘

เกิดแบ่งชั้น วรรณะ เต็มขนาด ตัดพวกศูทร ออกไปขาด ไม่สังสรรค์
 เริ่มกลิ่นพุทธ เลื่อนหาย ไปด้วยกัน นั่นคือพราหมณ์ ยามกำแหง แห่งอินเดีย ฯ

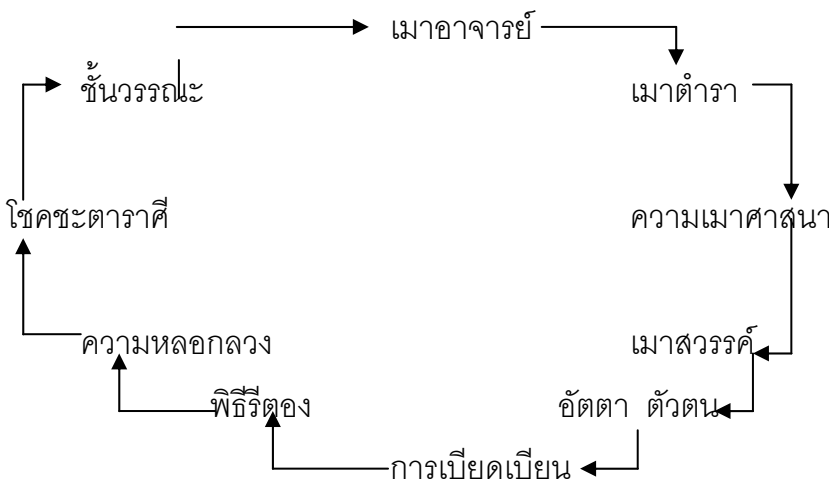
การประชุมลดอาวุธ ปี ๑๙๓๒

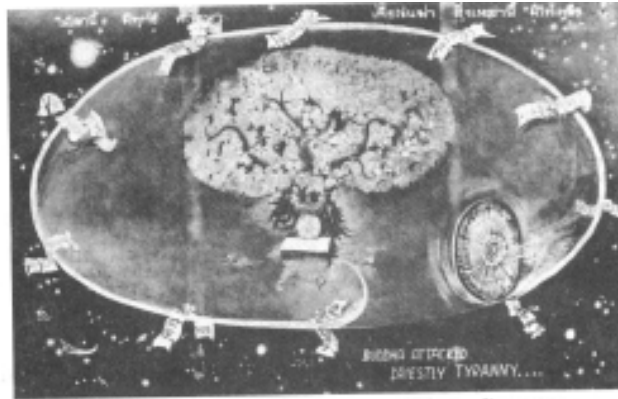
อยู่พร้อมหน้า ยืนยัน สันติภาพ สร้างอาวุธ ไว้ปราบ กันลับหลัง
 ปากถือศีล มือถือสา มีฉากบัง ต้องวุ่นวาย ตึงตัง ทั้งตาปี ฯ

สันติภาพบริสุทธิ์ของเด็ก.

สันติภาพ สัญญา ของเราไซ้ไร เห็นกันใน บทเพลง หฤหรรษ์
 ไม่มีใคร แข็งข้อ ต่อรองกัน ว่าใครถูก ใครผิด, อย่าติดใจฯ

ในโลกนี้ มีพุทธ ศาสนา เพื่อเข่นฆ่า สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ .

ในโลกนี้ มีพุทธ ศาสนา เพื่อเข้ามา สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ
 การเบียดเบียน พิธีรีตอง ความหลอกลวง โชคชะตาราตี ชั้นวรรณะ
 เมทาจารย์ เมตาตำรา ความเมาศาสนา เมทาสวรรค์ อัดตาดำตน.

พระยีสต์ สอนลัทธิ อหิงสา เสด็จมา ดุผลได้ ก็ใจหาย.

นางเบ็ด.

สมัยก่อน สาวสะอาง เรียก "นางฟ้า"
 สมัยนี้ เปลี่ยนมา เป็น "นางเบ็ด"
 เป็นรากษส ร่ามมนุษย์ สุดมดเท็จ
 หาเลี้ยงชีพ เบ็ดเสร์จ ด้วยเบ็ดอาน.

<p>ย่าเจ้าเคย ปิดละอาย ไข่มดขีด วัฒนธรรม รับมา อนาคต เจ้าหลงงาม จิตทราม ไม่รู้สึก ปากเป็นไทย ใจเป็นทาส ประดาษฐ์ หมดพันธ์ไทย ไปก็มี เป็นอันมาก คุณย่าเห็น เป็นลม ล้มลงคราง สวมชุดเบ็ด ทันที ก็มีบาป เกียรติมารดร บ่อนพินาศ ประลาตไป แก่ล้งออกแบบ ปิดกาย อย่ำให้มิด พระเจ้าสาป บาปกิน หมดวิญญาน ใช้เนื้อหนัง เป็นเหยื่อ เพื่อจับเขา มีจิตใจ ไหลเลื่อน จนเปื้อนปอน คำพระสอน ปิดละอาย ให้มิดขีด เจ้าแกล้งแย้ม นันนี่ สีประदन โลกทุกวัน จึงมี กระจิบร พวกชาวพุทธ ทรุคห่าง ทางนิพพาน</p>	<p>เจ้าแกล้งปิด หลบล่อ ต่อหน้าฉาน อันธพาล รูปสวย ด้วยเบ็ดพรุ. หลงสากล หล่นลึก ลับหัวหู ยึดฝรั่ง เป็นครู เลยพันทาง. ไม่กระดาก แต่งกาย คล้ายผีสง เพราะทำทาง ไม่มี ที่เป็นไทย. เพราะโลกลก ลวงโลก ให้หลงไหล นักแพชชั่น มั่นมีใจ จึงจอกพาล. มั่นมีจิต เกินสัตว์ เดรัจฉาน เป็นลูกมาร ทุกก้าอย่าง นางเบ็ดงอน. ปัญญาเบา เฟื่องฟอง ไม่ต้องสอน อรชร พราวกลเม็ด ตกเบ็ดคน. ราวจะปิด มิดมั้น ทุกเส้นขน โกลาหล เบ็ด,เหยื่อ เหลือประมาณ. ต้องอาบเลือด เตือนร้อน ดังไฟผลาญ เพราะชมชาน ติดเบ็ด เข็ดไม่เป็น ๕</p>
---	--

สารตรา^๓นี้ ส่งมา ถึงชาวพุทธ
 ที่อุตลุด หดกระโปรง โลงไต้เห็น
 จนพระเณร ไม่มี ที่หนีเร้น
 ก็ออกไป โดดเต้น ติดเบ็ดเอย ๕

๕ หมวดเรียนศาสนา

พระเจ้าองค์เดียว.

พระศาสนา สัมพันธ์ คือมรรคา
 เพื่อมนุษย์ ได้เป็นสุข ทุกนิกาย
 พระเจ้าแท้ มีแต่ พระองค์เดียว
 เป็นทางตรง มุ่งไป สู่ไภวีย์
 ไม่มีข้อ ขัดแย้ง แบ่งพวกพรรค
 นี้แหละหนา พวกเรามา รวมกลม
 การเรียกชื่อ ต่างกัน นั้นไม่แปลก
 คือธรรมชาติ หนึ่งแน่ เป็นแท้เทียว

ที่ชักพา นำมนุษย์ สู่จุดหมาย
 เราทั้งหลาย ชวนกันมา ปรีक्षाกัน.
 ทางจึงมี แต่ทางเดียว เป็นแม่นมั่น
 เป็นนิรัน ดรสุข แก่ทุกคน.
 มนุษย์รัก ร่วมสุข ทุกแห่งหน
 แห่งปวงชน เพื่อบูชา พระเจ้าเดียว.
 แต่เนื้อใน ไม่อาจแยก เป็นส่วนเสี้ยว
 ทุกคนเหนียว เป็นที่พึ่ง จึงรอดเอย ฯ

ติดตำรา จะติดตั้ง.

จงรักษา ดวงใจ ให้ผ่องแผ้ว
 อย่าถือแต่ ตามตำรา จะพาดน
 อย่าถือแต่ ครูเก่า ฝ้าสองบาทร
 อย่ามัวแต่ อ้างย้า ว่าคำครู
 อย่ามัวแต่ ถือตาม ความนึกเดา
 ต้องฉลาด ชูดเขลา บัดเป่าไป

อย่าทิ้งแนว การถือ คือ เหตุผล
 ให้เวียนวน ติดตั้ง นั่งเปิดดู.
 ต้องฉลาด ความหมาย สมัยสุ
 แต่ไม่รู้ ความจริง นั้นสิ่งใด
 ที่เคยเขลา เก่าแก่ แต่ไหน ๆ
 ให้ดวงใจ แจ่มตริ เห็นสู่ทาง ฯ

เรานับถือศาสนาอะไรกันแน่ ?

ศาสนา โบสถ์วิหาร การวัดวา
 ศาสนา ประพฤติธรรม ตามขั้นตอน
 ศาสนา เนืองอก พอกพระธรรม
 ศาสนา ญาติผู้ พานิชการ
 ศาสนา ใหม่ใหม่ ร้ายกว่าเก่า
 ศาสนา ปัจจุบัน พันการเมือง

ศาสนา คือพระธรรม คำสั่งสอน
 ศาสนา พาส์ตร์จร จวบนิพพาน.
 ศาสนา น้ำครำ ของเปิดห่าน
 ศาสนา วิตถาร กวนบ้านเมือง.
 ศาสนา ของพวกเจ้า โจรฆ่าเหลือือง
 ศาสนา มลึงเมเหลือือง เมืองคนเย็น ฯ

เรียนธรรมะ.

เรียนธรรมะ อย่าตะกละ ให้เกินเหตุ
 อย่าเรียนอย่าง ปรัชญา มัวบ้ำดง
 เรียนธรรมะ ต้องเรียน อย่างธรรมะ
 เรียนที่ทุกข์ ที่มีจริง ยิงเข้ารอย
 ต้องตั้งต้น การเรียน ที่หูตา ฯลฯ
 ขึ้นมาอยาก เกิดผู้อยาก เป็นปากปลิง

จะเป็นเปรต หิวปราษฎ์ เกินคาดหวัง
 เรียนกระทั่ง ตายเปล่า ไม่เข้ารอย.
 เรียนเพื่อละ ทุกข์ใหญ่ ไม่ทำถอย
 ไม่เลือนลอย มองให้เห็น ตามเป็นจริง.
 สัมผัสแล้ว เกิดเวทนา ตัณหาวิง -
 "เรียนรู้อย่าง ตัณหาดับ นับว่าพอ ฯ"

เรียนศาสนา ที่ตาหู.

เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตาหู ฯ
 เรียนให้รู้ ตรงที่ จะชักสะพาน
 เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์
 สะกัดกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน

เมื่อให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน
 อย่าให้เกิด อาการ มารรบกวน.
 ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน
 จิตปั่นป่วน สงบได้ ทุกข์หายไป ฯ

เรียนปรัชญา.

เรียนอะไร ถ้าเรียนอย่าง ปรัชญา
เรียนจนตาย ก็ไม่ได้ พบวิธี
เพราะมันเรียน เพื่อมิให้ รู้อะไร
มัวแต่โยก โย้ไป ให้สิ้นคลอน
ไม่อาจจะ มีวิมุตติ เป็นจุดจบ
เป็นเฮโรอื่น สำหรับปราชญ์ ที่อาจอง

ที่เทียบกับ คำว่า ฟิโลโซฟี (Philosophy)
ที่อาจขี้ ทุกข์ดับ ไปกับกร.
ซัดลงไป ตามที่ ธรรมชาติสอน
สร้างคำถาม ป้อนต้อนรับ รอบรอบวง.
ยิ่งเรียนยิ่ง ไม่ครบ ตามประสงค์
อยู่ในกอง ปรัชญา น่าเอ็นดู ฯ

เรียนธรรมะ กับเรียนปรัชญา.

เรียนอะไร ถ้าเรียน อย่างปรัชญา
ยิ่งพลาดจาก ธรรมะ ที่ควรมี
เพราะเรียนอย่าง คำนวณสิ่ง ไม่มีตัว
อุปมาน อนุमान สร้างทิมทิม
เรียนธรรมะมี วิถี วิทยาศาสตร์
ไม่คำนวณ หากแต่มอง ลองด้วยใจ
จะส่วนเหตุ หรือส่วนผล ยลประจักษ์
แก้คำถาม แจ้งถนัด ซัดทำนอง

ที่เทียบกับ คำว่า ฟิโลโซฟีส์
เพราะเหตุที่ ยิ่งเรียนไป ยิ่งไม่ซึม.
สมมติฐาน เอาในหัว อย่างครีมครีม
ผลออกมา งิมงิม จับเอาไป.
มีตัวธรรม ที่สามารถ เห็นชัดใส
ส่องลงได้ ตามที่อาจ ฉลาดมอง.
เห็นตระหนักร ว่าอะไร อย่างไรสนอง
ตามที่ต้อง ปฏิบัติ ซัดลงไป ฯ

เรียนศาสนา.

คำนี้ฟัง วนเวียน "เรียนศาสนา" เรียนนักธรรม เรียนบาลี ยังมีพอ เรียนเรียนไป ก็ได้ สักว่าเรียน มีหลายอย่าง บ้าระห่ำ เกินธรรมดา เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตา หู ฯลฯ เรียนให้รู้ ตรงที่จะ ชักสะพาน เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์ สะกิดกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน	ไม่แน่ว่า เรียนอะไร ทำไม่หนอ ก็เรียนต่อ กัมมัฏฐาน การวิปัสสนา. บ้างก็เปลี่ยน เป็นอาพาธ บ้าศาสนา กระทั่งบ้า ลาภยศ อุดนิพพาน. ไม่ให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน อย่าให้เกิด อากาธ มารอบกวน. ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน จิตปั่นป่วน สงบได้ ทุกข์หายไป ฯ
---	--

ไม่น่าจะบ้า.

พุทธศาสนา คือวิชา ที่เปลื้องปลุก แต่คนรับ รับมา ทำสัปดน ให้ยึดมั่น ขาดเขลา เมาศาสนา สร้างเป็นบ้า จนเป็นผ้า บังจิตใจ ส่วนพระธรรม คำสอน สิ่งดับทุกข์ หลงส่งเสริม เพิ่มทุกข์ ลูกเป็นคว้น	มิให้คน ทนทุกข์ เท่าเส้นขน มาทำตน ให้ทุกข์ รุกขึ้นไป. สอนเป็นบ้า เรียนเป็นบ้า คว่ากันใหญ่ เกิดฝักฝาย พวกพรรค รักสู้กัน. ไม่สนใจ ทำให้ถูก ตามหลักนั้น นี่แหละพันธุ์ พวกบ้า เจ้าข้าเอ๋ย ฯ
--	--

มังคุดธรรม.

ไอ้จ้อหนึ่ง กัดมังคุด ทั้งเปลือกฝาด
ไอ้จ้อหนึ่ง มีปัญญา รู้ค่าคุณ
คนโง่จับ ศาสนา ร้องว่าฝาด
สัตบุรุษ ชุคพระธรรม ได้ความจริง
สิงหรือคน ก็วิกล ได้ด้วยกัน
กลืนทั้งเปลือก ตาเหลือก ตายทั้งยืน

ก็อาละวาด ขว้างทิ้ง กลิ้งหลุนหลุน
หยิบบิดุน กินเนื้อใน ขึ้นใจลิง.
ก็อาละวาด โกรธในใจ คล้ายผีสิง
ดื่มธรรมยั้ง ดื่มสุข ทุกวันคืน.
กลืนถูกมัน ก็กลืนคล่อง ไม่ต้องฝืน
กลืนเนื้อใน ขึ้นมีน รื่นเร็จธรรม ฯ

สำคัญที่วิถี.

ผิดวิถี ดีก็หาย กลายเป็นบ้า
เรื่องดีดี คนโง่จับ ก็กลับกลายเป็น
ถูกวิถี บ้าก็หาย กลายเป็นดี
เรื่องร้าย ๆ คนดีจับ กลับเหลี่ยมคู
หาวิถี อย่าท้อใจ ที่ไม่อาจ
ถ้าสะสาง อย่างสูงสุด ถูกพุทธวิถี

สมน้ำหน้า คำดี จนดีหาย
เป็นเรื่องร้าย อยู่ถมไป ไยมิดู.
กลายเป็นผี เป็นมนุษย์ สุดสวดยหู
เป็นเรื่องดี ก็มีอยู่ ดูให้ดี.
เพราะความโง่ ความขลาด นำวิถี
พลิกโลกก็ย เป็นโลกุตร์ ทุกข์หยุดครอง ฯ

จิตลูถึงพุทธ - ธรรม - สงฆ์.

จิตลูถึง พุทธ ธรรม สงฆ์ อย่างแรงกล้า
ในสุญญตา มีกรุณา เต็มสุดใจ
กรุณา ที่เป็นตัว สุญญตา
ใครเห็นชัด เหลือจะจัด ว่าชั่วดี
ตั้งนั้นจัด ให้มหา อุเบกขา
ดวงประทีป แห่งปัญญา ถ้าเต็มพล

นั่นซึ้งซาบ สุญญตา สว่างไสว
แต่ผู้ให้ และผู้รับ กลับไม่มี.
คือมหา อุเบกขา วิสุทธศีรี
เขาเห็นพุทธ - มณฑลที่ ในกายตน.
นำวิญญาณ์ สุวิมุตติ วิสุทธิผล
ยอมเต็มล้น ด้วยมหา กรุณา ฯ

ประชดธรรม.

ประชดธรรม คำนี้ มีความหมาย
ประชดน้ำ พร้าแต่ตีมี น้ำล้างจาน

ประชดลม ก็ลมอุจ - จาระพ่น
ประชดบาป นำมาอาบ นาบหทัย

ประชดกรรม นำกิเลส มาไล่หัว
อย่ามาเตือน ทั้งบิดา หรืออาจารย์

ที่เปรียบได้ เป็นอุปมา **ห้าสถาน**
เปรี้ยวหรือหวาน เขาก็รู้ อยู่แก่ใจ.

ตลบมา หน้าของตน ก็ฟันใหญ่

ประชดไฟ ให้สาสม แก่ยมบาล.

ทั้งเนื้อตัว แม่มอม จอมกล้าหาญ

ยอมวายปราณ รวมหมด **ประชดตน**ฯ

มีธรรมเป็นอารมณ์.

คนไร้ธรรม พันเพื่อน เหมือนเปลือยกาย
คนมีธรรม รู้อาย ไม่ว่ายเวียน

อาจสุขเย็น เห็นประจักษ์ เพราะรักตัว
ตนออกจาก ความจริง สิ่งถาวร

ความเห่อเหิม เพิ่มตัณหา ให้กล้าจัด
ยิ่งมีมาก หนักมาก ยิ่งยากตัว

มันน่าอาย อวดได้ ไม่คลื่นเหียน
จุงดูให้ แนบเนียน มีอารมณ์.

ไม่เมามัว รักกิเลส เป็นเหตุถอน-
จนเห็นกง - จักรร้อน เป็นดอกบัว.

เหมือนหลงสร้าง - สมบัติ ไว้ทุนหัว
ทั้งยังกลัว ความวิบัติ ขึ้นบัดดล ฯ

๖ หมวด ความตาย

ความแก่ หง่อม ย่อมทุลัก ทุเลมาก
ตั้งคนบอด ข้ามฟาก ฝั่งคลอง, หา
วิธีไต่ ไม้ลำ คลานคลำมา
กิริยา แสนทุลัก ทุเลแล ;
ถ้าไม่ยอม ให้นำทุลัก ทุเลมาก
ต้องข้ามฟาก ให้พ้น ก่อนตนแก่
ก่อนตามืด หูหนวก สดวกแท้
ตรองให้แน่ แต่เนิ่น ๆ รีบเดินเอ๋ย ฯ

ต้นสนเฒ่า

เมื่อมันยัง ไม่ได้ เป็นพุทธะ
ต้นสนเฒ่า ก็ยังจะ อืดอาดฝืน
เอื่อย ๆ ไป ได้สนุก ทุกคืน__วัน
พอเหมาะครัน เป็นพุทธได้ ในพริบตา,
มนุษย์เรา เบาความ ยามสบาย
ก็ไม่ไผ่ ฝึกธรรม ตามวาสนา
จนแก่เฒ่า เข้าเขต ของมรณา
ก็พะว้า พะวังวาย ตายเปล่า เอ๋ย ฯ

ตายก่อนตาย

ตายเมื่อตาย	ยอมมกตาย	ไปเป็นผี
ตายไม่ดี	ได้เป็นที่	ผีตายโหง
ตายทำไม	เพียงให้	เขาใส่โลง
ตายโอ้โถง	นั่นคือตาย	เสียตายก่อน
ตายก่อนตาย	มิใช่กลายเป็น	ไปเป็นผี
แต่กลายเป็น	สิ่งที่	ไม่สูญหาย
ที่แท้คือ	ความตาย	ที่ไม่ตาย
มีความหมาย	ไม่มีใคร	ได้เกิดแล
คำพูดนี้	ผันผวน	ชวนงงน
เหมือนเล่นลิ้น	ลาวน	คนต่อแหล
แต่เป็นความ	จริงอัน	ไม่ผันแปร
ใครคิดแก้	อรรถได้	ไม่ตายเอ๋ยฯ

ปัญญา จาก สอนโมกข์

"ปัญญา	ตายก่อนตาย"	ใครได้รับ
เป็นอันนับ	ว่าจบสิ้น	การศึกษา
เป็นโลกุตตร	หลุดพ้น	เหนือโลกา
หยุดโลกเวียน	สิ้นสังสา-	รวัฏฏ์วน

ปัญญา	แสนสงวน	จากสอนโมกข์
คนเขาว่า	แยกโยก	ไม่เห็นหน
ไม่เห็นดี	ที่ตรงไหน	ใครสัปรดน
รับเอามา	ด่าป็น	กันทั้งเมือง

นี่แหละหนา	ปัญญา	<u>"ตายก่อนตาย"</u>
คนทั้งหลาย	มองดู	ไม่รู้เรื่อง
เขาอยากอยู่	ให้เด่นดัง	มั่งมีเลี้ยง
เขาเลยเคือง	ว่าเราชวน	ให้ด่วนตาย ฯ

พ. อินทปญโญ

หนทางชนะตาย.

ลอยอยากตาย ใจสบาย บอกไม่ถูก
มีแต่ครั้น เครงใจ อยู่ไม่วาย

สมัครตาย ยิ่งสบาย ไปกว่านั้น
การจะอยู่ หรือจะตาย คล้ายกันนี้หว่า

ตายก่อนตาย ยิ่งสบาย ไปกว่าอีก
ทั้ง "ของกู" ไม่อาจเกิด ประเสริฐพอ

ไม่ต้องหนาว ถึงกระดูก นะสหาย

ไม่เห็นเป็น ภัยร้าย ในมรณา.

ไม่มีปัญ - หาเหลือ เป็นเชื้อผวา
ความชรา หรือเจ็บไข้ ไม่อาจรอ.

เป็นการฉีก "กู" สลาย ไม่เหลือหลอ
ต่อนั้นหนอ ไม่มีใคร ที่ตายเฉย ๆ

คาถาดับสังขาร.

สิ่งปรุงแต่ง ทั้งหลาย ไม่เที่ยงหนอ
แล้วก็ดับ เป็นธรรมดา ตามอาการ

สังขารกลุ่ม นี้หนอ ก็เหมือนกัน
ไม่มีใคร เกิดหรือตาย มีได้แต่

ความสงบ มีเพราะดับ แห่งสังขาร
นามรูปนี้ ดับวันนี้ เป็นกิริยา

มันเกิดก่อ ตามหน้าที่ มีสังขาร

ไม่อยู่นาน มันเป็นเช่นนี้แล.

จะสิ้นสุด ลงในวัน นี้เป็นแน่

สังขารแท้ๆ มันจะดับ โดยธรรมดา.

มันดับเย็น เป็นนิพพาน สิ้นสังสาร

ไม่มีเชื้อ กลับมา เกิดอีกแล ฯ

มันมีเท่านั้นเอง

ต้องเวียนเกิด	เวียนตาย	ตามบุญบาป
เมื่อไร ทราบ	ธรรมแท้	ไม่แปรผัน
ไม่ต้องเกิด	ไม่ต้องตาย	สบายครั้น
มีเท่านั้น !	ใครหาพบ	จบกันเฉย ๆ

รสแห่งความเปลี่ยนแปลง.

สันดานจิต ชอบเวียน เปลี่ยนเสมอ
 มันเฝ้าเพื่อ หาใหม่ ใฝ่กระสัน
 จะเปลี่ยนรส, เปลี่ยนที่, เปลี่ยนสิ่งอัน
 แวดล้อมมัน , เปลี่ยนเวลา เปลี่ยนอารมณ์
 รสของความ เปลี่ยนแปลง แฝงเจืออยู่
 จึงได้ดู เป็นรส ที่เหมาะสม
 เป็นรสแห่ง อนิจจัง ช่างลับลม
 ไม่รู้ถึง จึ่งม ว่าเลิศดี ฯ

ดับสังขาร.

อนิจจา วต สงฺขารา
 "สิ่งที่เหตุ ปรุขขึ้นมา ไม่เที่ยงหนอ !
 อุบาท วยธมฺมิโน ; พอ
 เกิดแล้วก็ แปรไป เป็นธรรมดา

อุปปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺติ
 มันเกิด, ผลิ แล้วก็ดับ ลับต่อหน้า
 เป็นเช่นนี้ เวียนวัฏฏ์ อยู่อัตรา
 ใครจะว่า วอนอย่างไร ไม่ฟังกัน

เตสํ รูปสโม สุโข ; แปล
 ว่าสุขแท้ คือสงบ การปรุขแตงนั้น
 ไม่ปรุขแตง ตัวตนอะไร สักสิ่งอัน
 ชีวิตดับ หรือไม้นั้น ไม่ประมาณ ฯ

พ. อินทปญฺโญ

บางนาที่ท่านมีมัน.

รสอะไร ไม่ประเสริฐ หรือสุทธิ - ศานต์
 ยิ่งไปกว่า รสของการ "ไม่ต้องได้"
 "ไม่ต้องเป็น" "ไม่ต้องอยู่" "ไม่ต้องตาย"
 "ไม่กระหาย" "ไม่สงสัย" "ไม่กังวล."

"ไม่หวั่นไหว" "ไม่ถือ" "ร้ายหรือดี"
 "ไม่ถวิล" "หวังที่" "มันลับสน"
 "เช่นจวนได้" "หรือจะได้" "แต่กลายวน"
 "เป็นไม่แน่" "ว่าตน" "จะได้มัน".

รสความว่าง อิมโอะชะ ตลอดกาล
 เป็นสัมปราย - โวหาร พระอรหันต์
 ดูให้ดี บางนาที่ ท่านมีมัน
 แต่ว่าท่าน ดูไม่ดี ไม่มีเอ๋ย ฯ

ชีวิตนี้คืออะไรกัน ?

ชีวิตนี้ **คือ** อะไรกัน ? ฉันคิดว่า
 ปลงแต่งธาตุ แห่งกายใจ ไหลเป็นควัน
 ชีวิตนี้ **มี** ทำไมกัน ? ฉันเห็นว่า
 สงบกาย ใจเย็น เป็นนิพพาน
 ชีวิตนี้ **ทำ** อย่างไรกัน ? ฉันถือว่า
 ตามองค์มรรค แปดประการ ประสานกัน

เป็นความบ้า ของธรรมชาติ ประหลาดชั้น
 เป็นธาตุความ - อร่อยชั้น สัญชาติญาณ.
 เพื่อความบ้า ถึงที่สุด ลึนสงสาร
 อวสาน แห่งความไหล ไม่มีควัน.
 ต้องหยุดบ้า ในอรรอย คอยผ่อนผัน
 ทุกคืนวัน ให้ถูกต้อง คลองสัมมา ฯ

ภัทเทกัรตต์.

สิ่งล่วงแล้ว แล้วไป อย่าไผ่หา
 อันวันวาน ผ่านพ้น ไม่วนวัง
 ผู้ใดเพิน เห็นชัด ปัจจุบัน
 ไม่แง่งอน คลอนคลั่ง ดังเช่นเคย
 วันนี้เอง เร่งกระทำ ซึ่งหน้าที่
 เพราะไม่อาจ บอกปิด หรือผัดไว้
 ผู้มีเพียร เวียนเป็น อยู่เช่นนี้
 นั้นแหละผู้ "ภัทเท - กัรตต์" อัน

ที่ไม่มา ก็อย่าพึ่ง คึงหวัง
 วันข้างหน้า หรือก็ยังไม่มาเลย.
 เรื่อนั้นนั้น แจ่มกระจ่าง อย่างเปิดเผย
 รู้แล้วเลย ยิ่งเร่ง ให้ก้าวไป.
 อันวันตาย แม้พุงนี้ ใครรู้ได้
 ต่อความตาย และมหา เสนามัน.
 ทั้งทิพา ราตรี แข็งขยัน
 สัตบุรุษ ผู้รู้ท่าน กล่าวกันเคย ฯ

พุทธทาสจักไม่ตาย.

พุทธทาส **จักอยู่ไป** ไม่มีตาย
 ร่างกายเป็น ร่างกายไป ไม่ลำเอียง
 พุทธทาส **คงอยู่ไป** ไม่มีตาย
 สมกับมอภ ภายใจ รัับใช้มา
 พุทธทาส **ยังอยู่ไป** ไม่มีตาย
 ด้วยธรรมโษษณั ตามที่วาง ไว้อย่างเคย

แม้ร่างกาย จะดับไป ไม่ฟังเสียง
 นั้นเป็นเพียง สิ่งเปลี่ยนไป ในเวลา.
 ถึงดีร้าย ก็จะไม่อยู่ คู่ศาสนา
 ตามบัญญัติ องค์พระพุทท ไม่หยุดเลย.
 อยู่รับใช้ เพื่อนมนุษย์ ไม่หยุดเลย
 ใ้อเพื่อนเอ่ย มองเห็นใหม่ อะไรตาย ฯ

วิธีทำไม่ให้ฉันตาย.

แม้ฉันตาย ภายลับ ไปหมดแล้ว
 ว่าเคยพลอด กันอย่างไร ไม่เสื่อมคลาย
 ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นไม่ตาย
 มีอะไร มาเขี่ยได้ ให้กันฟัง
 ทำกับฉัน อย่างกะฉัน ไม่ตายเกิด
 ทุกวันนัด สนทนา อย่าเลิกแล้ง

แต่เสียงสั่ง ยังแจ้ว แว่วหูสหาย
 ก็เหมือนฉัน ไม่ตาย ภายธรรมยัง.
 ยังอยู่กับ ท่านทั้งหลาย อย่างหนหลัง
 เหมือนฉันนั้น ร่วมด้วย ช่วยชี้แจง.
 ย่อมจะเกิด ผลสนอง หลายแขนง
 ทำให้แจ้ง ที่สุดได้ เลิกตายกัน ฯ

อยู่กับนิรันดร.

"ทำกับฉัน	อย่างกะฉัน	นั้นยังอยู่
อยู่เป็นคู่	กันชั่วฟ้า	ดินสลาย
ทำกับฉัน	อย่างกะฉัน	นั้นไม่ตาย
ท่านทั้งหลาย	ก็อยู่กับ	นิรันดร."

ทำฉันใด	จึงจะเป็น	เช่นนั้นเล่า
คือทำให้	เข้าเค้า	พระองค์สอน
สิ่งไม่ตาย	ถึงให้ได้	ทุกชั้นตอน
สิ่งม้วยมรณ์	ก็ทิ้งมัน	นั้นแลเนา.

สิ่งปรุ่่งแต่่ง	ใดใด	ในโลกนี้
ไม่ยินดี	ยึดมัน	แหละท่านขา
จิตว่างไป	ไร้ "ตัวกู"	ไม่จู่มา
ไม่เห็นหน้า	อะไรกัน	ที่มันตาย ฯ

๗ หมวด เป็น ให้เป็น

ยามไหนก็ได้

ยามจะได้ ได้ให้เป็น ไม่เป็นทุกข์
 ยามจะเป็น เป็นให้ถูก ตามวิถี
 ยามจะตาย ตายให้เป็น เห็นสุดดี
 ถ้าอย่างนี้ ไม่มีทุกข์ ทุกวันเอย ฯ

หมายเหตุ :-

"ได้ให้เป็น" คืออย่าได้เพื่อเอามาเป็นตัวกู
 หรือของกู เหมือนที่เขาได้ ๆ กัน ;

"เป็นให้เป็น" คืออย่าเป็นด้วยความรู้สึกยึดมั่น
 ถ้อยมั่นด้วยอุปาทาน ว่า กูเป็นนั่น เป็นนี่ ไปตาม
 นั้นจริง ๆ แม้ที่สุดการแต่การเป็นบิดามารดา ;

"ตายให้เป็น" คือตายชนิดหนึ่ง ที่ไม่ตาย,
 แต่กลับเป็นอยู่ตลอดกาล และต้องเป็น
 การกระทำ ชนิดที่เรียกว่า "ตายเสียก่อนตาย"
 คือ ตายเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนแต่ร่าง-
 กาย แตก ดับ ฯ

พ. อินุทปญโญ

ยามจะมี.

มีอะไร มีไม่เป็น ก็เป็นทุกข์
 ถึงมีสุข ก็ยังทุกข์ เพราะสุขนั้น
 ดูให้ดี อย่าเสียที ให้กับมัน
 จะพากัน มาเพิ่มทุกข์ ให้ทุกที ฯ

ยามจะใช้.

ยามจะใช้ ใช้ให้เป็น ไม่เป็นทุกข์
 ยามจะกิน กินให้ถูก ตามวิถี
 ยามจะถ่าย ถ่ายให้เป็น เห็นสุดดี
 ถ้าอย่างนี้ ไม่เป็นทุกข์ ทุกคืนวัน ฯ

เป็นอยู่ด้วยจิตว่าง

จงทำงาน ทุกชนิด ด้วยจิตว่าง
 ยกผลงาน ให้ความว่าง ทุกอย่างสิ้น
 กินอาหาร ของความว่าง อย่างพระกิน
 ตายเสร็จสิ้น แล้วในตัว แต่หัวใจ

ท่านผู้ใด ว่างได้ ดังว่ามา
 ไม่มีท่า ทุกข์ทน หม่นหมองศรี
 "ศิลปะ" ในชีวิต ชนิดนี้
 เป็น "เคล็ด" ที่ใครคิดได้ สบายเอย ฯ

ปากอย่างใจอย่าง

มีปากอย่าง ใจอย่าง หนทางสุข
ไม่เกิดทุกข์ เพราะยึดมั่น ฉันทถลง
ว่าคำพระ พุทธองค์ ทรงแสดง
อย่างระวาง ว่าฉันทลอก ยกย่อนเลย
อย่ายึดมั่น สิ่งใด ๆ ด้วยใจตุ
ว่าตัวกู ของกู อยู่เฉย ๆ
ปากพูดว่า ตัวกู อยู่ตามเคย
ใจอย่าเป็น เช่นปากเอ๋ย เหวยพวกเราฯ

ตามรอยพระพุทธองค์.

เมื่อถึงเกียรติ เกียรติศักดิ์ รักสงบ
ก็จะพบ นิพพานได้ ดังไขขาน
ตัวท่านแหละ รู้ชัด อุบัติการณ์
ว่าตัวท่าน เองถึง ซึ่งวิมุตติ.

จงดำเนิน ตามรอย พระพุทธองค์
บากบั่นมุ่ง รางวัล อันเอกอุตม์
แน่ตั้งอา - ทิพย์อุทัย ไม่มีทรุด
ท่านจะยุติ วิมุตติได้ ไม่เปล่าเอ๋ย ฯ

อะไรเฝือก ?

ลึงจะเฝือก เพราะชน มั่นสืขาว
 ส่วนคนเรา เฝือกได้ ใครกัมเศียร
 เนื่องจากมี ธรรมา ไม่อาเกียรณ์
 ใครพากเพียร เฝือกได้ ไม่เว้นตน.

ฝรั่งเฝือก ผิวขาว เปลาแก่นสาร
 เทียวพ่นพ่าน มีได้ ทุกแห่งหน
 คนเราเฝือก ไม่ได้ เพียงกายยล-
 เป็นสืขาว : เฝือกคน ไซ่เฝือกลึง

ถ้าฝรั่ง เป็นครูเรา , ไซ่เขาเฝือก
 ที่ตรงเปลือก, อย่าคิด ให้ผิดยั้ง
 มัวเลียนแบบ ที่ตรงเปลือก จะเฝือกลึง
 แล้วจะยิ่ง กว่าไม่เฝือก เลือกให้ดี ฯ

ภัยร้ายของนักเรียน.

<p>เป็นนักเรียน เพียรศึกษา อยันต์รัก สมาธิจะ หักเหี้ยน เตียนมลาย แต่เตือนกัน สักเท่าไร ก็ไม่เชื่อ หลอกพ่อแม่ มากมาย หลายกระบวน การเล่าเรียน เบื่อหน่าย คล้ายจะบ้า ไม่เท่าไร ใจกระด้าง สิ้นยางอาย มีสัจจะ ทมะ และขันติ รักพ่อแม่ พวกพ้อง ต้องยำเกรง</p>	<p>ถูกศรปัก เรียนไม่ได้ ตั้งใจหมาย ถึงเรียนได้ ก็ไม่ดี เพราะฝึกจน. มันแรงเหลือ รักร้าย หลายกระบวน. หน้าขานวอล ใจหายบด้า ซ้ำละลายน. ใช้เงินอย่าง เหน้เท่าเท่า น่าใจหาย หญิงหรือชาย เรียนไม่ดี สิ่งนี้เอง. กตัญญู กตเวที อย่าใจงแง เรียนให้เก่ง ได้ยิ้มแป้ล้ แก่ทุกคน ๕</p>
--	---

เป็นพ่อให้เป็นพ่อ.

<p>ถ้าเป็นพ่อ ก็จงเป็น ให้เป็นพ่อ เดี๋ยวนี้เป็น กันจนผี ชี้คร้านโย พ่อรุ่นนี้ ฝ่าพิริ้ว พิโรปลอบ จะตอบลูก ก็ตอบไม่ถูก ว่าเกิดมา พ่อไม่รู้ ลูกจะรู้ ได้อย่างไร ทำอะไร ได้ไม่ – ถึงเสี้ยวคน</p>	<p>เป็นเพียงให้ ผีหัวร่อ หรือพอไหว พออะไร ให้ลูกจูง จมูกพา. ให้ชื่นชอบ สุดแต่ลูก จะปรารภนา เพื่ออะไร กันหนา ยังมีดมนท์. จะเดินไป ทางไหน ยังสับสน ลูกของตน พ่อฆ่า สาแก่ใจ ๕</p>
---	--

บุญเป็นอะไร.

สิ่งนั้น ๆ	เป็นเหมือน	ของเกลื่อนกลาด
ที่เป็นบาป	เก็บกวาด	ทิ้งใต้ถุน
ที่เป็นบุญ	มีไว้	เพียงเจือจุน
ใช้เป็นคุณ	สดวกกาย	คล้ายรถเร็ว,

หรือบ่าวไพร่	มีไว้ใช้	ใช้ไว้แบก
กล้วยตกแตก	ใจสั้น	ประหวัดเหลือ
เรากินเกลือ	ใช้จะต้อง	บูชาเกลือ
บุญเหมือนเรือ	มีไว้ขี่	ไปนิพพาน

มิใช่เพื่อ	ไว้ประดับ	ให้สวยหรู
เที่ยวรอดชู	แบกไป	ทุกสถาน
หรือลอยล่อง	ไปในโลก	โสมกัณดาร
ไม่ยากข้าม	ขึ้นนิพพาน	เสียดายเรือ ฯ

พุทธทาส อินฺทปญฺโณ

ชาวบ้าน - ชาววัด.

อันชาวบ้าน	ทำงาน	เพื่อกามเกียรติ
จึงเกิดความ	ตึงเครียด	จนสิ้นเสียว
ส่วนชาววัด	มุ่งขจัด	ไปทำเดี๋ยว :
มิให้เกี่ยว	เกียรติกาม	มุ่งงามธรรม ;

จึงเกิดมี	เครื่องวัด	วัดชาวบ้าน
ด้วย "เงิน" "งาน"	"อดอยาก"	หรือ "อิมหน้า" ?
ส่วนเครื่องวัด	ชาววัด,	วัดกิจกรรม
ว่าเขาทำ	ให้ว่างได้	เท่าไรแล ;

ถ้าชาววัด	ฮึดฮัด	มุ่งกามเกียรติ
มันน่าเกลียด	แสนกล	คนต่อแหล
ถ้าชาวบ้าน	เกียจคร้าน	งานเชื่อนแซ
ก็มีแต่	ทุกข์ทน	หม่นหมองไป ;

จึงขอให้	ชาวบ้าน	เป็นชาวบ้าน
ผสมผสาน	เกียรติกาม	ตามวิสัย
ให้ชาววัด	เป็นชาววัด	ขจัดไกล
เพื่อพ้นภัย	เกียรติ – กาม	งามนักเคย ฯ.

ความเป็นพระ.

ความเป็นพระ คือจิตปราศ จากกิเลส	รู้สังเกต ไม่ประมาท ฉลาดเฉลียว
สำรวมระวัง รักษาใจ ไปท่าเดียว	เพื่อหลีกเลี่ยง ภัยทั้งสาม ไม่ตามตอม.
จากเรื่องกิน เรื่องกาม และเรื่องเกียรติ	เห็นเสนียด ในร้อนเย็น ทั้งเหม็นหอม
ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย ไม่ออมชอม	กิเลสล้อม ลวงเท่าไร ไม่หลงลม.
จิตสะอาด ใจสว่าง มโนสงบ	ทั้งครันครบ กายวจี ที่เหมาะสม.
ความเป็นพระ จึงชนะ เหนืออารมณ์	โลกนิยม กระหึ่มใจ จึงไหว้แล ฯ

เป็นมนุษย์ หรือ เป็นคน ?

เป็นมนุษย์	เป็นได้	เพราะใจสูง
เหมือนหนึ่งยูง	มีดี	ที่แววขน.
ถ้าใจต่ำ	เป็นได้	แต่เพียงคน
ย่อมเสียที	ที่ตน	ได้เกิดมา.
ใจสะอาด	ใจสว่าง	ใจสงบ
ถ้ามีครบ	ควรเรียก	มนุษย์
เพราะทำถูก	พูดถูก	ทุกเวลา
เปรมปรีดา	คืนวัน	สุขสันต์จริง.
ใจสกปรก	มีดมัว	และร้อนร้าว
ใครมีเข้า	ควรเรียก	ว่าผีสิง
เพราะพูดผิด	ทำผิด	จิตประวิง
แต่ในสิ่ง	นำตัว	กลัวอบาย.
คิดดูเถิด,	ถ้าใคร	ไม่อยากตก
จงรีบยก	ใจตน	รีบชวนชวาย
ให้ใจสูง	เสียได้	ก่อนตัวตาย
ก็สมหมาย	ที่เกิดมา ;	อย่าเขื่อน เอย ฯ

ปุถุชน.

หนาด้วยความ เห็นแก่ตัว มัวยึดมั่น
เป็นตัวตน นอกใน ใจหรือกาย
ด้วยอำนาจ อวิชชา ดังตาบอด
ต้องหลงรัก หลงโศก เกิดโรคกลัว
อย่างนี้แล เวียนว้าย ในวัฏฏทุกข์
เห็นตัวทุกข์ ว่าเป็น ตน - ของตน

ว่าตัวฉัน ของฉัน มัวมั่นหมาย
ตั้งแต่เกิด จนตาย ไว้เป็นตัว.
เกิดขึ้นสอด ไปทุกกาล สถานทั่ว
เป็นไฟคัว ใจกาย ให้ร้อนรน.
ไม่เยือกเย็น เป็นสุข สักเส้นขน
นี้แหละหนา **ปุถุชน** คนหนาจริง ๆ

กัลยาณชน.

กัลยาณชน นั้นละได้ ในส่วนผิด
หมายมั่นเห็น ว่าเป็น ตน - ของตน
แม้ความยึด จะเท่ากัน แต่มันแปลก
ข้างหนึ่งยึด ความทราชม กามเชิดชู
ปุถุชน เคยหนาที่บ ด้วยผ้าตา
คือพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ตาม-

มายึดติด มากมาย ฝ่ายกุศล
เท่ากันกับ ปุถุชน "ยึดตัวกู".
มันเกิดแยก ทางกัน ดูชั้นอยู่
ข้างหนึ่งยึด ความทรู กุศลงาม.
ครั้นนานมา เริ่มเห็นรัต - นะสาม
ความเป็นจริง ใจเกิดงาม นามกัลยาณณ์ ๆ

อริยชน.

อริยะ แปลว่าละ จากข้าศึก
จนไม่มี ข้าศึกใหญ่ ทางใจกาย
เป็นปุถุชน กันทำไม ให้นานเล่า
มันมีทาง ชนะทุกข์ ทุกประเด็น
ทิวฐิวว่า "ตัวกู" และ "ของกู"
กิเลสหลาย เริ่มมลาย ไม่รัดร้อย

ไม่จมลึก อยู่ในโลก โศกสลาย
เพราะจางคลาย คืออวิโยค เป็นโลกเย็น.
จะตายเปล่า ไปทั้งชาติ ฉลาดเห็น
อย่ามัวเป็น ปุโสม เรืองโคมลอย.
มุ่มมล้าง มันอยู่ อย่าทำถอย
นี่คือรอย อริยา วิชาหาเทอญ ๆ

อรหันต์.

อรหันต์ นั้นคือถูก ถึงที่สุด
ถึงความเต็ม แห่งมนุษย์ สุดพรรณนา
ท่านหักแล้ว ซึ่งวง แห่งวัฏฏ์วน
เหนือบุญ - บาป ชั่ว - ดี มีแต่ใจ-
จิตหลุดจาก ทุกอย่าง ที่เคยติด
เหนือความคิด ความตาย ใคร่ครวญดู

ทางวิมุตติ จากทุกข์ ทุกสาขา
ควรแก่การ วันทา ยิ่งกว่าใคร.
ไม่มีตน เวียนว่าย ในภพไหน
ที่ว่างไป จากตัวกู และของกู.
ไม่มีพิษ มีภัย อะไรอยู่
จะได้รู้ พระนิพพาน เหมือนท่านแลฯ

เป็นเจ้าของ.

เป็นเจ้าของ เขาว่าบุญ ไหญ่หลวงนักร
ฉันดูใจ ในยุค พระศาสนา
พัดใบตาล ยังไม่มี นี้พัดยศ
สัญญาบัตร ไตรพระทาน งานสำคัญ

พากันปัก ใจใคร่ ใฝ่ฝันหา
เป็นเจ้าของ กันหรือหนา ท่าไหนกัน.
นิตยภัตต์ มีหมด กระโถน ชัน
ฉลองกัน หูหระ จนบ้าใจ ๕

เป็นหลวงตา.

เป็นหลวงตา สนุกกว่า เป็นเจ้าคุณ
ไม่ปรุงแต่ง สังขาร ประการใด
บุญเป็นเรื่อง สวयงาม กิน-กาม-เกียรติ
ส่วนความว่าง ว่างเสียจน คนกลั้วลาน

เหมือนความว่าง ดีกว่าบุญ เป็นไหนๆ
ล้วนเป็นไป สงบเย็น เป็นนิพพาน.
แต่ไม่มี ใครเกลียด ทุกสถาน
เขาเกลียดกัน ชันจ้าน เป็นหลวงตา ๕

เป็นพระบ้าน.

เป็นพระบ้าน นั้นเห็นว่า ภาระมาก
หนอนสังคม มีมา ทั้งตาปี
ฉันทนเป็น พระบ้าน มานานแล้ว
มีแต่งาน เตี้ยต่ำ, ทำตะบัน

ต้องเป็นครก เป็นสาก กันเต็มที่
ช่างเหลือที่ จะเป่าปัด ขจัดมัน ๕
ถ้าคิดไป ใจแป้ว ไม่สุขสันต์
ก็ไม่เห็น มีวัน จะหมดไป ๕

เป็นพระเถื่อน.

เป็นพระเถื่อน เหมือนนก วิหคหงษ์	ยอมบินตรง ไปได้ ทิศไหนไหน
เป็นอิสระ อยากจะผละ สังคมใด	ก็ผละได้ ทันใจ ไม่อึดแอฯ
เดินดูฉัน ขอให้ฉัน เป็นพระเถื่อน	มีหมูไม้ เป็นเพื่อน ทุกกระแด
มอแมลง แสดงธรรม อยู่จำแจ	โพเราะแท้ ไม่มีเปื้อน เหลือกกล่าวเอย ฯ

เป็นพระป่า.

เป็นพระป่า สงบกว่า เป็นพระเมือง	ไม่มีเรื่อง แบกพรรค แบกศักดิ์ศรี
ไม่ต้องสวม หน้ากาก ผู้มากดี	มันเกิดศรี ขึ้นมาเอง เก่งในตัว.
จะนั่งนอน ยืนเดิน ไม่เขินขาด	ไม่มีใคร คอยวัด ว่าดี ชั่ว
ไม่มีเรื่อง ยั่วเย้า ให้เมามัว	จึงเย็นตัว เย็นใจ ไม่ขึ้นลง ฯ

เป็นพระเมือง.

เป็นพระเมือง เรื่องมาก ด้วยอยากเด่น	ต้องเขม่น กันไป จนไหลหลง
ต้องแบกทรัพย์ แบกศักดิ์ แบกพรรคพงศ์	เพื่อการเมือง เรื่องณรงค์ ด้วยใจจง.
งานใต้ดิน ใต้น้ำ ก็ทำเป็น	ถึงฆ่าเช่น กันพินาศ ไม่หวาดไหว
คอยแข่งกัน มิให้ใคร ดีกว่าใคร	ไม่เย็นใจ เย็นตัว มัวขึ้นลง ฯ

โพธิสัตว์.

โพธิสัตว์ คือสัตว์ มุ่งพัฒนา	ให้โพธิแผ่ แก่กล้า เต็มความหมาย
ดูให้ดี มีอยู่จริง ทั้งหญิงชาย	ดูงมกาย จะไม่มี ที่ไหนเลย.
ถ้าทุกคน ดิ้นรน เพื่อโพธิ	มันค่อยผลิ ออกไป ไม่หยุดเฉย
ถ้ามีแต่ ร้องว่าแยะ ยอมแพ้เว้ย	ในโลกเลย ไม่มีโพธิชน.
อย่ายอมแพ้ มุ่งแต่ ปลูกโพธิ	ให้เต็มสติ กำลั้ง หวังผล
ไม่เสียที ที่ได้เกิด มาเป็นคน	ได้ผ่านพ้น อวิชชา เพราะกล้าทำ ฯ

พระรัตนตรัย.

พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์	ล้วนต่างองค์ เป็นสามพระ หรือไฉน
หรือเป็นองค์ เดียวกัน ที่ชั้นใน	ดูเท่าไร ก็ไม่เห็น เป็นสามองค์.
นั่นถูกแล้ว ถ้าดูกัน แต่ชั้นนอก	คือดูออก มีพุทธรูป จอมพระสงฆ์
ได้ตรัสรู้ ซึ่งพระธรรม ทรงจำนง	สอนพระสงฆ์ ทั้งหลาย ให้รู้ตาม.
แต่เมื่อดู ชั้นใน กลับได้พบ	ว่าธรรมหนึ่ง ซึ่งอยู่ครบ ในพระสาม
ทั้งพุทธ สงฆ์ หรือว่าองค์ พระธรรมงาม	ล้วนมีความ สะอาด สว่าง สงบ บรรจบกันฯ

ไม่รู้จักหน้าที่.

เกิดเป็นแมว	ทำไมนี่	ชี้เกี้ยวหา	เกิดเป็นหมา	ทำไมนี่	ชี้เกี้ยวหอน
เกิดเป็นหมู	ทำไมนี่	ชี้เกี้ยวจน	เกิดเป็นหนอน	ทำไมนี่	ชี้เกี้ยวคลาน
เกิดเป็นงู	ทำไมนี่	ชี้เกี้ยวเลื้อย	เกิดเป็นเลื้อย	ทำไมนี่	ไม่หนีขวาน
เกิดเป็นขุน	ทำไมนี่	ไม่ชี้คาน	เกิดเป็นห่าน	ทำไมนี่	ชี้เกี้ยวฮ้อง
เกิดเป็นพระ	ทำไมนี่	ดีแต่ขอ	เกิดเป็นหมอ	ทำไมนี่	ดีแต่ถอง
เกิดเป็นครู	ทำไมนี่	ดีแต่ท่อง	เกิดเป็นอ่อง	ทำไมนี่	ดีแต่เออ ฯ

ความรักของอวิชชา.

มีชายหนึ่ง ลิงหนึ่ง อยู่ด้วยกัน	คนก็รัก ลิงนั้น เป็นหนักหนา
ลิงก็รัก คนจัด เต็มอัตรา	ทั้งสองรา รักกัน นั้นเกินดู.
มาวันหนึ่ง คนนั้น นอนหลับไป	แมลงวัน มาไต่ ที่กอกหู
ลิงคิดว่า ใสนี้ยวน กวนเพื่อนกู	จะต้องบีบ ให้มันตาย อ้ายอับปรีภัย.
ฉวยดุ้นไม้, มาเงี้ยว ขึ้นสองมือ	ฟาดลงไป เต็มคือ แมลงวันหนี
ฝ่ายเพื่อนรัก ดิ้นซึก ไปหลายที	ดูเถิดนี้ ความรัก ของอวิชชา ฯ

๘ หมวด ศีลธรรม

ศึกษากันเท่าไร ?

โลกยุคนี้ มีศึกษา กันเท่าไหน	ยุวชน รุ่นใหม่ ได้คึดคั่ง
บ้างติดยา เสพติด เป็นติดตั้ง	บ้างก็ฝัง หัวสุม ลุ่มหลงกาม.
บ้างดูหมิ่น พ่อแม่ ไม่มีคุณ	บ้างก็เห็น เรื่องบุญ เป็นเรื่องพล่าม
บ้างลุ่มหลง love free เป็นดิงาม	บ้างประณาม ศาสนา ว่าบ้าบอ.
บ้างไปเป็น ฮีปี้ มีหลายชนิด	บ้างทวงอิส - ระพัน จนเหลือขอ
บ้างที่มี ดิกรี้มาก โหยหากพอ	โลกเราหนอ ให้ศึกษา กันเท่าไร ฯ

ความหมายของศีลธรรม.

ศีลธรรม ความปกติ ตามธรรมชาติ	ศีลธรรม ตามอำนาจ คนจัดสรร
ศีลธรรม คือ สุข - สะดวก บวกเข้ากัน	ศีลธรรม คนทุกวัน หั้นหัวลง.
ศีลธรรม นำบุญชน ดลอรียะ	ศีลธรรม รวมฐานะ ที่พึงประสงค์
ศีลธรรม ทุกทุกส่วน ล้วนเส้นตรง	ศีลธรรม นำสูงส่ง ตรงต่อญาณ.
ศีลธรรม ปริยัติ จัดฐานราก	ศีลธรรม มีวิบาก ล้วนสุขสานต์
ศีลธรรม สะอาด สว่าง สงบ บรรจบงาน	ศีลธรรม ส่วนอวสาน นิพพานแลฯ

ศีลธรรมกับคน.

ศีลธรรมเลว คนก็ได้ กลายเป็นผี	หาความดี ไม่ประจักษ์ สักเส้นขน
ศีลธรรมดี ผีก็ได้ กลายเป็นคน	ที่เลิศล้ำ ภูมิใจ ไหว้ตัวเอง.
ศีลธรรมต่ำ เปลี่ยนคน จนคล้ายสัตว์	จะกินกัด โกงกัน ขม้นเขม็ง
ศีลธรรมสูง คนสติดี ไม่อลเวง	ล้วนยาเกรง กันและกัน ฉันทเพื่อนตาย.
ศีลธรรมนี้ ทุกวัน มั่นตายซาก	คนมีปาก ก็ไม่พล่าม ศีลธรรมหาย
ศีลธรรมกลับ มาเมื่อไร ทั้งใจกาย	คนจะหาย จากทุกข์ เป็นสุขเอง ฯ

ศีลธรรมโลก ย่น - ถ่อย - ยับ.

<p>ศีลธรรม ! ศีลธรรม ! ศีลธรรม ! คงไม่พอ ขอมาทำ น้ำหยอดตา</p> <p>ศีลธรรม ! ศีลธรรม ! ศีลธรรม ! เขารังเกียจ เกลียดชัง ดั่งผีกระซาง</p> <p>ศีลธรรม ! ศีลธรรม ! ศีลธรรม ! โลกของคน ย่น ถ่อย ยับ เกินอัปปริย</p>	<p>ต้องตกต่ำ ลงทุกวัน ถ้าสรรหา เพราะบูชา กันแต่เงิน เกินพอแรง.</p> <p>ต้องตกต่ำ ไปเสียทั่ว ทุกหัวระแหง อยากให้มัน แห้งแล้ง จากโลกนี้.</p> <p>ถูกเหยียบย่ำ โดยฝูงคน จนป็นปี ที่คงที่ คือโลกสัตว์ ดูอัศจรรย์ ฯ</p>
--	---

หลงความบ้าว่าศีลธรรม.

<p>โลกทุกวัน อยู่ในชั้น กลียุค จนสิ้นสุด มนุษยธรรม ต่ำอบาย</p> <p>กิเลสใส - หัวส่ง ลงปลักกิเลส สามารถดูด ดิ่งกันไป ใจมีดมัว</p> <p>มองไม่เห็น ศีลธรรม ว่าจำเป็น เกียรติ กาม กิน บินบ้า ยิ่งกว่าเกิน</p>	<p>ที่เบิกนุก เร็วสุด สู่จุดสลาย เพราะเห็นกง - จักรร้าย เป็นดอกบัว.</p> <p>มีความแหว่น แสนพิเศษ มาสู่มหัว เห็นตนตัว ที่จมกาม ว่าความเจริญ สำหรับอยู่ สุขเย็น ควรสรรเสริญ. แล้วหลงเพลิน ความบ้า ว่าศีลธรรมฯ</p>
---	--

ศีลธรรมกลับมาเกิด !

<p>กลับมาเกิด ศีลธรรม กลับมาเกิด ! แก่สัตว์โลก ทั่วถิ่น จักรวาลปวง</p> <p>กลับมาเกิด ศีลธรรม กลับมาเกิด ! หลงวัตถุ บ้าคลั่ง เกินบังเอิญ</p> <p>กลับมาเกิด ศีลธรรม กลับมาเกิด ! รีบกลับมา ทันทเวลา พาพลัง</p>	<p>กำลังเกิด ภัยร้าย อันใหญ่หลวง นำเป็นห่วง ความพินาศ อกาจเกิน.</p> <p>ในโลกเกิด กลียุค อย่างดูจกเงิน มัวผลิตเพลิน สิ่งกาลี มีกำลัง.</p> <p>ความเลวร้าย ลามเตลิด จนหมดหวัง มายับยั้ง โลกไว้ ให้ทันกาล ฯ</p>
--	--

ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา.

ถ้าศีลธรรม ไม่กลับมา โลกาวินาศ
 มั่วหลงเรื่อง กิน กาม เกียรติ เกียรตินิพพาน
 อาชญากรรม เกิดกระหน่ำ ลงในโลก
 เพราะบ้ากิน บ้ากาม ทรามเกินไป
 อยากครองเมือง ครองโลก โยกกันใหญ่
 ขอศีลธรรม ได้กลับมา พาหมู่คน

มนุษยชาติ จะเลวร้าย กว่าเดรัจฉาน
 ล้วนดี้อด้าน ไม่เหนียวรั้ง บังคับใจ.
 มีเลือดชอก แดงฉาน แล้วช่านไหล
 บ้าเกียรติก็ พอไม่ได้ ให้เมาตน.
 ไม่มีใคร เมตตาใคร ให้สืบสน
 ให้ผ่านพ้น วิกฤตการณ์ ทันเวลา ฯ

ปรมาตถธรรมกลับมา.

ปรมาตถธรรม กลับมา โลกาสว่างไสว
 มัวเป็นกัน แต่คน มนุษย์ก็ไม่มี
 ศีลธรรมถอยถด ต้องเพิ่มปรมาตถธรรม
 คนมีสติ ย่อมดำริโดยแนว แห่งปรมาตถ.

ปรมาตถธรรม หมดไป จิตใจมีเดมนท์
 ศีลธรรมดี คนก็กลายเป็นมนุษย์กันหมด
 คนทำบาปกรรม เพราะโลกขาดสัมมาทิฐิ

อยู่กับธรรม.

เมื่อรบสู้ กับศัตรู สู้ด้วยธรรม
 ถ้าสู้กัน อย่างนี้ ไม่มีตาย
 เมื่อป้องกัน ศัตรู รู้ใช้ธรรม
 ป้องกันได้ สารพัด นำอัสจรรย์
 เมื่อหลบซ่อน จากศัตรู อยู่กับธรรม
 ช่วยปลุกปลอบ ชื่นชอบ ฉ่ำกมล :

จะปลุกปล้ำ กันเท่าใด ไม่เสียหาย
 ในสุดท้าย จะปรองดอง ต้องใจกัน.
 เป็นกำแพง เพชรล้ำ เลิศมหันต์
 ป้อมค่ายมั่น กว่าสิ่งใด ในโลกคน.
 ไม่ระกำ ทุกข์เห็น สักเส้นขน
 ขอทุกคน จงมีธรรม ประจำกาย ฯ

ปัญหาเฉพาะหน้า.

โลกกำลัง มีปัญหา ว่าพระธรรม	สำคัญกว่า ข้าวน้ำ นั้นใช้ไหม
เราดีได้ เพราะศีลธรรม บำรุงใจ	โลกวิไล เลิศล้ำ เพราะธรรมพา.
พวกหนึ่งว่า หิวนัก ต้องอิมก่อน	แล้วค่อยสอน ศีลธรรม กันเถิดหนา
พวกหนึ่งว่า จะอิมท้อง ธรรมต้องมา	หิวเจียนบ้า เพราะศีลธรรม ไม่ค้ำใจ.
คนส่วนน้อย สนใจ ใครธรรมะ	ส่วนมากผละ หันเห เถลไถล
หาเนื้อหนัง ทั้งแก่มุ่ ฟุ่มเฟือยไป	โลกเลยไม่มีพระธรรม ทำยาตา ฯ

ก ข ศีลธรรม.

ก - ค

ก ไก่	ชอบ ข้าวสาร ไม่ชอบพลอย	แต่ที่ถ้อย อารี มั่นดีเหลือ
ข ไข่	กิน ประโยชน์ดี มีเหลือเพื่อ	ต้องเอื้อเพื่อ แตกง่าย ให้ระวัง.
ข ขวด	ดูสง่า กว่ากระบอกล	ใช้นอกคอก ตีกัน นั้นผิดหวัง.
ค ควาย	คนว่าดง โมหะจ้ง	แต่คนมั่ง - มีเพราะควาย น่าอายมันฯ

ค - ฉ, ฉ - ช

ค คน	ถ้า ฝึกฝน เสี่ยงจะเพราะ	ขัดคอกัน มันไม่เหมาะ ไม่สุขสันต์
ฅ ระวัง	เสี่ยงกังวล หวานใจครัน	เสียงสวรรค์ เชิญให้คน สนใจธรรม.
ง งู	ที่ ลนลาน พิษพานน้อย	ที่แถมช้อย พิษมันกล้า ดูน่าขำ
จ จาน	มี อาหาร ค่าน้ำ	ถ้าจวนคว่ำ ไม่เห็นมี ดีอะไร.
ฉ ฉิ่ง	ที่ ดีดี มีเสียงเพราะ	ถ้าฉิ่งแตก ดีหรือเคาะ ฟังไม่ไหว
ช ช้าง	มี สติตั้ง ระวังภัย	จะเคลื่อนไหว งามสง่า ทุกอาการ ฯ

ช - ฉ, ฎ - ฐ

ช ไซ้	ไม่ อาจล่ำม ซึ่งน้ำใจ	แม้ล่ำมได้ กระทบ ถึงข้างสาร
ฉ เผลอ	ไม่ เดินเลื้อย เข้าสู่ฉาน	ง่ายต่อการ จะประสบ พบปัญญา.
ฎ ผู้หญิง	สิ่งสร้างมา เป็นเมีย, แม่	หญิงสาระแน ชอบเป็น อีปลาร้า
ฏ ชฎา	หมายถึงเทริด เติลิดมา	จากชฎา คือผมเชิง ยุ่งเหยิงจริง.
ฏ ปฏัก	อย่าให้ปัก เอาผู้ใช้	เครื่องฝึกฝน วัฏควาย ให้เก่งวิ่ง
ฐ ฐาน	แม้ อยู่ต่ำ อย่าติติง	สำคัญกว่า ตัวสิ่ง อยู่ข้างบน ฯ

ท - ณ, ด - ถ

ท มณฑิ	โสภายิ่งพายุ่ง	ควรจะมุ่ง งามธรรม ตามเหตุผล
ฒ ผู้เฒ่า	ที่แท้จริง ต้องตื่นตน	เพราะได้ยล โลกมา เวลานาน.
ณ เณร	นั่น คือหน่อ สมณะ	เริ่มตบะ เพื่อดับทุกข์ ทุกสถาน
ด เด็ก	ตัว ยังเล็ก รู้ประมาณ	เชื่อพ่อแม่ อาจารย์ ท่านอบรม.
ด เต่า	แม้จะเขลา ก็ห่วงวงหนัก	ระดองฝึก ใช้เป็นเกราะ อย่างเหมาะสม
ถ ถุง	ทอง มีค่า กว่าถุงลม	น่านิยม อย่างสูง คือถุงธรรม ฯ

ท - น, บ - ผ

ท ทหาร	มุ่ง กำราบปราบข้าศึก	ถ้าไม่ฮึด เพื่อเกียรติ - กาม ก็งามฆ่า
ธ ธง	นั่น ธงชัย มีไว้หน้า	ให้เกิดก่า - ลังใจ ได้มากพอ.
น หนู	หนูน้อย ๆ คอยเชื่อฟัง	ทำแต่ตาม พ่อแม่สั่ง จักสุขหนอ
บ ไปไม้	ใช้เป็นยา หาไว้พอ	ทั้งยาหม้อ ยาผง ใช่ว่าดี.
ป ปลา	มี ลูกตา ไม่เคยหลับ	เป็นคติ ที่ควรรับ มาขับผี (?)
ผ ผึ้ง	นับ เป็นหนึ่ง แห่งสามัคคี	ความเพียรมี มากกว่าคน ควรสนใจฯ

ฝ - ฟ, ภ - ย

ฝ ฝา	หมาย ความว่า ไว้ป้องกัน	สิ่งโน้นนั้น ให้งามงด และสดใส
พ พาน	เพื่อ เสริมความ งามวิไล	ดำรงกาย วาจาใจ ดังใฝ่พาน.
ฟ พัน	รักษามัน ให้ถูกต้อง	เคี้ยวกัดคล่อง ชัดเสียง สำเนียงขาน
ภ สำเภ	เราใช้ข้าม ชลธาร	ถึงนิพพาน เพราะ ถือเอา สำเภาธรรม.
ม ม้า	ยิ่ง เลี้ยงดี ยิ่งมีพลัง	และมีทั้ง ท่าที่ ที่งามขำ
ย ยักษ์	ดู จะรัก แต่บาปกรรม	ซึ่งจะทำให้เป็นยักษ์ ไม่รักดี ๆ

ร - ว, ศ - ส

ร เรือ	แล่น อยู่เหนือ ผิวน่านน้ำ	อย่าให้คว่ำ ก็ถึงท่า สง่าศรี
ล ลิง	มี เหลี่ยมเล่ห์ หลายวิธี	คนเรานี่ อย่าให้ลิง มันหลอกเอา.
ว แหวน	สวมนิ้ว ดูคมขำ	แหวนพระธรรม สวมใจ หายโง่เขลา
ศ ศาลา	คุ้มฝนฟ้า พาให้เรา	มีร่มเงา สุขสบาย ได้ทุกวัน.
ษ ฤๅษี	แสวงหา สิ่งสูงสุด	เพื่อมนุษย์ อยู่เย็น เป็นสุขสันต์
ส เสือ	ที่ดีดี มีคุณธรรม	คนพากัน ให้เกียรติ ไม่เกลียดชัง ๆ

ห - อ

ห หีบ	เหมือนหทัย ใสชีวิต	ชวนกันคิด ให้วิไล ดั่งใจหวัง
พ จุฬา	ยอดสมอง ต້องระวัง	อย่าให้พลัง พลาดผิด ชีวิตวาย.
อ อ่าง	วางไว้ ใส่ง่อนทอง	รีบสนอง ใสให้ได้ ดั่งใจหมาย
ฮ นกฮูก	ตาดี มีประกาย	มองเห็นได้ แม้มันมืด ยืดยาวไกล ๆ

ก ข ปรมัตถธรรม.

ก - ข

	นึกถึงธรรม นำมาปรับ กับ ก ข	เป็นหัวข้อ แสดงธรรม นำศึกษา
ก ไก่	ชั้นกึ่ง ร้องบอกมา	ใครอย่ากล้า ยึดอะไร ไว้เป็นตน.
ข ไช้	ข้อง เวียนวิฏฐ์ อยู่อัตรา	โมหะหนา ออกไม่ได้ ให้ขัดสน
ข ขวด	ใส่ สุรา ; กายาคณ	ใส่ของเมา เมาลิ้น กว้านั้นไป ฯ

ค - ง, จ - ฉ

ค ควาย	หมายถึง อวิชชา	ชี้หรือฆ่า มันทั้งผอง จักผ่องใส
ค คน	อย่า สัปดน ยื่นเข้าไป	ห่วงโซ่ใหญ่ สายกรรม ช้ำมิวาย.
ฌ ระฆัง	วังเวงเสียง สำแดงสัจจ์	เป็นปรมัตถ์ แล้ววิมุตติ เป็นจุดหมาย
ง งู	อุปาทาน พานพันกาย	ดั่งผีพราย ยึดจับ ไว้กับทุกข์.
จ जान	เปรียบเหมือนกาย ใส่ธาตุ-ขันธุ์	ต้อง"คว่า" มัน ให้ว่างหาย กลายเป็นสุข
ฉ ฉิ่ง	ทึง จังหระ อยู่กรูกรูกรู	บอกว่าทุกข์ ทุกที่ ที่เกิดมา ฯ

ช - ญ, ฎ - ฏ

ช ช้าง	ร้องอย่าง โกฎจนาท	มันไม่พลาด พัดตก จากหน้าผา
ช ไช้	สาย สงสาร ช่างมารยา	ผูกแน่นหนา ไม่แสดง แห่งเงื่อนปม.
ฌ เฉลอ	ไม่ปลั่งเปลอ เข้าสู่ฉาน	แล้วเกิดญาณ เพราะปัญญา มาผสม
ญ ผู้หญิง	รู้จริง ไม่โง่งม	เป็นบัณฑิต มีถม เทียมผู้ชาย.
ฎ ชฎา	เลื่อนมา จากผมเชิง	แสนยุ่งเหยิง คือกิเลส ฤทธิเดชร้าย
ฏ ปฏัก	ปักหรือตี ที่วัวควาย	เหมือนขับไล่ อวิชชา หนีหน้าไป ฯ

ฐ - ณ, ด - ต

ฐ ฐาน	ที่ คงมั่น นั้นต้องมี	ทุกคดี ธรรมหรือโลก ไม่โยกไหว
ท มณเฑ	โศภา ทำอะไร	ทั้งกายใจ ต้องโศภา มาด้วยกัน.
ฒ ผู้เฒ่า	ที่แท้ รู้จักโลกสุขหรือโศก	รู้จักจริง ทุกสิ่งสรรพ
ณ เณร	คือ หน่อ สมณะอัน	จะสร้างสรรค์ ศาสนา สถาพร.
ด เด็ก	ใจ ยังเล็ก ยึดถือน้อย	จึงไม่ค่อย ทุกข์ใจ ฤทัยถอน
ต เต่า	เอาแต่ จะกินนอน	เหมือนคนขลา เอาแต่ร่อน หาอาหารณ์ ฯ

ถ - น, บ - ป

ถ ถุง	นั่น บรรจุ อนุสัย	ถ่ายเทไว้ ทุกครา ออย่าหมักหมม
ท ทหาร	ของพระองค์ ต้องระดม	พลังถล่ม กิเลสมลาย ไร้ศัตรู.
ธ ธง	นั่น ธงชัย อรหันต์	มีธรรมชั้นร์ เป็นกองทัพ ขับเคี่ยวสู้
น หนู	นั่น พันภัย เพราะได้รู้	เหมือนเรารู้ ใช้ธรรม กำบังตน.
บ ไปไม้	ใช้บังแดด ได้เย็นฉ่ำ	ใบพระธรรม บังกิเลส วิเศษผล
ป ปลา	น้ำ ถึงตา พาวิกล	ไม่เคยยล เห็นน้ำ ดั่งทำเมิน ฯ

ผ - พ, ภ - ม

ผ ผิ่ง	พึงเปรียบ คณะสงฆ์	ดำรงงาน ศาสนา นำสรรเสริญ
ผ ผา	ถ้า ปิดดี มีคุณเกิน	เหมือนคนเจริญ สติไว้ คุ่มกายใจ.
พ พาน	มี ไว้ใส่ สิ่งสูงสุด	กายมนุษย์ ใส่ธรรมรส อันสดใส
พ พัน	นั่น เคี้ยวกัด ตัดเยื่อใย	ตัดอนุสัย ได้ด้วยฟัน คือปัญญา.
ภ สำภา	ข้ามสมุทร สุดลึกล้ำ	สำภาธรรม ข้ามมหาทรณพ์ แห่งตัณหา
ม ม้า	เหมือน กายาดี ชี้อัปมา	ตามมรรคา แปรองค์ ตรงนิพพาน ฯ

ย - ล, ว - ๒

ย ยักษ์	แปลว่า "ผู้ เขามุซา"	มักกลายมา เป็นยักษ์ ผู้หักหาญ
ร เรือ	เปรียบ เหมือนกาย ไร้ใช้งาน	ถ้าเรือรั่ว จะปวยการ งานใช้เรือ.
ล ลิง	ที่ แท้จริง มันหลอกเจ้า	กิเลสเรา ก็หลอกเรา เอามากเหลือ
ว แหวน	ใส่ นิ้วงาม ความเหลือเฟือ	ถ้าใครเชื่อ ก็ทิ้งไป อย่าใส่เลย.
ศ ศาลา	สร้างขึ้นมา บ้างแดดฝน	ศาลาธรรม กำบังคน ทั้งโลกเหวย
ษ ฤๅษี	แสวงหา มาอย่างเคย	ไม่หยุดเฉย วิปัสสนา แก่กล้าจริง ๕

ส - ห,, พ - ฮ.

ส เสือ	ข่ม ในสมณะ วิปัสสนา	จับได้มา ซึ่งมรรคผล พิมลยิ่ง
ห หีบ	ใส่ สุนัขจิ้งจอก อย่าชิงช้า	เพราะเป็นสิ่ง เดียวเลิศ เหลือพรรณนา.
พ จุฬา	ถือกันว่า "สิ่งสูงสุด"	คือวิมุตติ จุดหมายมาด แห่งศาสนา
อ อ่าง	นั้น เป็นแอ่ง แห่งอาสวา	ใช้ปัญญา ทุบทำลาย อย่าให้รอ.
ฮ นกฮูก	เห็นได้ ในยามค่ำ	ผู้มีธรรม เห็นถึงใน หทัยหนอ
หัวข้อนธรรม	นำมาวาง อย่างเพียงพอ	เป็น ก ข แห่งพระธรรม นำไปตรอง ๕

สำคัญที่มีศีลธรรม

ศีลธรรม มีประจำ อยู่คู่โลก

ยิ่งกว่าโชค ไตใด ที่ไฝฝืน

โชคจะดี หรือร้าย อย่างไรกัน

มันสำคัญ อยู่ที่ มีศีลธรรม ๕

๙ หมวดมงคล

เราสร้างดวง อย่าให้ดวงสร้างเรา

เราดี ดีกว่าดวงดี	เพราะดีนั้นมี -
ที่เรา, ดีกว่าที่ดวง	
ทำดีนั้นแหละเราหวัง	เอาดีทั้งปวง
มาทำให้ดวง มันดี	
ดวงชั่วไม่ได้เลยนี่	ถ้าเราขยันมี
ความดีทำได้ เป็นคุณ	
อยู่ดี ตายดี เพราะบุญ	ทำให้ใจจุน
ตลอดชีวิตติดมา	
ดวงดีมีอยู่อัศจรรย์	ก็เพราะเหตุว่า
เราทำดีเป็น เห็นมัย ?	
เหตุนั้น เราทำนใดใคร	ทำดีเสมอไป
ดวงดีจักมีสมบุญ ฯ	

พุทธทาส อินทญโณ

ทำดี ดีแล้ว เป็นพร

ทำดี ดีแล้ว เป็นพร
ขอพร ะใคร ให้กวน.

ไม่ต้อง อ้อนวอน

พรที่ ให้กัน ผันผวน
อวลไป อวลมา อย่าหลง.

เป็นเหมือน ลมหวน

พรทำ ดีเอง มั่นคง
ซื่อตรง ต่อผู้รับ รู้ทำ.

วันคืน ยืนยง

อยากกรวย ด้วยพร เพียรบำ -
ให้ถูก ให้พอ ต่อตน.

เพ็ญบุญ กุศลนำ

ทุกคน เกิดมา เป็นคน
เป็นผล แห่งกรรม ทำเอง.

ชั่วดี มีจน

ถือธรรม เชื้อกรรม ยำเกรง
ทำแต่ กรรมดี ทวีพร ฯ

บาปชั่ว กลัวเกรง

กรรมดี ดีกว่า มงคล

กรรมดี ดีกว่า มงคล สืบสร้าง กุศล
 ดีกว่า นั่งเกล้า ของขลัง.
 พระเครื่อง ตะกรุด อุทกัณฑ์ ปลุกเสก แสนนวมัง
 คาคมั่ง แขนวมั่ง รังรุ้ง.
 ขี้ขลาด หวาดกลัว หัวยุ่ง กิเลส เต็มพุง
 มงคล อะไร ได้คุ้ม.
 อัมพาล ชื้อหา มาคุ้ม เป็นเรื่อง อุทลุม
 นอนตาย ก่ายเครื่อง รวงทอง.
 ธรรมะ ต่างหาก เป็นของ เป็นเครื่อง คุ้มครอง
 เพราะว่า เป็นพระ องค์จริง.
 มีธรรม ฤาณี ไครยง ไร้ธรรม ฝืนสิง
 ไผ่ยิง ก็ตาย เกิดตาย.
 เหตุนั้น เราท่าน หญิงชาย เร่งขวน เร่งขวย
 หาธรรม มาเป็น มงคล.
 กระทั่ง บรรลุ มรรคผล หมดตัว หมดตน
 พันจาก เกิดแก่ เจ็บ ตาย.
 บริสุทธิ ฝุดมอง ใจกาย อุบัติวะ ทั้งหลาย
 ไม่พ้อง ไม่พาน สถานใด.
 เหนือโลก เหนือกรรม อำไพ กิเลส - สวะไหน
 ไม่อาจ ย้ายปี ปีศา ๕

สู้กับหมอน.

หนุนหมอนต่ำ นอนหงาย สบายหนอ
คือคอหัก เผาะออกไป ได้ใส่โลง
พ่อคุณเอ๋ย จะต้องมี สองสามหมอน
แก้ล้ามัน อย่ามีมัน ให้เหนื่อยแรง
นอนแต่น้อย ไม่ตะบอย หาคความสุข
ที่กิเลส ชักนำใจ ให้ล้าพอง

ถ้าหมอนสูง นอนหงาย กัดตายโหง
แต่มันโล่ง สบายเหลือ เหมือนนอนตะแคง.
ข้างหลอกหลอน ไปได้ หลายแขนง
นอนตะแคง หรือนอนหงาย ใช้แขนรอง.
จากการนอน ไม่อยากจะลุก : เป็นโรคสมอง
จนเราต้อง มีอะไร ให้เกินควร ฯ

สนทนากับพระเจ้า.

บางเวลา **สนทนา กับพระเจ้า**
ด้วยขันติ เมตตา ปราณีไป
เพราะมาจัด ด้วยวัด - ฤ นิยม
ตายทั้งเป็น เหมือนว่าเล่น ทุกชั่วโมง
ทำอย่างไร ก็ยังไม่ มองเห็นทาง
เมื่อศีลธรรม กลับผัน มาทันทีแว

ท่านคอยเฝ้า ดูโลก อันโยกไหว
เท่าไร เท่าไร สัตว์โลก ยังโยกโคลง.
เกิดระทม ทุกชั่วร้าย กว่าตายโหง
ยิ่งกว่าตาย ใส่โลง ซึ่งครั้งเดียว.
จะเลิกร้าง หมดสิ่ง น่าหวาดเสียว
โลกจะเกี่ยว ก่อสุข ยุคศรีอารีย์ ฯ

การปิดทอง.

การปิดทอง ต้องหมาย ถึงความสมัคร
เพื่อบูชา เต็มความรัก ประจักษ์ตอน
สุขจะเกิด ทั่วกัน นั้นยืนนาน
เพราะเหตุที่ มีธรรม ประจำวัน
ผิดจากนี้ มีแต่ จะงายม
ปิดทองนอก ได้ความงาม ตามระบิล

ประพุดิธรรม พร้อมรัก ตามที่สอน
ยามม้วยมรณ หรือยังอยู่ ดูเหมือนกัน.
ทุกเหตุการณ์ ทุกทุกภพ ประสบสันดี
ประพุดิกัน อย่างกะของ ที่ต้องกิน.
ดูไม่สม ตามส่วน ที่ควรถวิล
ปิดทองใน ใจสิ้น ความว้ายเวียน ฯ

รสสวรรค์ นั้น เสพติด.

อันลัทธิ นานา นำเวียนหัว
เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนยาง

เป็นกรงทอง จองจำ จำกัดเขต
ความหลุดพ้น ไซ่อร่อย เช่นอ้อยตาล

รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิษฉม้าง
อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรื่องนกน้อย

จงถอนตัว ออกมา เสียให้ห่าง
เป็นตังเหนียว กั้นทาง ดวงวิญญาณ.

นำทุเรศ กลับรัก เป็นหลักฐาน
ทิ้งไม่ลาน ตาพราว ราวเพชรพลอย.

ถูกกัซัง ก็ไม่รู้ เหมือนปูหอย
ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด ฯ

อตตา หิ อตตโน นาโถ.

มิใช่ใคร	จะพึง	ซึ่งพระเจ้า
แต่พวกเรา	ชาวพุทธ	ศาสนา
ผู้เชื่อฟัง	โอวาท	พระศาสดา
ฟังธรรมา	คือฟัง	ซึ่งตัวเอง,
ประกอบกรรม	นำมา	ซึ่งโภคผล
ตั้งแต่ต้น	จนปลาย	ได้เหมาะเหม็ง
ทั้งทางโลก	ทางธรรม	ก็ยำเกรง
ถือเลบง	สร้างตัว	อยู่ทั่วกัน.
อตตา หิ	อตตโน	นาโถ, แปล
ว่า "ตัว พึ่ง	ตัว "แน่,	ถ้าบิดผัน
เป็นอื่นไป	วนเวียน	พาเหียร ครัน
ฟังเขานั้น	ไม่ "หนึ่ง"	เหมือนฟังตัว ฯ

การฟังผู้อื่น.

อันฟังท่าน	ฟังได้	แต่บางสิ่ง
เช่น ฟังฟัง	ผ่านเกล้า	เจ้าอยู่หัว
หรือฟังแรง	คนใช้	จนควายวัว
ใช้จะฟัง	ฟังตัว	ไปเมื่อไร.
ต้องทำดี	จึงเกิดมี	ที่ให้ฟัง
ไม่มีดี	นิดหนึ่ง	ฟังเขาไหน ?
ทำดีไป	ฟังตัว	ของตัวไป
แล้วจะได้	ที่ฟัง	ซึ่งถาวร.
ฟังผู้อื่น	ฟังได้	แต่ภายนอก
ท่านเพียงแต่	กล่าวบอก	หรือพรั่สอน
ต้องทำจริง	เพียรจริง	ทุกสิ่ง, ตอน-
นี้, จึงถอน	ตัวได้	ไม่ตกจม.
จะตกจน	หรือว่า	ตกนรก
ตนต้องยก	ตนเอง	ให้เหมาะสม
ตนไม่ยก,	ให้เขายก	นั้นพกลม :
จะตกหล่ม	ตายเปล่า	ไม่เข้าการ ฯ

๑๐ หมวด มอง - มอง

มอง - มอง - มอง.

มองอะไร มองให้เห็น เป็นครูสอน
มองเห็นความ เสมอกัน มีปัญญา
มองทุกข์สุข ก็จงจ้อง มองให้ดี
มองว่าเป็น ตามปัจจัย ให้ระวัง
มองโดยนัย ที่มันสอน จะถอนโตก
มองไม่เป็น โทษผีศาจ นางไม้มา

มองไม่ชวน หรือมองคน มองค้นหา
มองเห็นว่า ล้วนมีพิษ : อนิจจัง.
มองว่าเป็นอย่างที่ คนเราหวัง
มองจริงจัง ก็จักเห็น เป็นธรรมดา.
มองแยกแยก มันไม่สอน ร้อนเป็นบ้า
มองถูกทำ ไม่คว่ำทุกข์ : มองถูกจริง !

มองถูก ทุกข์คลาย.

มองอะไร ให้เห็น เป็นครูสอน
มีสิ่งสอน เสมอกัน มีปัญญา
จะมองทุกข์ หรือมองสุข มองให้ดี
หรือเป็นไป ตามปัจจัย ให้ระวัง
มองโดยนัย ให้มันสอน จะถอนโตก
มองไม่เป็น จะโทษใคร ที่ไหนมา

มองไม่ชวน หรือมองคน ถ้าค้นหา
จะพบว่า ล้วนมีพิษ อนิจจัง.
ว่าจะ เป็น อย่างที่ เรานึกหวัง
อย่าคลุ้มคลั่ง จะมองเห็น เป็นธรรมดา.
มองแยกแยก มันไม่สอน นอนเป็นบ้า
มองถูกทำ ทุกข์ก็คลาย สลายเอง ๆ

มองแต่แง่ดีเถิด.

เขามีส่วน	เลวบ้าง	ช่างหัวเขา
จงเลือกเอา	ส่วนที่ดี	เขามีอยู่
เป็นประโยชน์	โลกบ้าง	ยังน่าดู
ส่วนที่ชั่ว	อย่าไปรู้	ของเขาเลย ;
จะหาคน	มีดี	โดยส่วนเดียว
อย่ามัวเที่ยว	ค้นหา	สหายเอ๋ย
เหมือนเที่ยวหา	หนวดเต่า	ตายเปล่าเลย
ฝึกให้เคย	มองแต่ดี	มีคุณจริง ๆ

ตาบอด ตาดี.

หมუნกัจจง	มองเท่าไร	ไม่เห็นฟ้า
ถึงฝูงปลา	ก็ไม่เห็น	น้ำเย็นใส
ได้เดือนมอง	ไม่เห็นคุณ	ที่ดูดีกิน ;
คนทั่วไป	ก็ไม่	มองเห็นโลก
ต้องทุกข์โศก	หงุดหงิด	อยู่นิจสิน
ส่วนชาวพุทธ	ประยุกต์ธรรม	ตามระบิล
เห็นหมดสิ้น	ทุกสิ่ง	ตามจริงเอ๋ย ๆ

เมื่อมองดินเห็นฟ้า.

มองเห็นฟ้า ดินใหญ่ กระจายเลย
 คือมองโลก เห็นว่าง จากอึดตา
 มั่นว่างจริง ยิ่งกว่าฟ้า เพราะว่ามี
 ครั้นมองดู โลกว่าง อย่างแท้จริง
 อมฤต นคร ช้อนอยู่นา
 คิดดูเถิด บ้าหรือดี มีให้ดู
 ถ้าจะมัว อยู่ทีเห็น ดินเป็นดิน

เมื่อมองดิน เห็นฟ้า นิจจาเอ๋ย
 ฉันทจะเอ๋ย ฟังดูหนา บ้าดีหรือ ?
 ว่างจากอึด ตनिया อย่างเต็มที
 สิ่งหนึ่งที่ เรียกมหา- สุนฺญตา.
 ก็เห็นสิ่ง ที่เรียก ว่ามหา-
 นี้เรียกว่า มองฟ้า แล้วปะดิน.
 ถ้าไม่เห็น อย่าเพ้อจู้ มาตินิน
 ก็ดูตกิน มันไป เป็นไฉ่เดื่อนฯ

มองฟ้าปะดิน.

แรกมองฟ้า ก็เห็นว่าง อย่างเขาว่า
 ยิ่งมองไป ยิ่งว่างมา สารพรรณ
 กลับได้เห็น สาระหนึ่ง ซึ่งความว่าง
 เป็นแผ่นดิน เย็นและหยุด กว่าจุดใด
 เป็นที่ตั้ง เย็นสนิท แห่งจิตว่าง
 เป็นแดนดิน ที่คงมั่น นิรันดร

ไม่เห็นพวก เทวดา คลาสวรรค์
 จิตใจมั่น ยิ่งเห็นว่าง อย่างสุดใจ.
 มอบให้อย่าง แก่นสาร ปานดินใหม่
 ทรงคุณใหญ่ เรียก "อมตะ มหานคร"
 กิเลสสร้าง ทุกข์หาย ไร้โศกศร
 นี้แลตอน ที่มองฟ้า แล้วปะดิน ฯ

๑๑ หมวด โลก

โลกเปรียบศาลาให้อาศัย.

โลกนี้เปรียบ ศาลา ให้อาศัย
ทางที่ดี เมื่อพรวก ไปจากมัน
เมื่อเราได้ เกิดมา ในอาโลก
จึงควรสร้าง สิ่งชอบ ไว้ตอบแทน
คุณความดี ของท่าน กาลก่อนก่อน
เราเกิดมา อาศัย ได้สำราญ

ประเดี้ยวใจ ผ่อนพัก แล้วจักผัน
ควรสร้างสรรร ส่งเสริม เพิ่มคะแนน.
ให้พ้นโศก พ้นภัย สบายแสน
ให้เป็นแดน ดิมสุข ขึ้นทุกกาล.
ที่ท่านสอน ไว้ประจักษ์ เป็นหลักฐาน
ควรหรือผ่าน พ้นไป ไม่ค้ำนึ่งฯ

โลกนี้คืออะไรแน่ ?

โลกนี้คือ ถ้ามืด ไม่เห็นแสง
คิด - พุด - ทำ โมหา ไปท่าเดียว
โลกนี้คือ ร่มไม้ ให้อาศัย
ออกไปสู่ โลกอื่น อีกหมื่นพัน

ไม่มีความ แจ่มแจ้ง ไม่เฉลียว
ลองคิดเทียบ โลกสว่าง ช่างหน้ากัน !
บัดเดี้ยวใจ พักร้อน แล้วผอนผัน
ไยยึดมั่น หมายถึง โลกนี้นาน !

โลกนี้น่าฆ่า.

โลกนี้มี แต่คนบ้า ไม่น่าอยู่
คือตัวกู ที่เกิดอยู่ เป็นประจำ
อย่าปล่อยให้อารมณใด เข้ามาปรง
ว่างตัวกู จิตก็อยู่ เหนือโลกแท้

จงมองดู ให้ดีดี มีข้อฆ่า
จงกระทำ อย่าให้เกิด ประเสริฐแล.
เป็นจิตยุ่ง วุ่นวาย หลายกระแส
ว่างกฏแน่ ก็หยุดบ้า น่าฆ่าเอย ฯ

โลกนี้คือทางผ่าน และบทเรียน.

โลกนี้เหมือน ทางผ่าน ที่รกร้าง	เพื่อทนสู้ อดเบรี้ยว ไปกินหวาน
พันโลกนี้ มียิ่ง กว่าอ้อยตาล	เมื่อพบพาน "อมฤ- ตโลกา!"
โลกนี้ เพียง บทเรียน ให้เพียรอ่าน	หมั่นวิจารณ์ ตื่นลึก รับผิดชอบ
ให้รอบรู้ แจ่มจน พันมาয়া	แล้วโลกมา เป็นบ่าว เรายำไป !

โลกคือเครื่องลองและโรงละคร.

โลกนี้คือ เครื่องลอง ของมารร้าย	ไว้สอบไล่ ว่าใคร ยังหลงไหล
ว่าใครบ้า ใครเขลา ฝ้าจมน	หล่มโลกใหญ่ ติดตั้ง ทั้งชั่วดี!
โลกนี้ ที่แท้ คือโรงละคร	ไม่ต้องสอน แสดงถูก ทุกวิถี
ออกโรงกัน จริงจัง ทั้งตาปี	ตามท่วงที่ อวิชา ลากพาไป!

โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่.

โลกนี้เปรียบ ปานว่า มหาสมุทร	ปลามนุษย์ ผุดวาย อยู่ไหวไหว
เพราะค้นหา หมิ่นวิถี เข้าใจใจ	วังชวักไขว่ เหี่ยวดี มีไม่พอ!
โลกนี้คือ กรงไก่ เขาใส่ไว้	จะนำไป แล่เนื้อ ไม่เหลือหลง
จิกกันเอง ในกรง ได้ลงคอ	ฝ้าตั้งข้อ รบกัน ฉันทักกลัว!

จะดูโลกแง่ไหนดี ?

จงดูเถิด โลกนี้ มีหลายแง่	ดูให้แน่ น่าสรวล เป็นชวนหัว
หรือชวนเศร้า โศกสลด ถึงหดตัว	ดูให้ทั่ว ถ้วนความ ตามแสดง.
จะดูมัน แ่งไหน ตามใจเถิด	แต่ให้เกิดปัญญา มาเป็นแสง
ส่องทางเดิน ชีวา ราคาแพง	อย่าให้แพลง พลาดพลัง ระวังเอย ฯ

โลกนี้คืออะไรแน่ ?

โลกเรานี่	ที่แท้	คือโรงละคร
ไม่ต้องสอน	แสดงถูก	ทุกวิถี
ออกโรงกัน	จริงจัง	ทั้งตาปี
ตามท่วงที	อวิชา	จะลากคอ ;
โลกนี่คือ	กรงไก่	เขาใส่ไว้
จะนำไป	แล้วเนื้อ	ไม่เหลือหลอ
จิกกันเอง	ในกรง	ได้ลงคอ
เฝ้าตั้งข้อ	รบกััน	ฉันทักกั้ว – เอย ฯ

โลกอนิจจัง.

ตามธรรมดา ถ้าไม่มี ความเปลี่ยนแปลง
จะเป็นคน ทนอยู่ ในโลกนี้
ดับจากโลก เพราะโลก มันน่าชัง
เพราะโลกมี อนิจจัง บังเอาไว้

มาบังแฝง คนจะเบื่อ จนเหลือที่
หนักเข้ามี แต่อยาก จะดับไป.
แต่ใครบ้าง รู้ลึก เช่นนี้ได้
คนเราใช้ อนิจจัง ชังตัวเอง ฯ

โลกกลียุค.

โลกทุกวัน อยู่ในขั้น กลียุค
จนสิ้นสุด มนุษยธรรม ต่ำอบาย
กิเลสใส- หัวส่ง ลงปลักกิเลส
สามารถดูต ดิ่งกันไป ใจมืดมัว
มองไม่เห็น ศีลธรรม ว่าจำเป็น
เกียรติ กาม กิน บินบ้า ยิ่งกว่าเกิน

ที่เบิกนุก เร็วสุด ถึงจุดสลาย
เพราะเห็นกง - จักรร้าย เป็นดอกบัว.
มีความแหว่น แสนวิเศษ มาสู่มหัว
เห็นตนตัว ที่จมกาม ว่าความเจริญ.
สำหรับอยู่ สุขเย็น ควรสรรเสริญ
แล้วหลงเพลิน ความบ้า ว่าศีลธรรม ฯ

โลกนี้พัฒนา.

โลกฮึดฮัด พัฒนา บุษบาปี
 ไม่มีใคร ต่ำหนิใคร เพราะใจเป็น
 รัฐบาลไหน ในโลก สับโขกมัน
 พวกนักบวช แอบหา ภาพมาดู
 ความกว่าหน้า ทางเนื้อหนัง อย่างนี้เอง
 บุษบาปี ถึงทูนหัว มั่วกันไป

เพราะผลอโง่ ทีละนิด คิดไม่เห็น
 ในเชิงเช่น เดียวกัน ไม่ทันรู้.
 ดูจะชอบ เหมือนกัน ทำไก่ออยู่
 คุณครูรู้ พร่างศิลป์ไป โย้ได้ไกล
 ครั้นพัฒนา จบเพลง ไม่ไปไหน
 โลกยุคใหม่ ต้องไม่โง่ หยุดไปที่ ๕

เมื่อกิเลสยึดครองโลก.

เมื่อกิเลส ไหลนอง ยึดครองโลก
 เมื่อกระแส ไฟต์ถมหา ไหม้พาไป
 กลับยกย่อง ว่านั่นสิ่ง ศิวิไลซ์
 เป็นเครื่องล่อ กามา บ้าติดตั้ง
 ทั้งแก่เฒ่า สาวหนุ่ม ล้วนจมกาย
 อาชญากรรม ลุกลาม สงครามครบ

มันสุดแสน โสโครก ที่โกรกไหล
 ทิ้งซากไว้ ระเกะระกะ อนิจจัง.
 ยั่วความใคร่ เพิ่มเหยื่อ แก่เนื้อหนัง
 ทั่วโลกคลั่ง ก็ยิ่งคล้าย อบายภาพ.
 เกลียดศีลธรรม เห็นเป็นหนาม ระคายขบ
 ร้อนตลบ โลกกิเลส สังเวชจริงฯ

โลกพัฒนา.

โลกพัฒนา ที่เรียกว่า Developed
 หรืออย่างน้อย ให้จบเร็ว กว่าธรรมดา
 เร่งพัฒนา เหมือนเร่งฆ่า ให้ตัวตาย
 ผลได้มา เพื่อกว่า ความเป็นจริง
 โลกพัฒนา วัตถุเหลือ เหนือคุณธรรม
 เรื่องอวกาศ เรื่องอาละวาด เกินจำเป็น

ดูจะเพ้อ จุดจบ เสียมากกว่า
 นึกแล้วพา อนาถใจ ใครทำวังตึง.
 ทรัพย์ธรรมชาติ วอดวาย คล้ายกับวัง
 จนยุ่งชิง กันไปหมด อดเยือกเย็น.
 ไม่อ้อมหน้า ไม่คิดเปลื้อง พวกเรื่องเหม็น
 ยิ่งโลดเต้น ยิ่งสุขโศก โลกพัฒนา ๕

ยิ่งเจริญ ยิ่งบ้า ?

ถ้าพูดว่า "ยิ่งเจริญ คือยิ่งบ้า"
 เพราะต่างชอบ ความเจริญ ที่เกินจริง
 โลกเจริญ เกินขนาด ธรรมชาติแหวก
 ทำมนุษย์ ให้เป็นสัตว์ พิเศษพลัน
 ยิ่งเจริญ ยิ่งดูเด็ด ด้วยเลือดอาบ
 สร้างปัญหา ยุ่งยาก มากะบิล

ดูจะหา คนเชื่อ ได้ยากยิ่ง
 เจริญอย่าง ผีสาง ยิ่งชอบกัน.
 เกิดของแปลก แปลงโลก ให้โศกศัลย์
 คือฆ่ากัน ทั้งบนดิน และใต้ดิน.
 ยิ่งฉลาด ยิ่งมีบาป กว่ายุคหิน
 ทั้งโลกสิ้น สุมความบ้า ว่าความเจริญ ฯ

ทรงเปิดโลก.

ครันตร์รู้ ลูถึง ความสำเร็จ
 โปรดทวยเทพ ในเทวโลก เสรีดังปอง
 จึ่งเทวดา มานุษย์ และอบาย
 ทั้งเหนือ-ใต้ ตก-ออก หรือล่าง-บน
 จนโลกุตตร โลกียา จ่อหน้ากัน
 จงเปิดใจ ออกรับ ระวังบอาย

ทุกทุกลัทธิ ขามเข็ด กษัตริย์สนอง
 เสด็จล่อง ลงมา ประชาชน.
 เห็นถึงธรรม กันได้ ทุกแห่งหน
 กำแพงคน คือวรรณะ พังทลาย.
 เหลือแต่ชั้น พวกเรา ที่เขลาหลาย
 โลกียะ จะได้กลายเป็นโลกุตตรา ฯ

นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ.

หมูนกจ้อง มองเท่าไร ไม่เห็นฟ้า
 ไล่เดือน ไม่เห็นดิน ที่กินไป
 คนทั่วไป ก็ไม่ มองเห็นโลก
 ส่วนชาวพุทธ ประยุกต์ธรรม ตามระบิล

ถึงฝูงปลา ก็ไม่เห็น น้ำเย็นใส
 หนอนก็ไม่ มองเห็นคูถ ที่ดูดกิน.
 ต้องทุกขโศก หงุดหงิด อยู่ในจิต
 เห็นหมดสิ้น ทุกสิ่ง ตามจริงเอย ฯ

โลกรอด เพราะกตัญญู.

อันบุคคล	กตัญญู	รู้คุณโลก
อุปโภค	บริโภค	มิให้หลาย
ข้าวหรือเกลือ	ผักหรือหญ้า	ปลาหรือไม้ ฯลฯ
รู้จักใช้	อย่าทำลาย	ให้หายไป ;

หนึ่งคน	ต่อคน	ทุกคนนี้
ล้วนแต่มี	คุณต่อกัน	นั้นเป็นไฉน
มองให้ดี	ดูให้เห็น	เช่นนั้นไซ้
โลกรอดได้	เพราะกตัญญู	รู้คุณกัน ;

ประเทศไทย	- ศาสนา	- มหาจักรี
รวมเป็น	อัตตภาพไทย	ใหญ่มหันต์
รอดมาได้	เพราะรักใคร่	อย่างผูกพัน
เพราะกตัญญู	มี	ที่ใจเอ๋ย

พ. อินทญโณ

๑๒ หมวดปกิณกะ

อาสาฬหบูชา.

อาสาฬหมาสแม่น	มาศธรรม
โสภาสส่องแสงนำ	มนุษย์พื้น
จากทุกขทุษกรรม	นำโลก
ไยจะมัวขุดค้น	ระแบบบ้ำเป็ยพักัน ฯ
อาสาฬห บูชา วันพระธรรม	อันลึกล้ำ ถูกเปิดเผย เป็นปฐม
ไยจะมัว คั่วไจกาย อย่างงายม	เป็นชาวพุทธ หยุดระทม สมชื่อเอย ฯ
อาสาฬหบูชา	ถือกันว่า วันพระธรรม
เปิดเผย หนทางนำ	สัตวิโลกผอง ผ่องพ้นภัย.
ที่เกิด แก่เจ็บตาย	ได้สبسสุข ทุกข์กษัย
มัวปิด ตาอยู่ไย	ไม่รับแสง แห่งพระธรรม ฯ
อาสาฬหบูชา ทำสืบกันมา	เพื่อระลึกถึงธรรม
ดับทุกข์ที่เหตุ สิ้นกิเลสสิ้นกรรม	สิ้นทุกข์สุขล้ำ – ญาณเร่งรีบเทอญ ฯ
อาสาฬหมาสชี้	ชวนชน ชาวเรา
รู้จักธรรมจักรจน	จักใช้
จักรประหัตประหารมล	มवलโทษ
มवलประโยชน์ตนท่าน	มันแม่นมโนหมาย ฯ

เผาตัวเอง.

ร้ายอะไร ไม่ร้ายเท่า จะเอาดี	เป็นฐลี จับจิต เกิดริษยา
ชิงดีแล้ว อวดเด่น เห็นออกมา	ตัวกูเจ้า บ้าคลั่ง สั่งเวชใจ.
สร้างนรก เป็นที่อยู่ เพราะเหตุนี้	"ตัวกูดี, ตัวกูเด่น" เห็นหรือไม่ ?
กลัวหมดดี จุดจี้ ให้เกิดไฟ	"เผาตัวเอง" ต่ไป เสร้าใจเออย ฯ

ใครอยู่ระดับไหน ?

ตอนแรก ๆ	เด็ก ๆ	มันก็อยาก	ดี
ล่วงมาไม่กี่ปี	ก็กลายเป็น	อยาก	ดั่ง
ใครตักเตือน	ก็ไม่ฟัง	มันอยาก	เด่น
ไม่แคร์ใคร	จะเขม่น	มันอยาก	โต่ง
เริ่มรู้จัก	คดโกง	มันอยาก	ดื้อ
ต่อมา	ไม่มีมือ	มันอยาก	โตด
พระเจ้า	ไม่โปรด	มันต้องอยาก	ดับ.

ความสุข.

ความเฮ้ย ความสุข
 ใครๆ ทุก คนชอบเจ้า ฝ้าวิงหา
 "แกก็สุข ฉันก็สุข ทุกเวลา"
 แต่ดูหน้า ตาแห้ง ยังแคลงใจ

ถ้าเราเผา ตัวตันทา ก็น่าจะสุข
 ถ้ามันเผา เราก็"สุข" หรือเกรียมได้
 เขาว่าสุข สุขเนื้อ! อย่าเห่อไป
 มันสุขเย็น หรือสุขไหม้ ให้แน่เออย ฯ

ความอยาก

อันความอยาก	จะระงับ	ดับลงได้
นั่นมิใช่	เพราะเรา	ตามสนอง
สิ่งที่อยาก	ให้ทัน	ตั้งมั่นปอง
แต่เพราะต้อง	ซำมัน	ให้บรรลัย,
ให้ปัญญา	บงการ	แทนรานอยาก
ความร้อนไม่	มีมาก	อย่าสงสัย
ทั้งอาจผลิต	กิจการ	งานใด ๆ
ให้ลวงไป	ด้วยดี	มีสุขเย็น ฯ

อาจารย์ไก่

ถ้าคนเราเปรียบกับไก่ดูให้ดี
มันไม่มีนอนไม่หลับไม่ปวดหัว
ไม่มีโรคประสาทประจำตัว
โรคจิตไม่มากลัวกับไก่น้อย
คนในโลกกินยาเป็นตัน ๆ
พวกไก่มันไม่ต้องกินสักเท่าก้อย
หลับสนิทจิตสบายร้อยทั้งร้อย
รู้สึกน้อยแห่งน้ำใจายไก่เอย
ได้เป็นคนหรือจึงได้นอนไม่หลับ
ควรจะนับว่าเป็นบาปหรือบุญเหวย
มีกรรมะกันเสียนะอย่าละเลย
อยู่สบายไม่ละอายแก่ไก่มัน.

พ. อินทญโณ

สูบบุหรี่ ?

สูบบุหรี่ มีแต่จะคอยบั่น
 ทอนอายุ ให้สั้น นั้นแน่ ๆ
 กำลังจิต ถูกตัดรอนให้อ่อนแอ
 เพราะต้องแพ้ แก่ความเงียน ราบเตียนไป.
 ต้องเสียทรัพย์ บุหรี่ดี ยิ่งมีค่า
 เตือนกว่า ๆ เงินร้อย ๆ พลอยกษัย
 น้ำเสียงเครือ ครอแคร เหมือนแยไป
 เอาควันไฟ รมปอด ยอดอันธพาล.
 เป็นผู้ใหญ่ นำเด็กให้ สูบบุหรี่
 ให้พวกผี หัวเราะคน ควรสงสาร
 แล้วเกิดมา ทำไมกัน มันป่วยการ
 หลงล้างผลาญ ตัวเอง เก่งสุดใจ ฯ

ถ้าสตรีดื่มเหล้า

ถ้าสตรี กินเหล้า เข้าเรื่อง "บ้า"
 ไม่รู้ว่า กินทำไม กินไปได้
 หรืออยากเป็น กิณรี ที่ไวไฟ
 ยิ้มละไม อยู่เพราะเหล้า : ผีเข้าทรง
 ดัดจริต ตามใคร บอกไม่ถูก
 เพราะปีศาจ จูงจุมูก ให้ลุ่มหลง
 เห็นผีเป็น เทวดา ดูน่างาม
 โลกก็ส่ง ตามแต่ แม่ผีดวง
 ยิ่งลูกผี มีแต่ จะเมาใหญ่
 มีอะไร ก็ต้องเหล้า ฝ้ายืดหน่วง
 พอขาดเหล้า ร้อนเร่า เสียเต็มทรวง
 โลกทั้งปวง เป็นโลกเหล้า นำเศร้าจ้ง
 ถ้า "สตรี" คำนี้มาจาก "สติ"
 ก็แปลว่า "คนผู้มี สติยิ่ง"
 ไม่ควรไป หลงเหล้า เข้าเรื่องลิง
 ควรจะหยิ่ง ธรรมแท้ ของแม่เอย ฯ

ดีในชั่ว.

ส่วนที่ดี มีชอน อยู่ในชั่ว
 มันสอนอย่าง เจ็บซ้ำ เป็นธรรมดา
 ชั่วมันสอน มากกว่า หรือจริงกว่า
 สอนดีกว่า ให้กลับตน จนถูกวิธี
 ให้ศรัทธา วิงหาพระ - ศาสนา
 สัตว์นรก หมกอยู่ ยังรู้ดี

ซึ่งสอนให้ เต็มตัว ไม่ยังทำ
 แต่มันสอน ลึกกว่า เมื่อได้ดี.
 มันสอนได้ ดีกว่า ความสุขศรี
 เกลียดกลัวชั่ว กว่าก่อนนี้ คืออย่างจริง.
 เรียนศึกษา ภาวนา เป็นอย่างยิ่ง
 ตัวของตัว เพราะชั่วสิ่ง สอนรุนแรง ฯ

ชั่วในดี.

ส่วนที่ชั่ว มีกลัว อยู่ในดี
 ไม่ค่อยสอน ไม่ค่อยเตือน อาจเพื่อนลง
 ยั่วให้หลง ในดี - ดี เป็นผีบ้า
 ดีมันสอน ไม่ค่อยจะ ถูกวิธี
 ยิ่งมีดี ก็ยังมี คนรบกวน
 พวกริษยา ก็หาช่อง จ้องจิตล้าง

คือดีมี เลศยั่ว ให้มัวหลง
 สอนไม่ลึก สอนไม่ตรง จึงหลงดี.
 ไม่นานหนอ ต่อมา ก็สิ้นศรี
 ยึดมั่น "ดี" แล้วยิ่งยาก จะจากวาง.
 หลายกระบวน หลายวิธี ไม่มีสร้าง
 มองดูบ้าง ชั่วในดี มีอยู่เน้อ ฯ

ให้เขาเกิด.

เขาอยากดี เท่าไร ให้เขาเกิด
 ริษยา คือทุรกรรม ทำให้เพลี่ย
เขาอยากเด่น เท่าไร ให้เขาเกิด
 มุทิตา สาธุกรรม ทำให้งาม
เขาอยากดัง เท่าไร ให้เขาเกิด
 ให้ดังก้อง ท้องฟ้า อย่างอสนี

ไม่ต้องเกิด แข่งดี มีแต่เสีย
 ทั้งลูกเมีย พลอยลำบาก มันมากความ.
 จะไม่เกิด กรรมกะลี้ ที่ซ้ำสาม
 สมานความ รักใคร่ เป็นไมตรี.
 ช่วยชูเชิด ให้ประจักษ์ ด้วยศักดิ์ศรี
 ต่างฝ่ายมี ผลงาม ตามเรื่องตน ฯ

ได้ดีเพราะถูกด่า.

ฉันมีดี เพราะถูกด่า นำหัวใหม่ ?	ยิ่งดีใจ เพราะถูกด่า ดูนำหัว
ใครจะด่า สักเท่าใด ไม่เคยกลัว	เรื่องจะชั่ว อย่างเขาด่า นั้นอย่าเกรง.
ใครมีดี คนก็คิด ริษยา	หาแง่ด่า กันโขมง ล้วนโง่งเง
เมื่อยปากเข้า ปากก็มุบ หุบปากเอง	ยิ่งครั้นแครง คือฉันทำ ให้ด่าฟรี.
ฉันเป็นคน ได้ดี เพราะคำด่า	กลายเป็นสิ่ง นำมา ซึ่งศักดิ์ศรี
ด่าเท่าไร ก็เห็นไม่ จริงสักที	เลยได้ดี เพราะถูกด่า นำหัวครั้น ฯ

ยิ่งตรงยิ่งคดลึก.

ยิ่งจะให้ ตรงมา ยิ่งคดลึก	เป็นข้าศึก เร้นลับ กลับร้ายใหญ่
อยากจะตรง เพราะอยากดี อยากมีชัย	มันตรงอยู่ เมื่อไร ? ใครคิดดู.
อวดว่าตรง ตามเขาว่า น่าสรรเสริญ	ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่
ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เขาคุ่มชู	ไว้ให้หนู เด็กๆ เขา เราโตครั้น
จิตที่แจ่ม จนปล่อย เสียได้หมด	ทั้งตรง-คด ไม่เห็น เป็นแฉกผัน
พ้นคด-ตรง จนไม่หลงในเรานั้น	จะสุทธิสันต์ ฟันโลก หมดโยกเอย ฯ

บุญหรือพระนิพพาน, เชิญเลือก.

ชรารุก ชีพทุกวัน จึ่งสั้นไป	หาไม่ได้ เครื่องต้านต่อ ช้อนั้นเหนาะ ;
เมื่อเพ่งเห็น ภัยร้าย ในมรณา	รีบสถา- ปนาบุญ หนุนสุขไว้ ฯ

[ของเทวดา]

ชรารุก ชีพทุกวัน จึ่งสั้นไป	หาไม่เห็น เครื่องต้านต่อ ช้อนั้น ; ให้
ผู้เพ่งเห็น ภัยทรม ในความตาย	จูงคืนคาย เหี่ยวล่อ พอใจนิพพาน.

[ของพระพุทธองค์]

ความโง่ของปัญญา.

ดูก่อน กลิ่นสต่างค์ ค้างติดคอ
 ว่าละลาย โลหะหมด แล้วปลอดภัย
 นี่แหละหนา ปัญญา มาพรวดพราด
 กลายเป็นโง่ ในปัญญา ขึ้นมาพลัน
 ความโง่มี ในปัญญา ถ้าขาดสติ
 หม่าเจ้าของ ของมัน ได้บรรลย์

นางแม่หล่อ น้ำกรดตรง ลงแก้ไข
 ผลอย่างไร เชื่อว่าทาย ได้ด้วยกัน.
 เพราะสติ มันขาด ก็ผวนผัน
 ถ้าสติ มาทันควัน นั้นปลอดภัย.
 มันอุตริ ออกมา อย่าสงสัย
 มีสติไว้ หนอ, พวกที่ มีปัญญาฯ

นายเหนือหัว.

นายของตน คนที่หนึ่ง คือปากห้อง
 มาป้อนท่าน ให้ทัน แก่เวลา
 นายของตน คนที่สอง คือเนื้อหนัง
 แต่ในเรื่อง นุ่มเนื้อ เหี่ยวโลกีย์
 นายของตน คนที่สาม คือ หู หัว
 ทั้งยกหาง แก่งไถว ไวกว่าลิง

ยามท่านอยาก ท่านเรียกร้อง ต้องรีบหา
 ท่านชื่อว่า "นายกิน" เก่งลีนดี.
 ท่านไม่ฟัง เสียงใคร ใฝ่เสียดสี
 ชื่อท่านมี ว่า "นายกาม" ตะกลามจริง.
 ใฝ่ยกตัว เรื่อยไป คล้ายผีสิง
 มีชื่อพริ้ง ว่า "นายเกียรติ" ใครเกลียดเคย ฯ

มัวแต่สร้างมาร.

มารจะมี เมื่ออยากดี หรืออยากได้
 เพราะความยึด แห่งตัวตน มันเหลือเพื่อ
 ถ้าไม่อยาก ได้อะไร เป็นอะไร
 อย่าอยากอะไร ได้อะไร ด้วยอัญญาณ
 คิดพูดทำ ทุกอย่าง ด้วยปัญญา
 อย่ามีอยาก จะเย็นดี กว่าที่เคย

แม้อยากตาย ก็ยังมี พิลึกเหลือ
 ไม่มีเรื่อง เรื่องความอยาก มากประการ.
 มารจะมี ได้ไหน ลองกล่าวขาน
 จะไม่เกิด มีมาร ขึ้นมาเลย.
 ไม่ต้องมี ตัณหา หนาท่านเอ๋ย
 มารไหนเว้ย จะเกิดได้ ไม่เห็นทาง ฯ

มีมาร - ไม่มีมาร

มารไม่มี บารมี ยิ่งไม่แก่
จะมีแต่ ถอยถด หมดความหมาย
ไม่มีพลัง สร้างวิบาก ให้มากมาย
หรือสอบไล่ ให้เรา เข้าใจตัว ๆ

มารยังมี บารมี ยิ่งแก่กล้า
ยิ่งรุดหน้า สามารถ ในธรรมทั่ว
สร้างวิบาก ได้มากมาย ไม่เหนียว
ให้ดอกบัว เบ่งบาน สะท้อนสะท้อน ๆ

แล้วประหัต ประหาร มารร้ายให้ตายเตียน
ได้แนบเนียน ไม่มี อะไรเหมือน
เมื่อมารมี ก็เหมือนมาร มาตักเตือน
ให้พบเงื่อน ง่าก้ำ ฆ่ามารเอง ๆ

พุทธทาส อินทปัญโญ